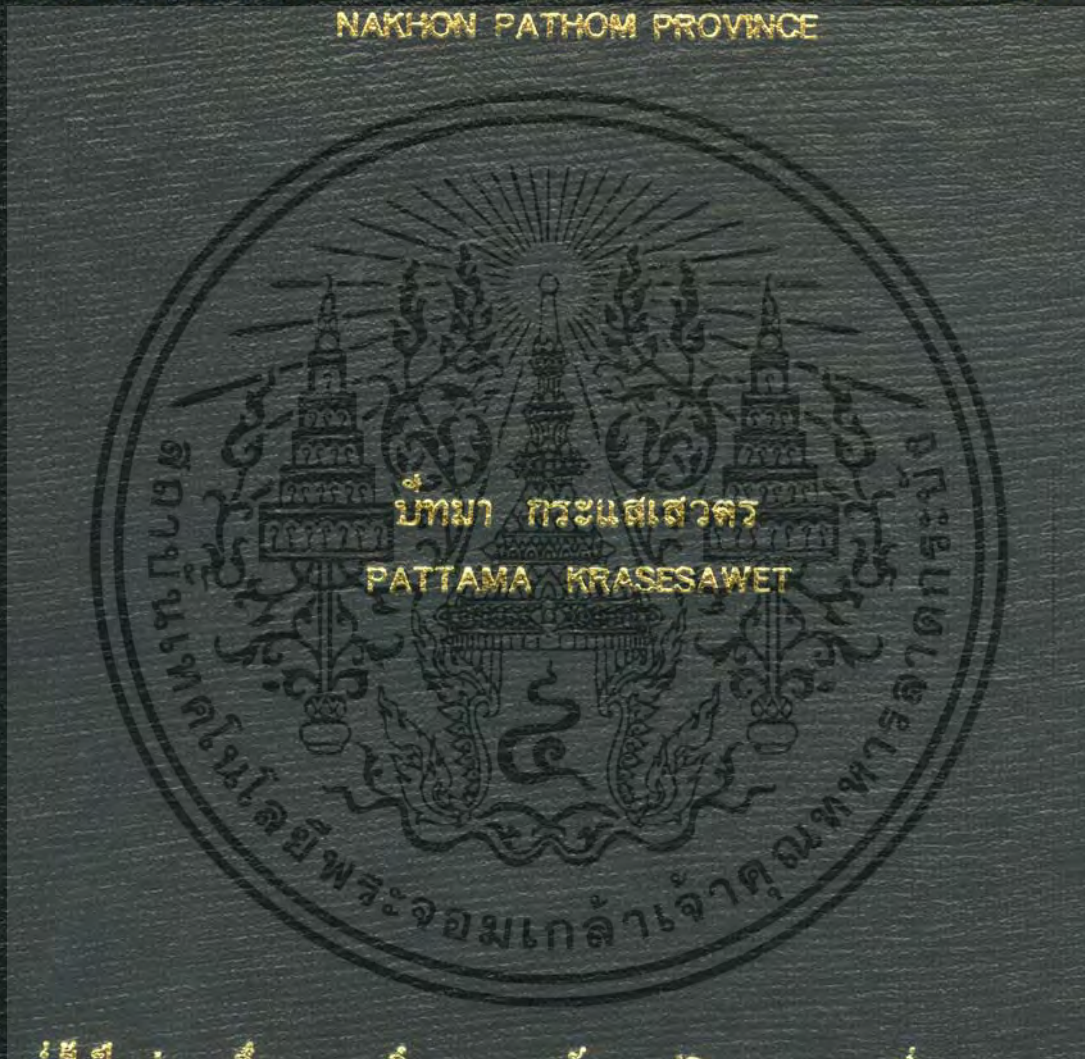

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับ
สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

STUDY AND DEVELOPMENT OF PROTOTYPE SOUVENIRS AND PACKAGING
FOR ARCHITECTURAL ATTRACTION, SANAM CHANDRA PALACE,
NAKHON PATHOM PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตรอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2558

KMITL-2015-ED-M-222-005

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับ
สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

STUDY AND DEVELOPMENT OF PROTOTYPE SOUVENIRS AND PACKAGING
FOR ARCHITECTURAL ATTRACTION, SANAM CHANDRA PALACE,
NAKHON PATHOM PROVINCE

ดท.
ป 533ก
2558
เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 140217
ในเดือนปี

12734469

๐ 4 ม.ค. 2559
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2558

KMITL-2015-ED-M-222-005

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

STUDY AND DEVELOPMENT OF PROTOTYPE SOUVENIRS AND
PACKAGING FOR ARCHITECTURAL ATTRACTION, SANAM
CHANDRA PALACE, NAKHON PATHOM PROVINCE

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION
IN TECHNOLOGY OF INDUSTRIAL PRODUCT DESIGN
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2015

KMITL-2015-ED-M-222-005

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2015

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับครูอาจารย์เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์
สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

Study and Development of Prototype Souvenirs and
Packaging for Architectural Attraction, Sanam Chandra
Palace, Nakhon Pathom Province

นักศึกษา

นางสาวปัทมา กระแสเสวตร

รหัสประจำตัว

54630713

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ อุดมศักดิ์ สาริบุตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ผศ.ดร.ทรงวุฒิ	เอกวุฒิวงศา	
ผศ.ดร.จตุรงค์	เลาหะเพ็ญแสง	
รศ.อุดมศักดิ์	สาริบุตร	
รศ.ว่าที่ร้อยโทพิชัย	สติบาล	
ผศ.ดร.รัฐไท	พรเจริญ	

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ

25 มีนาคม 2558 เวลา 07.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ

ณ ห้อง ค. 417 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระวุฒิ สุวรรณจันทร์)

คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

วันที่ 30 เดือน เมษายน พ.ศ. 2558

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ชื่อนักศึกษา	นางสาวปัทมา กระแสเสวตร
รหัสนักศึกษา	54630713
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิต
สาขา	เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
พ.ศ.	2558
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์อุตมศักดิ์ สาริบุตร

บทคัดย่อ

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า กล่องดนตรี เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีค่าร้อยละมากที่สุด โดยมีค่าร้อยละ 12.5 นาฬิกามีค่าร้อยละ 11.5 กล่องใส่ของและแบบจำลองมีค่าร้อยละ 11 จานโซ้วมีค่าร้อยละ 10 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาและออกแบบทั้งหมด 5 อย่าง อย่างละ 1 แบบ โดยผลจากการสอบถามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านสถาปัตยกรรมผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ปรากฏว่า ประเภทกล่องดนตรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$) ประเภทกล่องใส่ของมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$) ประเภทนาฬิกามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.58$) ประเภทโมเดลจำลองมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.48$) ประเภทจานโซ้วมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.89$) ประเภทกล่องดนตรีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงนำมาผลิตเป็นต้นแบบจำลอง เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายผลที่ได้คือผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ประเภทกล่องดนตรีและบรรจุภัณฑ์ได้รับความพึงพอใจค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	STUDY AND DEVELOPMENT OF PROTOTYPE SOUVENIRS AND PACKAGING FOR ARCHITECTURAL ATTRACTION, SANAM CHANDRA PALACE, NAKHON PATHOM PROVINCE
Student	Miss Pattama Krasesawet
Student ID.	54630713
Degree	Master of Science in Industrial Education
Program	Industrial Design Technology
Year	2014
Thesis Advisor	Asst. Prof.Dr.Chaturong Laohap
Thesis Co-Advisor	Assoc. Prof.Udomsak Saributr

ABSTRACT

The study and design of the memorial prototypes for architectural sights. Palace Nakhon Pathom Aimed 1) to investigate and gather information architecture Nakhon Pathom 2) to design products and packaging for a gift. Travel architectural Palace, Nakhon Pathom 3) to assess the satisfaction of the interests of the gift and packaging for places of interest in architecture. Dental Palace, Nakhon Pathom province

Results of this research showed that the Music Box is a gift that percentage up. With a 12.5 percent clock is 11.5 percent, boxes, and the model was 11 percent plate is 10 percent, which the researchers have developed and designed all five at each one of the results of the query. opinion Professional product design And architectural Packaging Professionals Operations officer in the royal court Monday that type of music box. Is very appropriate at a mean(= 4.21) by Box, with a mean(=3.70) of Watches has an average(=3.58)type model with a mean(=3.48)of plate, the mea (=2.89)had the highest average of the music box. The researchers to produce a prototype model. To assess satisfaction targets. The result is a gift and packaging products for the tourism-oriented architecture Pathom, Nakhon Pathom Province. Type of music boxes and packaging are satisfaction was high with mean(=4.11).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลหาพะเพ็ญ แสงอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและตรวจสอบข้อบกพร่องจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ทุกท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา รองศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยโทพิชัย สดภิบาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในขั้นตอนสุดท้ายจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจเครื่องมือวิจัยให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษามาโดยตลอด ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ดร.ธานินทร์ รัตนโอฬาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ภิมรัมย์การ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรชฎา ภาคสัญญาไชย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยมิตร แสงวงมงคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีชาติ รัตนผล ที่กรุณาประเมินแบบสอบถามและขอขอบพระคุณกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลทุกท่านที่กรุณาร่วมมือในการตอบ แบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ที่ให้การสนับสนุนทั้งในด้าน ข้อมูลและสถานที่เพื่อทำแบบสอบถาม

ขอขอบคุณครอบครัว เพื่อนๆ พี่น้อง ชาวเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นที่รักและคอยให้กำลังใจกระตุ้นในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดีตลอดมา

ปีพม่า กระแสเสวตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญภาพ.....	VII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	5
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ประวัติพระราชวังสนามจันทร์.....	7
2.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์.....	10
2.3 การศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก.....	40
2.4 การศึกษากระบวนการและหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์.....	48
2.5 การศึกษากระบวนการออกแบบกราฟิกและสื่อสิ่งพิมพ์.....	58
2.6 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย.....	69
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	72
3.4 การรวบรวมข้อมูล.....	75
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	78
3.7 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4.1 ผลการวิเคราะห์การศึกษาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม.....	81
4.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์.....	84
4.3 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนาม จันทร์จังหวัดนครปฐม.....	93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา IV และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	96
5.2 อภิปรายผล.....	101
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	102
5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	102
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ข เอกสารหนังสือราชการ.....	121
ภาคผนวก ค ภาพสเกต ภาพการเขียนแบบเพื่อการผลิต ภาพต้นแบบของที่ระลึกและ บรรจุภัณฑ์.....	132
ภาคผนวก ง ภาพประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก....	141
ประวัติผู้เขียน.....	151

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สถิติผู้เข้าชมพระราชวังสนามจันทร์.....	40
2.2 คุณสมบัติของกระดาษลูกฟูก.....	56
3.1 ตารางการแสดงผลการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม.....	74
3.2 ตารางการแสดงผลการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามชุด 3.....	75
4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย.....	81
4.2 ประเภทของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่มีความแตกต่างจากของที่ระลึกมีอยู่ในพระราชวังสนาม จันทร์.....	82
4.3 สถาปัตยกรรมที่กลุ่มเป้าหมายต้องการให้นำมาออกแบบร่วมกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทั้ง 5 ประเภท.....	83
4.4 ความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการให้พัฒนา.....	84
4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ที่ออก แบบใหม่ ประเภทงานตั้งโชว์.....	86
4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ที่ออก แบบใหม่ ประเภทโมเดลจำลอง.....	87
4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ที่ออก แบบใหม่ ประเภทกล่องใส่ของ.....	88
4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ที่ออก แบบใหม่ ประเภทนาฬิกา.....	89
4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ที่ออก แบบใหม่ ประเภทกล่องดนตรี.....	90
4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนาม จันทร์ รูปแบบที่ 1.....	91
4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนาม จันทร์ รูปแบบที่ 2.....	91
4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนาม จันทร์ รูปแบบที่ 3.....	92
4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนาม จันทร์ รูปแบบที่ 4.....	92
4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนาม จันทร์ รูปแบบที่ 5.....	93
4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน.....	94
4.16 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบรรจุภัณฑ์สำหรับ สถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์.....	95

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาV และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 พระที่นั่งพิมานปฐม.....	13
2.2 พระที่นั่งวัชรียาและระเบียงทางเดินเชื่อมระหว่างพระที่นั่งพิมานปฐมกับพระที่นั่งวัชรียา และจากระเบียงพระที่นั่งพิมานปฐมมองเห็นพระที่นั่งวัชรียา.....	15
2.3 พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์.....	16
2.4 องค์พระคเณศ ณ เทวาลัยคเณศร์.....	18
2.5 พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์และบริเวณด้านหน้าพระตำหนักยังมีอนุสาวรีย์ยาหล.....	19
2.6 พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังค์.....	22
2.7 พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังค์สร้างคู่กับพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์โดยมีฉนวนเป็นสะพาน เชื่อมพระตำหนักทั้งสองทางด้านบน.....	22
2.8 พระตำหนักทับแก้ว.....	24
2.9 พระตำหนักทับขวัญ.....	24
2.10 เรือนพระกรรติเกย.....	26
2.11 เรือนพระนนทิการ.....	27
2.12 เรือนพระนนทิสาน.....	28
2.13 เรือนสุภรัักษ์.....	28
2.14 เรือนชาวที่.....	29
2.15 แบบถาด (Tray Type).....	53
2.16 แบบหลอดหรือตะเข็บข้าง (Tubular หรือ Side – Seamed Type).....	53
2.17 แบบพิเศษ (Special Construction).....	53
2.18 Full Telescope.....	54
2.19 Full Telescope.....	54
2.20 แผ่นกระดาดชุกฟูกหน้าเดียว.....	55
2.21 แผ่นกระดาดชุกฟูก 1 ชั้น.....	55
2.22 แผ่นกระดาดชุกฟูก 2 ชั้น.....	55
2.23 แผ่นกระดาดชุกฟูก 3 ชั้น.....	55
2.24 กระดาดชุกฟูกแบบลอนต่างๆ.....	56
4.1 แบบที่ 1.....	85
4.2 แบบที่ 2.....	86
4.3 แบบที่ 3.....	87
4.4 แบบที่ 4.....	88
4.5 แบบที่ 5.....	89
ค.1 ภาพสเกตแบบที่ 1.....	133
ค.2 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 1.....	133
ค.3 ภาพสเกตแบบที่ 2.....	134
ค.4 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2.....	134
ค.5 ภาพสเกตแบบที่ 3.....	135
ค.6 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 3.....	135
ค.7 ภาพสเกตแบบที่ 4.....	136
ค.8 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 4.....	136
ค.9 ภาพสเกตแบบที่ 5.....	137

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาVIIและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ค.10 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 5.....	137
ค.11 ภาพการเขียนแบบเพื่อการผลิต.....	138
ค.12 ภาพการเขียนแบบเพื่อการผลิต.....	139
ค.13 ภาพต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์.....	140
ง.1 ภาพการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ.....	142
ง.2 ภาพการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่าง.....	143
ง.3 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	144
ง.4 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	145
ง.5 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	146
ง.6 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	147
ง.7 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	148
ง.8 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	149
ง.9 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก.....	150

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา VIII และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเดินทางถือว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อจาริกแสวงบุญ ติดต่อค้าขาย เยี่ยมญาติมิตร หรือแม้แต่การท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวนั้นเป็นเรื่องของการันทนาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ ทำให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และช่วยให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย(ภราเดช พยัฆวิเชียร.2539:11) นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่างๆ กล่าวคือ เป็นการสร้างรายได้แก่ประเทศชาติเนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นธุรกิจบริการอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามา ก็จะนำเงินตรามาใช้จ่าย ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจ ทั้งอาจจะช่วยลดการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศได้ทางหนึ่ง ซึ่งกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยว ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนในทุกส่วนที่มีสถานที่ ท่องเที่ยว รวมทั้งยังสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ ทำให้ได้เป็นที่รู้จักของนานาประเทศได้อีกทางหนึ่ง

“ของที่ระลึก” เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม และศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงผลรวมของลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักจดจำได้ เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ตามแนวทางของเศรษฐกิจสร้างสรรค์(Creative Economy) จากร่างกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งจะนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2555-2559(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2553)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่เปรียบเสมือนประตูสู่ภาคตะวันตกและภาคใต้ ดังนั้นนักท่องเที่ยว ที่จะเดินทางไปยังภาคตะวันตกและภาคใต้ มักแวะเที่ยวจังหวัดนครปฐมด้วย นอกจากนั้น จังหวัดนครปฐมยังเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การเดินทางสะดวกไปมา มีสาธารณูปโภค ที่สมบูรณ์ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจมา เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญ ในจังหวัดนครปฐมอยู่เสมอ(นกุล ชมภูนิช.2542:1) อีกทั้ง ยังมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ท่องเที่ยวทรงคุณค่า มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ และมี แหล่งธรรมชาติที่มีศักยภาพ สำหรับท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่มากพอสมควร ซึ่งแหล่งมรดกทาง วัฒนธรรมที่สำคัญ มีศักยภาพ และทรงคุณค่า อันแสดงให้เห็น ถึงพระมหากรุณาธิคุณของ พระมหากษัตริย์ แห่งราชวงศ์จักรี และถือเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ ที่อยู่คู่กับชาวจังหวัดนครปฐมนั้น คือ พระราชวังสนามจันทร์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2450 ในขณะที่พระองค์ทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามกุฎราชกุมาร โดยทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทั้งในการซื้อที่ดินและก่อสร้างพระราชวัง นอกจากทรงมี พระราชประสงค์ในการใช้เป็นที่พักแล้ว ยังทรงตั้งพระราชหฤทัย ที่จะใช้พระราชวังสนามจันทร์ เป็นค่ายหลวงสำหรับประชุมและซ้อมรบเสือป่า เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับ เป็นกองกำลังร่วมในการป้องกันประเทศชาติ มิให้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก ซึ่งกำลังอาณานิคมเอกราชเป็นเอกราชที่สงบเรียบร้อยในขณะนั้นเพื่อที่จะยกเอาดินแดน และที่อยู่อาศัยของประชาชนการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และแสวงหาประโยชน์จากประเทศต่างๆ ในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ในขณะนั้น พระราชดำริดังกล่าวจึงทำให้นครปฐมเป็นที่มั่นในการต่อต้านข้าศึก เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคม ที่เป็นเรือสวนคูคลอง อันทำให้ข้าศึกจะติดตามรุกไล่ได้โดยลำบาก ซึ่งเหมาะที่ฝ่ายไทยจะดำเนินยุทธวิธีของการซุ่มโจมตีข้าศึกได้

ด้านสถาปัตยกรรมนั้น สิ่งก่อสร้างในพระราชวังสนามจันทร์ซึ่งประกอบด้วยมณฑป พระที่นั่ง พระตำหนัก และอาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ ล้วนมีคุณค่าสูงใน ทางสถาปัตยกรรมทั้ง แบบไทยและแบบตะวันตก ซึ่งพระองค์ได้ทรงพระราชทาน นามได้อย่างคล้องจองกัน และสื่อความหมายได้อย่างดียิ่ง คือ(กัญญารัตน์ เวชศาสตร์.2545:4-5)

- 1.พระที่นั่งพิมานปฐม
- 2.พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี
- 3.พระที่นั่งวัชรนิรมยา
- 4.พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์
- 5.ปราสาทศรีวิชัย(ไม่ได้สร้าง)
- 6.เทวาลัยคเณศร์
- 7.ศาลาธรรมเทคนิโหา(ไม่ได้สร้าง)
- 8.พระที่นั่งปาฏิหาริย์ทัศไนย(ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร)
- 9.พระตำหนักขาสิมคลาสน์
- 10.พระตำหนักมารีราชบัลลังก์
- 11.พระตำหนักทับแก้ว
- 12.พระตำหนักทับขวัญ

พระที่นั่ง พระตำหนัก และสิ่งก่อสร้างดังกล่าว นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ เฉพาะทางสถาปัตยกรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติแล้ว ยังมีอาคารหลายแห่งที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ซึ่งนำมาประยุกต์ ให้มีความเหมาะสมกลมกลืนกันได้เป็นอย่างดี สถาปัตยกรรมทั้งหมด ในพระราชวังสนามจันทร์จึงเป็นสมบัติของชาติที่อนุชนรุ่นหลังควรภูมิใจต่อไป จังหวัดนครปฐมจึงจัด ลำดับความสำคัญสูงสุดในจังหวัดนครปฐม(จังหวัดนครปฐม.2539:36)

พระราชวังสนามจันทร์มีลักษณะพิเศษ เป็นสถานที่รองรับงานอย่างกว้างขวางตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบัน ทั้งพระมหากษัตริย์ ที่ทำการราชการ และสถานศึกษาระดับสูงของเยาวชน ก่อประโยชน์อเนกอนันต์แก่ชาติบ้านเมืองอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา 100 ปี มีประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ โดยเฉพาะศิลปกรรมของอาคารสถาปัตยกรรมทั้งหลาย ทั้งงาน ศิลปกรรมไทย ศิลปะประยุกต์ที่ประสมประสานระหว่างศิลปกรรมยุโรปและ ศิลปกรรมไทย ล้วนวิจิตรงดงาม น่าชื่นชม เป็นศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 6 อย่างเด่นชัด คือมรดกทางวัฒนธรรม ของชาติอันล้ำค่าที่บรรพชนสร้างสรรค์ไว้แก่แผ่นดิน ควรแก่การหวงแหน และภาคภูมิใจ (สำนักพระราชวัง)

ปัจจุบัน พระราชวังสนามจันทร์เป็นส่วนราชการของสำนักพระราชวัง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้เข้าชมความงดงามทางสถาปัตยกรรมที่ยังคงรักษา รูปแบบเดิมและศิลปวัตถุอันทรงคุณค่า พร้อมทั้งเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ใน สมัยสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปัจจุบันพระราชวังสนามจันทร์มีร้านจำหน่ายของที่ระลึก แต่มีสินค้า คือ องค์กรพิชเนศ ผ้าพันคอ หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปีพระราชวังสนามจันทร์ ในการจำหน่าย ซึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจและสอบถามเจ้าหน้าที่ทำให้ทราบว่าอยากจะมีผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกที่ทำให้ระลึกถึงพระราชวังสนามจันทร์เมื่อนักท่องเที่ยวซื้อกลับไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบ และบรรจุภัณฑ์ เพื่อจำหน่ายในร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในพระราชวังสนามจันทร์ ตลอดจนมีส่วนช่วยให้เห็นคุณค่าในสถาปัตยกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้านหนึ่ง สร้างความประทับใจ น่าจดจำของสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ นอกเหนือจากการเยี่ยมชม ชมเพียงเพื่อความเก่าแก่ของตัวโบราณสถานเท่านั้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

1.3.1 กรอบแนวความคิดในการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวความคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดการศึกษาสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2545:17) ดังนี้

1. รูปทรงและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม
2. องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
3. โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม

กรอบแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบ แนวคิดของ ปิ่น รัชฎ์ กาญจนนัฐิติ (2553) ดังนี้

- 1.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม
- 2.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม
- 3.ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์

และกรอบแนวคิดของ มนต์รี ยอดบางเตย (2538 : 72-73) ดังนี้

- 1.ด้านความสวยงาม
- 2.ด้านความแข็งแรง

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ สุมาลี ทอง รุ่งโรจน์ (2543 : 65-71) คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การออกแบบลักษณะโครงสร้าง
2. การออกแบบกราฟิก

1.3.2 กรอบแนวความคิดในการประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวความคิด ดังนี้

กรอบแนวความคิดในการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2537) ดังนี้

1. เป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์
2. มีความดึงดูดใจ
3. ขนาด รูปทรง และน้ำหนักไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง

และกรอบแนวคิดของ ดวงฤทัย อารังโชติ (2550:10-11)

1. การป้องกันคุ้มครองสินค้า
2. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า
3. ดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจอยากซื้อ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีขอบเขตในการวิจัยโดยแบ่ง ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.4.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมภายในพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภายในพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับพระราชวังสนามจันทร์

1.4.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างปลายเปิด

1.4.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีทั้ง 2 แบบ คือ

1.แบบปฐมภูมิ ที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามที่ผู้วิจัยเดินทางไปยังพระราชวัง สนามจันทร์ เพื่อไปทำการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพระราชวังสนามจันทร์

2.แบบทุติยภูมิ ได้ศึกษาจากการศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ข้องกับพระราชวังสนามจันทร์

1.4.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชวังสนามจันทร์โดยใช้การวิเคราะห์จากเนื้อหา(Content Analysis)จากแบบสัมภาษณ์โดยเจ้าหน้าที่ในสำนักพระราชวังสนามจันทร์

1.4.2 เพื่อศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

1.4.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภายในพระราชวังสนามจันทร์

1.4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม

1.4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 แบบ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. แบบปฐมภูมิ ที่ได้ลงพื้นที่ภาคสนาม ที่ผู้วิจัยเดินทางไปยังพระราชวัง สนามจันทร์ เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์
2. แบบทุติยภูมิ ได้จากการศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับพระราชวังสนามจันทร์ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

1.4.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

1.4.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว

1.4.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

1.4.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม ในการแจกแบบประเมินความพึงพอใจ

1.4.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจ ที่กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ มาสรุปในรูปแบบของค่าสถิติ

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว และเป็นการอนุรักษ์คุณค่าสถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะในงานวิจัย

1.6.1 การศึกษา หมายถึง ขั้นตอนแสวงหาความรู้โดยค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสอบถาม หรือข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

1.6.2 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์

1.6.3 พระราชวังสนามจันทร์ หมายถึง สถาปัตยกรรมในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้แก่

- 1.พระที่นั่งพิมานปฐม
- 2.พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี
- 3.พระที่นั่งวัชรรมยา
- 4.พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์
- 5.ปราสาทศรีวิชัย(ไม่ได้สร้าง)
- 6.เทวาลัยคเณศร์
- 7.ศาลาธรรมเทคนิโอฟา(ไม่ได้สร้าง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. พระที่นั่งปาฏิหาริย์ทัศไนย(ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร)

9. พระตำหนักขาสีมคลอასน์

10. พระตำหนักมารีราชบัลลังก์

11. พระตำหนักทับแก้ว

12. พระตำหนักทับขวัญ

1.6.4 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของสำนักพระราชวังสนามจันทร์ และผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านออกแบบบรรจุภัณฑ์

1.6.5 ผู้ที่สนใจ หมายถึง นักท่องเที่ยว ได้แก่ กรู๊ปทัวร์ และนักท่องเที่ยวอิสระ นักเรียนนักศึกษา ที่เคยไปพระราชวังสนามจันทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว เชียงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีในภาคเอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยการจำแนก ข้อมูลและนำมาสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด โดยทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเบื้องต้นดังต่อไปนี้

- 2.1 ประวัติพระราชวังสนามจันทร์
- 2.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์
- 2.3 ศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
- 2.4 การศึกษากระบวนการและหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 2.5 การศึกษากระบวนการออกแบบกราฟิกและสื่อสิ่งพิมพ์
- 2.6 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติพระราชวังสนามจันทร์

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ขึ้นในปี พ.ศ. 2450 ในขณะที่ทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

พระราชวังสนามจันทร์ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อยู่ห่างไปทางด้านหลังขององค์พระปฐมเจดีย์ทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 1 กิโลเมตร พระราชวังแห่งนี้มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 888 ไร่ 3 งาน 24 ตารางวา ทางด้านทิศเหนือของพระราชวังสนามจันทร์ติดกับถนนเหนือวัง ทางด้านทิศใต้ติดกับถนนราชวิถีและถนนทรงพล และทางด้านทิศตะวันตกติดกับถนนมาลัยแมน (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์, 2545:4-5)

การพระราชทานว่าพระราชวังสนามจันทร์น่าจะมีแรงบันดาลใจจากการที่ทรงทราบว่า มีสระน้ำโบราณขนาดใหญ่อยู่ใกล้บริเวณนี้ สระน้ำดังกล่าวมีชื่อว่าสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ และตั้งอยู่ในบริเวณที่เคยมีร่องรอยของโบราณสถานซึ่งเรียกกันว่า หมู่บ้านเนินปราสาท หมู่บ้านนี้อยู่ใกล้กับพระราชวังสนามจันทร์ (ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้) และได้มีร่องรอยของเนินประสาธ พระราชวังโบราณ และ โบสถ์พราหมณ์ ซึ่งมีสระน้ำจันทร์ตั้งอยู่ด้านหน้า สระน้ำดังกล่าวมีผู้สันนิษฐานว่าคงเป็นสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในพิธีของศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อดังกล่าวก็ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันด้วยเหตุนี้ เมื่อมีพิธีการของสำนักพระราชวังหรือพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา จึงมีการนำน้ำจากสระน้ำแห่งนี้ไปรวมกับน้ำศักดิ์สิทธิ์จากแหล่งอื่น ๆ เพื่อชำระพระแสงต้นและประกอบพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ

(นวลผจง เศวตเวช.2533:21-22) ได้กล่าวถึงประวัติการสร้างพระราชวังสนามจันทร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร พระองค์ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปยังเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่ภายนอกการดำเนินงานใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากประชาชนด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในราคาที่สูงกว่าธรรมดา ที่ดินดังกล่าวมีเนื้อที่ทั้งหมด 888 ไร่ 3 งาน 24 ตารางวา

รายละเอียดเกี่ยวกับการซื้อที่ดินบางราย มีปรากฏเป็นหลักฐาน อาทิ หนังสือ ศาลาว่าการ มณฑลนครไชยศรี ที่ 10/22 ลงวันที่ 31 สิงหาคม ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447) จากพระยาสุนทรบุรี ถึง พระศุภกรบรรณสาร เจ้ากรมพระคลังข้างที่ ความว่า

... ด้วยพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสด็จออกไป ที่พระปฐมเจดีย์ มีรับสั่งว่า ซื้อไร่อของเงินมีชื่อที่หลังองค์พระปฐมเจดีย์ 2 ราย เพื่อจะได้ที่ไร่เหล่านั้น สร้างพระราชวังที่หลังพระปฐมเจดีย์ ข้าพเจ้าได้ให้อำเภอไปจัดการวัดแล้วซื้อ เป็นอันตกลงราคา คือ ไร่อของเงินเจีย กว้าง 1 เส้น 13 วา ยาว 19 วา ราคา 400 บาท ไร่อของเงินหลัก กว้าง 2 เส้น 2 วา ยาว 4 เส้น ราคา 650 บาท รวมไร่ 2 ราย 1050 บาท ข้าพเจ้าได้ให้นายใหญ่เข้ามาขอรับเงิน 1050 บาท ต่อท่านแล้วจะได้เอาไปซื้อที่ไร่ตามรับสั่ง ...

... เพื่อท่านจะได้นำความกราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอรรพินทร์ ราชเลขานุการ ทรงทราบฝ่าพระบาท(นวลผจง เศวตเวช.2539:95)

เมื่อได้ยืมที่ดินดังกล่าวแล้ว พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการจัดสร้าง พระราชวังสนามจันทร์ โดยให้พระยาวิศุกรรมศิลป์ประสิทธิ์ (น้อย ศิลป์) เมื่อครั้งมีบรรดาศักดิ์เป็น หลวงพิทักษ์มานพ เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2540 นับแต่นั้นมาตราบจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) พระราชวังสนามจันทร์ยังคงความงดงาม มีศรีสง่าเป็นมรดกอันล้ำค่าของแผ่นดินอยู่ไม่เสื่อม คลาย

2.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์

2.2.1 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้ พระราชวังสนามจันทร์เป็นพระราชวังที่มีลักษณะคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเทวาลัยคเณศร์เป็นศูนย์กลางของพระราชวัง มีการจัดวางถนนให้เป็นถนนวงแหวน 2 วง โดยถนนวงแหวนวงในล้อมรอบเทวาลัย คเณศร์ ส่วนถนนวงแหวนรอบนอกเป็นสถานที่ผ่านหน้าพระที่นั่งพิมานปฐม

บริเวณพระราชวังสนามจันทร์ทางด้านทิศตะวันตก มีหนองน้ำใหญ่เรียกว่าหนองอ้อ หนองน้ำนี้ เป็นแหล่งกักน้ำเพื่อส่งไปยังคูน้ำของพระราชวัง แนวคูน้ำดังกล่าวได้แบ่งพระราชวังสนามจันทร์ ออกเป็นเขตพระราชฐานชั้นในและชั้นนอก นอกจากนี้ยังมีสะพาน 4 แห่ง ได้แก่ สะพานราม ประเวศน์ สะพานนเรศวร์จรลี สะพานจักรียาตรา และสะพานสุนทรถวาย ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเชื่อมการ คมนาคมระหว่างเขตพระราชฐานชั้นในและเขตพระราชฐานชั้นนอก ทั้งยังเป็นการเชื่อมการคมนาคม จากถนนนอกพระราชวัง เพื่อเป็นทางเข้าออกของพระราชวังอีกด้วย (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์.2545: 10-11)

ถนนที่เป็นเส้นทางสัญจรหลักภายในพระราชวังสนามจันทร์มี 4 สาย ได้แก่

1. ถนนพระราชดำเนิน เริ่มจากเทวาลัยคเณศร์ไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ข้าม สะพานนเรศวร์จรลีไปเชื่อมกับถนนหน้าวัง
2. ถนนราชดำริห์ เริ่มจากเทวาลัยคเณศร์ไปทางด้านทิศตะวันออก ข้ามสะพานราม ประเวศน์ไปเชื่อมกับถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็นถนนที่ตรงไปยังองค์พระปฐมเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ถนนหน้าพระลานซ้าย เริ่มจากหมู่พระที่นั่งไปทางด้านทิศเหนือ ข้ามสะพานจักรี ยাত্রาไปบรรจบกับถนนเหนือวัง ถนนสายนี้เป็นเส้นทางไปยังสถานีรถไฟหลวง พระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเป็นสถานีรถไฟประจำพระราชวังสนามจันทร์

4. ถนนหน้าพระลาน เริ่มจากวงเวียนรอบเทวาลัยคเณศร์ไปทางด้านทิศใต้ ข้ามสะพานสุนทรภายไปเชื่อมกับถนนทรงพลและถนนราชวิถี

ถนนรอบนอกพระราชวังสนามจันทร์ ที่ปรากฏในแผนที่ ได้แก่

1. ถนนหน้าวัง คือ ถนนที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพระราชวังสนามจันทร์ อยู่ทางด้านหลังองค์พระปฐมเจดีย์

2. ถนนเหนือวัง คือ ถนนที่อยู่ทางด้านทิศเหนือของพระราชวังสนามจันทร์ถนนเส้นนี้ตัดขนานกับทางรถไฟ

3. ถนนราชวิถี คือ ถนนที่อยู่ทางด้านทิศใต้ของพระราชวังสนามจันทร์ ตั้งแต่สี่แยกเข้าประตูวัดพระปฐมเจดีย์ บริเวณที่ถนนหลังพระกับถนนขวาพระตัดกัน ถนนเส้นนี้ตรงไปทางด้านทิศตะวันตกของพระราชวังสนามจันทร์

ถนนรอบนอกพระราชวังสนามจันทร์ที่ไม่ปรากฏในแผนที่ของพระราชวัง สนามจันทร์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีดังนี้

1. ถนนราชดำเนิน คือ ถนนจากองค์พระปฐมเจดีย์เชื่อมระหว่างถนนหลังพระกับถนนหน้าวัง

2. ถนนทรงพล คือ ถนนที่เชื่อมต่อจากถนนราชวิถีตรงสี่แยกสนามจันทร์ตรงไปทางด้านทิศตะวันตกจนถึงจังหวัดราชบุรี

นอกจากนี้ยังปรากฏชื่อถนนสายย่อยอีกจำนวนหนึ่ง สันนิษฐานว่า เป็นชื่อถนนในพระราชวังสนามจันทร์ซึ่งมีชื่อไพเราะ คล้องจองกัน ดังต่อไปนี้ ไก่ป่า พญามังกร ฆรรณิ สีมรกฏ กลดทูลหระ เมขลาโยนมณี ปิตยาลัย ไวเวลา ฆีฆาภิรมย์ อาคมคเชนทร์ กระเวนลัญจกร กลอนสิบสอง ฆ้องปลาศระนาดประไลย ไฟสะตุ้ง รุ่งสว่าง ส่างแสง แยมระบำ และดำเนินมิตร (สำนักพระราชวัง.2551:84-85)

สะพานในพระราชวังสนามจันทร์

ในพระราชวังสนามจันทร์มีสะพานที่สะพานที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานชื่อให้คล้องจองกัน ดังนี้

สะพานรามประเวศน์มีโครงสร้างเป็นเหล็ก ทาสีเขียว พื้นสะพานเป็นไม้ สร้างโดยใช้ระบบ Suspension Bridge หรือสะพานโยง ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพระราชวังสนามจันทร์ เป็นแนวตรงกับองค์พระปฐมเจดีย์

สะพานนเรศวร์จรัลมีโครงสร้างเป็นสะพานคอนกรีต ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระราชวังสนามจันทร์

สะพานจักรียাত্রามีโครงสร้างเป็นเหล็ก ทาสีเขียว สร้างโดยใช้ระบบ Suspension Bridge หรือสะพานโยง เช่นเดียวกับสะพานรามประเวศน์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของพระราชวังสนามจันทร์

สะพานสุนทรภาย มีโครงสร้างเป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของพระราชวังสนามจันทร์ พระยาศรีวิไชยชนินทร์ (ชม สุนทรชุน) เป็นผู้สร้างถวาย

ทั้งนี้ สะพานรามประเวศน์และสะพานจักรียাত্রา นับเป็นสะพานโยงแห่งแรกในประเทศไทย

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับชื่อสะพานดังกล่าว (ยกเว้นสะพานสุนทรภาย) ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคงจะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้หมายถึงพระนามของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวณไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นนพราชาของไทย 3 พระองค์ คือ รามประเวศน์ ทรงหมายถึง พ่อขุนรามคำแหงมหาราช นเรศวรจรี ทรงหมายถึง สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และ จักริยาตรา ทรงหมายถึง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทั้งนี้ เพื่อให้วีรกษัตริย์ทั้ง 3 พระองค์ทรงเป็นผู้คุ้มครองพระราชวังสนามจันทร์ อันมีความสำคัญในการสร้างกำลังคนเพื่อเตรียมพร้อมที่จะธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติไทย (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์ 2545 : 49)

ที่ตั้งของกลุ่มอาคารที่เป็นพระที่นั่งและพระตำหนัก

หมู่พระที่นั่งและพระตำหนักทั้งหมดในพระราชวังสนามจันทร์ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นเขตพระราชฐานชั้นใน ยกเว้นพระตำหนักมหาราชรัตบัลลังก์ พระตำหนักทับแก้ว และพระตำหนักทับขวัญ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอกทางด้านทิศใต้

ลักษณะอาคารที่เป็นเรือนที่พักของข้าราชการบริพาร ซึ่งปลูกสร้างอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอก แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. อาคารที่มีลักษณะเป็นเรือนเดี่ยว ยกใต้ถุนสูง เป็นที่พักของข้าราชการ บริพารระดับสูงหรือข้าราชการบริพารที่ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท เช่น เรือนพระนนทิการ และเรือนพระธเนศวร เป็นต้น
2. อาคารที่มีลักษณะเป็นเรือนแถว ยกใต้ถุน แต่ไม่สูงเท่าเรือนเดี่ยว เป็นที่พักของข้าราชการบริพารชั้นผู้น้อย เช่น เรือนพระมนู และเรือนข้าหลวง ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านหลังของพระตำหนักมหาราชรัตบัลลังก์ เป็นต้น (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์.2545:10-12)

ปัจจุบัน พื้นที่ในเขตพระราชฐานชั้นนอกด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพระราชวังสนามจันทร์เป็นที่ตั้งของ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้เช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จำนวน 409 ไร่ 2 งาน 96 ตารางวา

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดสร้างขึ้นโดยจังหวัดนครปฐม และคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดนครปฐม โดยเชิญชวนให้ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน และลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดนครปฐม บริจาคเงินสมทบทุนในการสร้าง เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ และผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือป่า และการลูกเสือไทย พระบรมราชานุสาวรีย์ดังกล่าว ตั้งอยู่บริเวณสนามด้านทิศตะวันออกของเทวาลัยคเณศร์ ทั้งนี้ กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบปั้นหล่อพระบรมรูปขนาดเท่าครึ่งพระองค์จริง ในพระอิริยาบถประทับพระเจ้าอัสสัม ฉลองพระองค์เสื้อป่า พระหัตถ์ขวาทรงปากกา พระหัตถ์ซ้ายทรงสมุดสำหรับจดบันทึกการซ้อมรบเสื้อป่า

ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2525 ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์ โดยสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาปรินายกเสด็จเป็นประธานในการประกอบพิธี ส่วนการประกอบพิธีอัญเชิญพระบรมรูปจากกรมศิลปากรมาประดิษฐาน ณ แท่นรองรับนั้น ได้อัญเชิญมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 และได้มีการประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันศุกร์ที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2529 ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ในการประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์.2545:12)

พระที่นั่งและตำหนักและสิ่งก่อสร้างสำคัญในพระราชวังสนามจันทร์

พระราชวังสนามจันทร์ประกอบด้วยหมู่พระที่นั่ง พระตำหนัก และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มีความงดงามทางสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมไทยและสถาปัตยกรรมตะวันตก ยกสร้างเป็นเอกลักษณ์ในส่วนเวสต์เทอรัลของเขื่อนเพื่อการพักอาศัยเท่านั้น เมื่ออยู่ดูเห็นไปเขื่อนประชิดกันการค้ำไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้ยังมีนามของสถานที่ต่างๆ ที่ไพเราะคล้องจอง และมีความหมายน่าสนใจ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นผู้พระราชทานนามพระที่นั่ง พระตำหนัก ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ดังนี้ (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2545:8-9)

1. พระที่นั่งพิมานปฐม
2. พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี
3. พระที่นั่งวัชรรมยา
4. พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์
5. ปราสาทศรีวิชัย (ไม่ได้สร้าง)
6. เทวาลัยคเณศร์
7. ศาลาธรรมเทคนิโอฟาร (ไม่ได้สร้าง)
8. พระที่นั่งปาฏิหาริย์ทัศไนย (ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร)

นคร)

9. พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์
10. พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์
11. พระตำหนักทับแก้ว
12. พระตำหนักทับขวัญ

สิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามไว้อย่างไพเราะ และคล้องจองกัน ได้แก่ สะพานรามประเวศน์ สะพานนเรศวรจรลี สะพานจักรียาตรา และสะพานสุนทรถวาย

เรือนของข้าราชการที่อยู่รอบตามลำดับชั้นก็ได้รับพระราชทานนามอันไพเราะเช่นกัน เช่น เรือนพระนนทิการ เรือนพระกรรติเกยะ เรือนพระธเนศวร เรือนพระกรรมสักขี เรือนพระเอกทันต์ เรือนพระธรณี เรือนพระอัศวิน และเรือนพระมณู เป็นต้น

พระที่นั่งพิมานปฐม เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น แบบตะวันตก พระที่นั่งองค์นี้ได้รับการดัดแปลงให้เหมาะกับอากาศเมืองร้อนด้วยการทำช่องระบายลม และมีการทำมุขกระสันเป็นทางเดินยาว มีลักษณะโปร่งด้วยลวดลายฉลุไม้แบบขนมปังขิง (Ginger Bread) พระที่นั่งพิมานปฐมเป็นพระที่นั่งองค์แรกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2453 พระที่นั่งองค์นี้ได้ทำมุขหรือระเบียงยื่นออกไปบริเวณด้านหน้าของพระที่นั่งด้วย บริเวณพื้นของพระที่นั่งปูกระเบื้องซึ่งมีลวดลายงดงาม ส่วนทางเข้าสู่พระที่นั่งพิมานปฐมชั้นล่างเป็นบันไดทำด้วยหินอ่อน บันไดทางขึ้นสู่พระที่นั่งชั้นบนเป็นบันไดไม้ และมีการแกะสลักบันไดด้วยศิลปะแบบอาร์ต นูโว (Art Nouveau)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงใช้พระที่นั่งองค์นี้เป็นที่ประทับทรงพระอักษร เสด็จออกขุนนาง รับแขกเมือง และออกให้ราษฎรเฝ้ามากกว่าพระที่นั่งหรือพระตำหนักอื่น ภายในพระที่นั่งประกอบด้วยห้องต่าง ๆ หลายห้อง เช่น ห้องชวนเชิญ ห้องบรรทม ห้องสรง ห้องเสวย ห้องกุษา ห้องบรรณาคม เป็นต้น

ห้องที่มีความสำคัญยิ่งของพระที่นั่งองค์นี้ คือ ห้องพระเจ้า ซึ่งเป็นหอพระประจำพระราชวังสนามจันทร์ และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ทั้งนี้ เพื่อดานเหนือพระพุทธรูปประดับด้วยไม้แกะสลักลวดลายธรรมจักร และมีการทำรัศมีด้วยการเขียนลายทองอย่างงดงาม ตรงกลางธรรมจักรมีพระเศวตฉัตรกันเหนือพระพุทธรูป อนึ่ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงหล่อพระพุทธรูป

เอกสารเป็นเอกสารที่สวนนี้ไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาก็เห็น เมื่อผู้เฒ่าเห็นไปเซบรี่ของสถานการค้ำ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปางปฐมเทศนา ณ โรงพิธีข้างพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ในปี พ.ศ. 2456 พระพุทธรูปดังกล่าวก็ได้ นำมาประดิษฐานยังห้องพระเจ้า ปัจจุบันไม่ทราบว่าจะพระพุทธรูปองค์นี้อยู่ ณ ที่ใด (กัญญรัตน์ เวชช ศาสตร์.2550:24) นอกจากนี้ ยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปเทพประณม ซึ่งเป็นภาพฤาษี เทวดา มนุษย์ ครุฑ และนาค นั่งขัดสมาธิประณมมือ ภาพจิตรกรรมฝาผนังดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เขียนภาพเหล่านี้ไว้ก่อนที่จะไปเขียนยังผนังพระวิหารหลวง องค์พระปฐมเจดีย์ ทั้งนี้ ผู้เป็นแม่กองควบคุมงานเขียนภาพดังกล่าว คือ หลวงเดชนายเวร (จันทร์ จิตรกร)

ความสำคัญของ ห้องพระเจ้า อีกประการหนึ่ง คือ ห้องดังกล่าวนี้สร้างให้อยู่ในแนวเส้นตรง เดียวกันกับ เทวาลัยคเณศร์ และ องค์พระปฐมเจดีย์ แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดังกล่าวนี้ นับเป็นพระอัจฉริยภาพในการทำให้เกิดการสร้างสรรคที่มีความหมายอัน เกี่ยวเนื่องกับความศรัทธาและความศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดจุดเด่นที่น่าสนใจ ในด้านสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์อีกด้วย

นอกจากนี้ บริเวณชานชาลาของพระที่นั่งพินาณปฐมทางด้านพระที่นั่งวัชรนิรมยนั้น เคยเป็นที่ ประดิษฐานพระที่นั่งปาฏิหาริย์ทศไฉน ซึ่งเป็นพระที่นั่งขนาดเล็กที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นหลังจากที่ได้ทอดพระเนตรปาฏิหาริย์แห่งองค์พระปฐมเจดีย์

พระที่นั่งพินาณปฐมนับเป็นพระที่นั่งสำคัญของพระราชวังสนามจันทร์ เพราะได้ใช้เป็นสถานที่ว่า ราชการและรับแขกเมือง ณ ห้องประชุมราชการ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับชานชาลา มีหลักฐานปรากฏว่าได้ โปรดเกล้าฯ ให้อัครราชทูตญี่ปุ่น อัครราชทูตอเมริกา และราชทูตอังกฤษเข้าเฝ้าด้วย ห้องประชุม ราชการมีฉากกั้นห้องเป็นไม้แกะสลักลวดลายศิลปะจีนและตกแต่งด้วยภาพเขียนสีรูปแจกันดอกไม้ รูปทรงต่าง ๆ อย่างงดงาม ฉากไม้แกะสลักนี้ กรมศิลปากรเป็นผู้ซ่อมแซม โดยมีนายจักรพันธ์ โปษยกฤต เป็นผู้ให้คำแนะนำในการซ่อมแซม (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์.2550:26)

ภาพที่ 2.1 พระที่นั่งพินาณปฐม

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กระทรวงมหาดไทยใช้พระราชวังสนามจันทร์เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้ใช้พระที่นั่ง องค์นี้เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดและส่วนราชการต่างๆ หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอ พระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืน โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริในสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนัก พระราชวังได้เปิดให้ประชาชนเข้าชมเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยอัญเชิญศิลปวัตถุที่มีผู้ ทุลเกล้าถวายฯ จากงานของถวายส่วนพระองค์ ฝ่ายราชพัสดุ กองขาว่าที่ จากฝ่ายพิพิธภัณฑพระที่นั่ง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิมานเมฆ และพระราชวังบางปะอิน มาจัดแสดงให้ประชาชนได้ชม อาทิ นครวัดจำลอง ขวานพื้นเมือง ของสวาซีแลนด์ แจกันแก้วคริสตันพร้อมฐาน เป็นต้น ศิลปวัตถุที่อัญเชิญมาจัดแสดงนั้น ส่วนหนึ่งเป็นของทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี (สำนักพระราชวัง.2551:17)

พระที่นั่งอภิมรณฤดีเป็นพระที่นั่งที่สร้างเชื่อมต่อกับพระที่นั่งพิมานปฐมทางด้านทิศใต้ มีลักษณะเป็นตึก 2 ชั้น ขนาดย่อม และตกแต่งด้วยไม้ฉลุลวดลายแบบขนมปังขิง (Ginger Bread) เช่นเดียวกับพระที่นั่งพิมานปฐม (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2545:19)

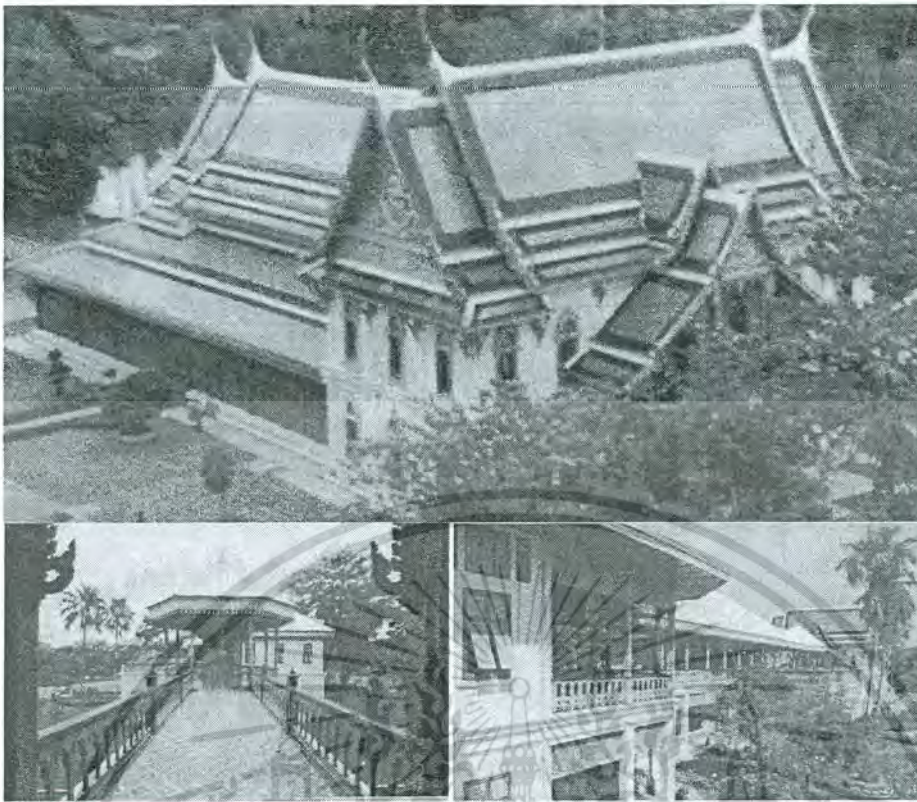
ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระที่นั่งอภิมรณฤดีเป็นที่ประทับของพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน ซึ่งพระวรกัญญาบาทน พระองค์เจ้าวัลลภาเทวี พระคู่หมั้น และสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายาทรงใช้เป็นที่พักในขณะตามเสด็จมายังพระราชวังสนามจันทร์ ต่อมา เมื่อกระทรวงมหาดไทยเข้ามาดูแล จึงได้ใช้เป็นที่พักการของอัยการจังหวัดนครปฐม

หลังจากกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริในสมัยพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนักพระราชวังได้เปิดให้ประชาชนเข้าชมเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยได้อัญเชิญศิลปวัตถุที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายจากงานของถวายส่วนพระองค์ ฝ่ายราชพัสดุ กองขาว่าที่ จากฝ่ายพิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ และพระราชวังบางปะอิน มาจัดแสดงให้ประชาชนได้ชม อาทิ ตึกตาสินะชายหญิงในชุดผ้าไหมไทย นกเงือกแกะสลักด้วยหิน แจกันแก้วลายจุดสีน้ำเงิน เป็นต้น ศิลปวัตถุที่อัญเชิญมาจัดแสดงนั้น ส่วนหนึ่งเป็นของทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสที่พระองค์ทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา (สำนักงานพระราชวัง.2551:20)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งวัชรนิรมยาเมื่อปี พ.ศ. 2460 พระที่นั่งองค์นี้สร้างขึ้นหลังจากที่มีการสร้างพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์แล้ว โดยสร้างบริเวณชั้นล่างให้เชื่อมต่อนอกขึ้นกับพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เพื่อให้เดินถึงกันได้

พระที่นั่งวัชรนิรมยา เป็นพระที่นั่งที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทยคือ เป็นอาคารทรงไทย 2 ชั้น หลังคาลด 2 ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบ มีช่อฟ้า ใบระกา นาคสะดุ้ง และหางหงส์อย่างงดงาม บันไดทางขึ้นมี 2 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันออกและด้านทิศตะวันตก ด้านบนของพระที่นั่งวัชรนิรมยา ทางด้านทิศใต้มีมุขเด็จเชื่อมต่อกับพระที่นั่งพิมานปฐม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 พระที่นั่งวัชรวิมมาและระเบียงทางเดินเชื่อมระหว่างพระที่นั่งพิมานปฐมกับพระที่นั่งวัชรวิมมาและจากระเบียงพระที่นั่งพิมานปฐมมองเห็นพระที่นั่งวัชรวิมมา
ที่มา : หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์ หน้า 13-24

หน้าบันทางด้านทิศใต้และทิศตะวันตก แต่เดิมสันนิษฐานว่า จำหลักเป็นเครื่องหมายวชิราวุธ มีคม 2 ด้าน ประดิษฐานในแนวนอน อยู่ในวงรัศมีซึ่งมีเป็นกรอบล้อมภายในประดับกระจกสีน้ำเงิน ต่อมาได้มีการสันนิษฐานว่า ลวดลายที่จำหลักนั้นมีลักษณะคล้ายสลักบรรจุพระราชสาสน์ โดยวางในแนวนอน ปลายทั้งสองข้างแกะเป็นรูปบัวตูม และมีสายโยงปลายทั้งสองข้างเป็นแนวโค้งอยู่ในวงรัศมี ซึ่งเป็นกรอบล้อม (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2550:27) การที่ทำเป็นกลักบรรจุพระราชสาสน์นั้น กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า อาจตีความได้ว่าราชสาสน์นั้นน่าจะหมายถึง การทรงพระอักษรเป็นพระราชนิพนธ์เรื่องต่างๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคงต้องพระประสงค์จะส่งสารมายังผู้อ่านหรือประชาชน และการทรงพระอักษรเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงโปรด นั่นก็คือทรงมีความสุข ความรื่นรมย์ อันสอดคล้องกับความหมายของชื่อพระที่นั่งวัชรวิมมา ซึ่งหมายถึง ความรื่นรมย์ อันสอดคล้องกับความหมายของชื่อพระที่นั่งวัชรวิมมา ซึ่งหมายถึง ความรื่นรมย์แห่งองค์ผู้ทรงวัชระ (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2552) ส่วนล่างของหน้าบันทำเป็นสาหร่ายรวมฝั่งอย่างวิจิตรงดงาม และห้อยลงมาระหว่างเสาอย่างได้สัดส่วน หน้าบันด้านทิศตะวันออก พื้นประดับด้วยกระจก มีลวดลายกระหนกกลรักปิดทอง จำหลักตรงกลางเป็นรูปช้างเอราวัณ 3 เศียร มีสลักแบบข้างทรงของกษัตริย์ มีเครื่องหมายวชิราวุธประดิษฐานในแนวตั้งอยู่บนสลักนั้น พระทวารและพระบัญชาจะมีลักษณะเป็นขุมเรือนแก้ว ที่บันแถลงทำยอดเป็นเครื่องหมายวชิราวุธ ภายในมีเลขหกไทย (๖) อยู่ภายใต้หมามงกุฎซึ่งมีรัศมีและลายกระหนกกลรักปิดทองอยู่บนพื้นประดับกระจกสีน้ำเงิน เพดานชั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บนทาสีแดงชาดประดับดอกดวงน้อยใหญ่ ซึ่งทำด้วยไม้แกะสลักปิดทอง เสาพระที่นั่งลงรักปิดทองเป็นลวดลายไทยมีลายบัวหงายประดับอยู่ที่หัวเสา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระที่นั่งวัชรนิรมยาเป็นที่ทรงพระอักษร และเป็นประทับในบางคราว (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2545:19-21) ช่วงที่กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดูแลพระราชวังสนามจันทร์ ได้ใช้พระที่นั่งวัชรนิรมยาเป็นศาลากลางจังหวัดนครปฐม หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์ คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักงานพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนักพระราชวังได้เปิดให้ประชาชนเข้าชมเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยอัญเชิญศิลปวัตถุที่มีผู้ทูลเกล้าถวายฯ จากงานของถวายส่วนพระองค์ ฝ่ายราชพัสดุ กองขาว่าที่ มาจัดแสดงให้ประชาชนได้ชม อาทิ กรอบรูปประดับด้วยหินอัญมณีจากพม่า ภาพกระดาศปะติรูปพลุนทอ้งฟ้า เป็นต้น ศิลปวัตถุที่อัญเชิญมาจัดแสดงนั้น ส่วนหนึ่งเป็นของทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เป็นพระที่นั่งที่มีความงดงามตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมไทย มีหลังคาทรงไทยเห็นได้อย่างชัดเจน พระที่นั่งองค์นี้สร้างให้เชื่อมต่อกับพระที่นั่งวัชรนิรมยา หน้าบันของพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์อยู่ทางด้านทิศเหนือ พื้นหน้าบันประกอบด้วยกระเบื้องสีเงินประดับลวดลายกระหนกสีทอง ทรากกลางหน้าบันจำหลักเป็นรูปทำวอมรินทร์ราชประทานพร พระหัตถ์ขวาทรงวชิระ ประทับอยู่ในพืมาณปราสาทสามยอด แวดล้อมด้วยบริวารอันประกอบด้วยเทวดาและมนุษย์ 5 หมู่

ภาพที่ 2.3 พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์

ที่มา : หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์ หน้า 2

พระที่นั่งองค์นี้เป็นพระที่นั่งโถงใหญ่ ชั้นเดียว ยกพื้น 2 ชั้น มีเสานางจรัสแปดเหลี่ยมซึ่งทำหัวเสาเป็นลายกลีบบัว ส่วนบริเวณเสา ลงรักปิดทอง ตั้งอยู่เป็นระยะโดยรอบทั้งทางด้านทิศตะวันออก ด้านทิศตะวันตก และด้านทิศเหนือ ทั้งนี้ เสานางจรัสเป็นส่วนที่แบ่งเขตท้องพระโรงกับพื้นที่ที่เป็นส่วนลด โดยส่วนที่ยกพื้นมีความสูง 20 เซนติเมตร ต่อมาได้มีการเปลี่ยนพื้น ไม้สักเป็นหินขัดสีส้ม และยังคงรักษาระดับการยกพื้นไว้เป็น 2 ชั้น ตามเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี พ.ศ. 2539 จังหวัดนครปฐม ได้บูรณะซ่อมแซมพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ สถาปนิกได้เปลี่ยนพื้นของท้องพระโรงให้เป็นระดับเดียวกันทั้งหมด และปูกระเบื้องซีเมนต์ลายดอกไม้สีแดง-ดำ โดยใช้หินแกรนิตปูเป็นเส้นกรอบตามแนวเสานางจรัสซึ่งเคยเป็นบริเวณที่ยกพื้นสูงให้มีความต่างระดับ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์เป็นที่ประชุมเสื่อปา ประกอบพิธีกรรม ซ้อมและเล่นโขน รวมทั้งทอดพระเนตรละคร เช่น เรื่อง พระราชวังสัน และทรงใช้ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น ทรงใช้เป็นที่พระราชทานเหรียญตราแก่ทหาร และทรงประกอบพิธีถือน้ำแก่ทหารและเสื่อปา ทรงใช้เป็นที่พระราชทานเลี้ยงแก่พระอินทราณี (ต่อมาเป็นสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี) เนื่องในวันเกิด เป็นต้น นอกจากนี้ พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ยังเคยเป็นที่ประดิษฐานพระมหาเศวตฉัตร ซึ่งปัจจุบันไม่มีปรากฏให้เห็นและไม่ทราบว่าได้มีการเคลื่อนย้ายไปไว้ ณ ที่ใด (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์.2545:22-23)

หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนักพระราชวังได้อัญเชิญพระราชนิพนธ์เรื่อง วิวาห์พระสมุทร ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาจัดแสดงโดยเจ้าหน้าที่นาฏศิลป์ พระราชวังสนามจันทร์ ทั้งนี้ การแสดงดังกล่าวได้เริ่มตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 อนึ่ง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในรูปแบบของการแสดงอันเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีความรักในงานวรรณกรรมและการละคร ตลอดจนนาฏศิลป์ไทย ผู้จัดแสดงจึงได้เพิ่มจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยในชุดรำและระบำเปิดเตล็ด เพื่อให้ผู้ชมได้ชมทั้งละครพระราชนิพนธ์และนาฏศิลป์ไทยด้วย ทั้งนี้ การแสดงทั้งหมดดังกล่าวได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา (พศวัต คุ่มภัย.2549)

ปราสาทศรีวิชัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้สร้างปราสาทศรีวิชัยขึ้น ดังมีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ร.ศ. 130 ว่าจะยังสร้างต่อไป และบอกตำแหน่งที่ตั้งไว้ว่าอยู่บนเนินปราสาทเก่า ซึ่งเป็นอนุสาวรีย์แห่งพระเจ้ากรุงศรีวิชัย อย่างไรก็ดีตลอดจนสิ้นรัชกาล ไม่ปรากฏว่ามีการสร้างปราสาทศรีวิชัยขึ้นแต่อย่างใด (มหาวิทยาลัยศิลปากร.2550:80)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเทวาลัยคเณศร์ขึ้น เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นศาลเทพารักษ์สำหรับพระราชวังสนามจันทร์ เนื่องจากพระคเณศเป็นเทพเจ้าแห่งศิลปวิทยาการทั้งหลายทั้งปวง และเป็นเทพผู้จัดอุปสรรค ดังนั้น เมื่อจะมีการทำกิจกรรมใดก็ตาม ต้องมีการสักการบูชาพระคเณศก่อน จึงจะสมควรปรารถนาและประสบความสำเร็จ การสร้างเทวาลัยคเณศร์ให้ประดิษฐาน ณ สนามหน้าพระที่นั่งพิมานปฐมทางด้านทิศตะวันออกนั้น เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นพระราชศรัทธาในองค์พระคเณศของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ผู้โปรดการประพันธ์และศิลปวิทยาการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

องค์พระคเณศ ณ เทวาลัยคเณศร์ พระราชวังสนามจันทร์ มีรูปร่างเป็นมนุษย์ พระเศียรเป็นข้างงาข้างขวาหัก ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดว่ามีการหล่อเทวรูปพระคเณศน์ตั้งแต่เมื่อใด พบแต่เพียงหลักฐานที่ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพิธีอัญเชิญเทวรูป “พระคเณศร์” ขึ้นประดิษฐาน ณ หอแก้วหรือเทวาลัย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2461 (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์.2545:13)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.4 องค์พระคเณศ ณ เทวาลัยคเณศร์

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร(2556)

หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนักพระราชวังได้ดำเนินการบูรณะเทวรูปพระคเณศร์ และเทวาลัยคเณศร์ ครั้งที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2547 แล้วเสร็จในวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 20 วัน โดยลอกสีและขัดตกแต่งผิวโลหะ ลงสีแฟล็กดำรองพื้นองค์เทวรูปพระคเณศร์ทั้งหมด ปิดทองที่ลวดลายประดับเทวาลัย ทั้งซุ้มส่วนบนและส่วนล่าง ซ่อมสี ตรวจสอบสภาพปูนให้เรียบร้อย โดยหาสีขาวที่บริเวณเทวาลัยในส่วนที่เป็นปูน (สำนักพระราชวัง, 2547: ไม่ปรากฏหน้าที่ยิมพ์)

ศาลาธรรมมูเตศโอฟาร

ศาลาธรรมมูเตศโอฟาร หรือศาลาธรรมเทศน์โอฟาร ในราชกิจจานุเบกษาได้กล่าวว่า “คือธรรมศาลาสำหรับพระราชวังสนามจันทร์” เป็นศาลาที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ประชุมและอบรมเสื่อป่า เนื่องจากเสื่อป่ามีจำนวนมากขึ้น เมื่อมีการประชุมใหญ่ พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ไม่สามารถรองรับจำนวนเสื่อป่าได้ทั้งหมด (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550: 81) จวบจนสิ้นรัชกาล ยังไม่มีการสร้างศาลานี้แต่อย่างใด

พระที่นั่งปาฏิหาริย์ทัศไนยเป็นพระที่นั่งองค์เล็กที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น หลังจากได้ทอดพระเนตรปาฏิหาริย์แห่งองค์พระปฐมเจดีย์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2452 และในปี พ.ศ. 2457 พระที่นั่งองค์นี้ เดิมตั้งอยู่บนชานชาลาชั้นบนระหว่างพระที่นั่งพิมานปฐมกับพระที่นั่งวัชรนิรมยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี พ.ศ. 2470 ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตแล้ว กระทรวงวังได้ให้เรือรถอนพระที่นั่งปาฏิหาริย์ที่คโนยไปปลูกไว้บนศาลาหน้าพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร (มหาวิทยาลัยศิลปากร.2550:81)

สร้างก่อน พ.ศ. 2543 เนื่องจากได้มีบันทึกในจดหมายเหตุราชกิจรายวัน เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2543 ว่าพระองค์เสด็จมาประทับยังพระตำหนักนี้ เพื่อทอดพระเนตรกรีธา ส่วนผู้ออกแบบพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ สันนิษฐานว่า คือ หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤชดากร

พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์จะมีลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกแล้ว บริเวณด้านหน้าพระตำหนักยังมีอนุสาวรีย์ย่าเหลซึ่งเป็นสุนัขตัวโปรดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งตระหง่านอยู่บริเวณด้านหน้าพระตำหนักด้วย สำหรับการตั้งชื่อพระตำหนักก็มีความเชื่อมโยงกับบทละครเรื่อง My Friend Jarlet ของ Arnold Golsworthy และ E.B. Norman ความประทับใจพระราชหฤทัยที่ทรงมีต่อบทละครเรื่องนี้ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาไทยในชื่อเรื่องว่า มิตรแท้ ต่อมา พระองค์ก็ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครอีกเรื่องหนึ่งชื่อเรียกว่า เพื่อนตาย ตามเค้าเรื่องของบทละครพูดภาษาอังกฤษเรื่องดังกล่าวด้วย

ภาพที่ 2.5 พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์และบริเวณด้านหน้าพระตำหนักยังมีอนุสาวรีย์ย่าเหล

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร(2556)

เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นกวี และทรงมีพระอัจฉริยภาพอันสูงส่งทางด้านภาษาและวรรณกรรม พระองค์จึงได้ทรงนำชื่อตัวละครในเรื่อง My Friend Jarlet มาพระราชทานเป็นชื่อของพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ ซึ่งคำว่า ชาลี และชื่อย่าเหล อันเป็นสุนัขแสนรู้ตัวโปรดของพระองค์ ก็ทรงแปลงเสียงจากตัวละครเอกที่ชื่อ Jarlet (ยาร์เลย์) ตัวละครที่ชื่อ มาริเลอรูซ์ (Marie Leroux) ซึ่งเป็นนางเอกของเรื่องก็ทรงนำมาตั้งเป็นชื่อพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์

ส่วนตัวละครในเรื่อง My Friend Jarlet ที่ชื่อ ปอล ซึ่งเป็นมิตรของตัวละครที่ชื่อ Jarlet(ยาร์เลต) นั้น ได้มีผู้ให้ความเห็นว่านวนิยายที่เชื่อมระหว่างพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์และพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์นั้น น่าจะมีความเกี่ยวเนื่องกันกับนวนิยายดังกล่าวด้วย เนื่องจากคำว่าสะพานในภาษาฝรั่งเศสใช้ Pont (ปองต์) ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับตัวละครที่ชื่อ ปอล ดังกล่าวข้างต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องราวของยาเหลซึ่งเป็นสุนัขตัวโปรดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์ทรงพบในขณะที่เสด็จตรวจเยี่ยมเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐม ต่อมา หลวงไชยราษฎร์รักษา (โพ เคหะนันท์) (อักษรานุกรมนามสกุลพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2529 : 64) พระอามะรงเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐมได้ถวายยาเหลซึ่งเป็นลูกสุนัขสีขาว - ดำ แต่พระองค์เมื่อประมาณ พ.ศ. 2448

ยาเหลถูกยิงตายประมาณ พ.ศ. 2455 ที่บริเวณนอกพระบรมมหาราชวังด้านพระราชวังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ยาเหลด้วยโลหะรมดำ ไว้หน้าพระตำหนักขาลิมงคลอาสน์และโปรดเกล้าฯ ให้จารึกบทกลอนพระราชนิพนธ์ที่มีความหมายลึกซึ้ง สะเทือนใจ และให้ข้อคิดที่คมคายไว้ 2 ด้าน คือ ด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันตกของอนุสาวรีย์ บทพระราชนิพนธ์ดังกล่าวตามที่ปรากฏในคำจารึก มีดังนี้

อนุสาวรีย์นี้เตือนจิตร

โอ้อาลัยใจจู่อยู่ไม่วาย

ยากที่ใครเขาจะเห็นหัวอกกู

เขาดูแต่เปลือกนอกแห่งกายา

เพื่อนเป็นมิตรชิดกูอยู่เนื่องนิตย์

ทุกทิวาราตรีไม่มีไกล

ช่างจรรรภักดีไม่มีหย่อน

ถึงยามกินเคยกินกับกูปกลาง

อันตัวเพื่อนเหมือนมนุษย์สุจริต

แต่เมื่อกูใครรู้ความในใจ

โอ้ออกกูเพื่อนอยู่หัด ๆ

กูปเลอ ๆ ก็เซ้งอเพื่อนมา

อันความตายเป็นธรรมดาโลก

นี้เพื่อนตายเพราะผู้ร้ายมันมุ่งปอง

เพื่อนมอดม้วยด้วยมือทรชน

เป็นคนจริงถ้าจะปราศซึ่งปราณี

มันยังเพื่อนเหมือนกูปลอบถูกด้วย

จะหาเพื่อนเหมือนเจ้าที่ไหนมา

เมื่อยามมีชีวิตร์สนิทใจ

ด้วยอนาจจรรภักดีนั้น

ถึงจะมีหมาอื่นมาแทนที่

ที่ไหนเล่าจะสนิทและชิดชม

ถึงแม้จะไม่มีรูปนี้ไว้

แต่รูปนี้ไว้เป็นพยานรัก

เพื่อนเป็นเยี่ยงอย่างมิตรสนิทยัง

แม้คนใดเป็นได้อย่างเพื่อนนี้

ให้กุดิรำพึงถึงสหาย

กูเจ็บคล้ายศรศักดิ์ปักอุรา

เพราะเขาดูเพื่อนเห็นแต่เปนหนา

ให้เห็นกุดิรักตราถึงดวงใจ

จะหามิตรเหมือนเจ้าที่ไหนได้

กูไปไหนเจ้าเคยเปนเพื่อนทาง

จะนั่งนอนยืนเดินไม่เห็นห่าง

ถึงยามนอน ๆ ช่างไม่ห่างไกล

จะผิตอยู่แต่เพียงพูดไม่ได้

ก็มองรู้ได้ในดวงตา

เพื่อนมาพลัดพรากไปไม่เห็นหน้า

เสียงกุกกักก็ผวาตั้งตามอง

กูปยากตัดความโศกกรรมลมหมอง

เอาเป็นจ้องสังหารผลาญชีวี

เอารูปคนสรวมใส่คลุมใจผี

นี้รักษสอ์ปรีปราศเม็ดตา

แทบจะม้วยชีวังสิ้นสังขาร

ข้าอุราอาลัยไม่วายวัน

ยามบรรลัยลับลวงดวงใจสิ้น

ขอให้เพื่อนขึ้นสวรรค์สำราญรมย์

กูก็รักเพื่อนนี้เปนปฐม

ที่ไหนเล่าจะนิยมเท่าเพื่อนรัก

รูปเพื่อนฝังดวงใจกุดิระหนัก

ให้ประจักษ์แก่คนผู้ไมตรี

ภักดีจริงต่อกูอยู่เต็มที

ก็ควรนับว่าดีที่สุดเลย

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของพระราชวังสนามจันทร์มาเป็นค่ายหลวงพระราชวังสนามจันทร์ พระตำหนักขาลิมงคลอาสน์ได้ใช้เป็นที่พักของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สแกนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทรงเป็นผู้บังคับบัญชาการกองเสือป่า นอกจากนี้ยังทรงใช้ในการประกอบพระราชกรณียกิจต่าง ๆ หลายประการ เช่น โปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรแก่ข้าราชการกระทรวงยุติธรรม โปรดเกล้าฯ ให้ราชทูตสยาม ณ สำนักเดนมาร์ก เชิญตราจักรไปพระราชทานแก่พระยุพราชเจ้าคริสเตียน มกุฎราชกุมารแห่งเดนมาร์ก และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงนครราชสีมา เฝ้าในการที่เสด็จกลับจากตรวจราชการมณฑลพายัพ และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสุโขทัยกับพระชายา กรมหลวงสวัสดิวัตน์กับพระชายา หม่อมเจ้าภราดาโดยโอรส และพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์เฝ้าถวายบังคมลาไปประเทศยุโรป และในปี พ.ศ. 2464 หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ก็ได้มากราบถวายบังคมลาไปศึกษาต่อยังประเทศอังกฤษ ณ บริเวณหน้าห้องชั้นล่างของพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ด้วย

เมื่อสิ้นราชการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ได้ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา คณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์โดยสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงเป็นองค์ประธาน ได้ดำเนินการหาทุนมาบูรณะพระตำหนักดังกล่าว โดยให้มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นผู้ดำเนินการดูแลเกี่ยวกับบูรณะ โดยเริ่มบูรณะตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2535 และจัดงานสมโภชพระตำหนักในวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2539 ทั้งนี้ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีบวงสรวงสมโภชในช่วงเช้า และในช่วงบ่าย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จในงานเฉลิมฉลองสมโภชพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์

มหาวิทยาลัยศิลปากรได้จัดตกแต่งพระตำหนักองค์นี้ให้มีลักษณะการใช้สอย และบรรยากาศใกล้เคียงกับที่เคยเป็นมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจัดเป็นห้องทรงพระอักษร ห้องบรรทม และห้องทรง เป็นต้น

หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานนามเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดีสำนักพระราชวังยังคงรักษาการจัดตกแต่งพระตำหนักให้มีลักษณะการใช้สอยดังเดิม

พระตำหนักมารีราชบัลลังก์เป็นพระตำหนัก 2 ชั้น ทำด้วยไม้สักทอง พระตำหนักองค์นี้ทำด้วยสีแดง มีหลังคาทรงปั้นหยา เปิดหน้าจั่ว กระจับปี่หลังคาเป็นกระจับปี่ว่าว เสาของอาคารส่วนหน้าเป็นเสากลม ตกแต่งลวดลายที่จันและหัวเสาด้วยไม้แกะสลักมีการทำซุ้มโค้งเหนือประตูและหน้าต่างที่หน้าจั่วหลังคาประดับไม้แกะสลักเป็นลวดลายงดงาม ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของพระตำหนักองค์นี้เป็นแบบนีโอคลาสสิก แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบบางส่วนให้เหมาะสมกับภูมิอากาศของประเทศไทย โดยทำระเบียงโล่ง และช่องลมเหนือประตู เพื่อช่วยระบายอากาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.6 พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร(2556)

พระตำหนักองค์นี้กล่าวได้ว่าสร้างคู่กับพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์โดยมีฉนวนเป็นสะพานเชื่อมพระตำหนักทั้งสองทางด้านบน สถาปนิกผู้ออกแบบพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ คือ หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร ซึ่งได้เขียนแบบพระตำหนักไว้เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2459 แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อไร

ภาพที่ 2.7 พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์สร้างคู่กับพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์โดยมีฉนวนเป็นสะพานเชื่อมพระตำหนักทั้งสองทางด้านบน

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร(2556)

ผังพื้นของพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์มีลักษณะเป็นรูปกากบาท มีแกนยาวไม่เท่ากัน ส่วนที่เป็นแกนด้านยาวอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ชั้นล่างของพระตำหนักเป็นห้องโถงใหญ่มีความสูงโล่งตลอด 2 ชั้น และมีส่วนต่อเนื่องกับโถง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมต่อพื้นที่ทางเข้าด้านข้างด้านทิศเหนือกับโถงใหญ่เข้าด้วยกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางด้านทิศใต้ของพระตำหนักมีห้อง 1 ห้อง สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นห้องนอน ต่อจากห้องดังกล่าวเป็นห้องน้ำ ใกล้ทางขึ้นบันไดมีห้องขนาดเล็ก 1 ห้อง และห้องใต้บันได 1 ห้อง ทางด้านทิศเหนือมีห้อง 1 ห้อง สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นส่งเครื่อง ชั้นบนของพระตำหนักมีห้องโถง 1 ห้อง ส่วนของห้องโถงทางด้านทิศเหนือจะมีประตูเปิดไปสู่ฉนวนสะพานที่เชื่อมต่อกับพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ และมีห้องทรงพระอักษรอยู่ทางด้านทิศเหนือ ซึ่งตรงกับห้องทรงพระอักษรของพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ ห้องบรรทมอยู่ทางด้านทิศใต้และมีประตูเปิดไปสู่ระเบียงซึ่งมีขนาดไม่กว้างนัก ห้องที่ติดอยู่กับห้องบรรทมทางด้านทิศตะวันตกเป็นห้องสรง ซึ่งมีอ่างสรงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์เป็นพระตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านายฝ่ายในมาประทับในบางโอกาส กล่าวคือ พระวรกัญญาพทาน พระองค์เจ้าวัลลภาเทวี (พระคู่หมั้น) เสด็จมาประทับในช่วงที่มีการซ้อมรบเสือป่าในปี พ.ศ. 2463 และ พ.ศ. 2464 ในปี พ.ศ. 2465 สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายา ขณะดำรงพระยศเป็นพระอินทราณี และ พระสุจริตสุดา พระสนมเอก ได้เสด็จมาประทับยังพระตำหนักนี้ ในคราวตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาประทับในพระราชวังสนามจันทร์

มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นผู้บูรณะพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ใหม่ทั้งหมดในเดือนกันยายน พ.ศ. 2533 บูรณะแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2534 และได้จัดเป็นพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในการสมโภช และทรงเปิดพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2534

บริเวณชั้นล่างของพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้จัดแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการศึกษา การปกครอง และกิจการเสือป่า ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ ยังได้จัดแสดงสิ่งของอันเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งจำลองมาจัดแสดงไว้ เช่น ฉลองพระองค์เสือป่า และเครื่องหมายวีรราชู เป็นต้น นอกจากนี้ ยังแสดงเรื่องของพระราชวังสนามจันทร์ ตลอดจนจัดแสดงป้ายชื่อ และวัสดุของพระตำหนักก่อนการบูรณะ บริเวณชั้นบนจัดแสดงบทพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ รวมทั้งบทละคร และการแสดงละครเรื่อง My Friend Jarlet มิตรแท้ และ เพื่อนตาย ซึ่งเป็นบทละครที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชื่อพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์และพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ นอกจากนี้ยังจัดแสดงพระมาลาจำลองแบบต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ด้วย (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์.2545:33-38)

หลังจากกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนักพระราชวัง ได้คงรูปแบบการจัดแสดง ให้มีลักษณะดั้งเดิมตามที่มหาวิทยาลัยศิลปากรได้จัดตกแต่งไว้

พระตำหนักทับแก้วเป็นตึก 2 ชั้น ขนาดเล็ก ตัวอาคารทาสีเขียวอ่อน ภายในมีเตาผิงหลังคามีปล่องไฟตามลักษณะบ้านของชาวตะวันตก ห้องกลางชั้นบนมีพระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเขียนด้วยดินสอดำบนแผ่นหินอ่อนประดิษฐานอยู่ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าพระบรมสาทิสลักษณ์ดังกล่าวเป็นฝีมือของผู้ใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

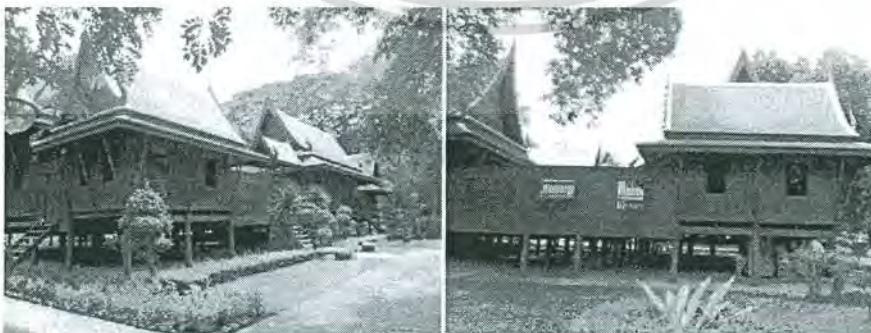
ภาพที่ 2.8 พระตำหนักทับแก้ว

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร(2556)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้พระตำหนักทับแก้วเป็นที่ตั้งกองบัญชาการเสือป่า กองเสนาน้อยราบเบารักษาพระองค์ ในระหว่างที่มีการซ้อมรบเสือป่า นอกจากนี้ยังเป็นที่พักในการพระราชทานเหรียญตรา และพระราชทานสัญญาบัตร บรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ทั้งยังเป็นที่พักพักผ่อนพระอิริยาบถ และเสวยพระสุธารสเป็นครั้งคราวด้วย (กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์.2545 : 38-39) ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงมหาดไทยได้ใช้พระตำหนักทับแก้วเป็นที่พักของปลัดจังหวัด

หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี นายขวัญแก้ว วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ได้อนุญาตให้สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดนิทรรศการประวัติศาสตร์ฟุตบอลไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปัจจุบัน เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดฟุตบอลไทย (สำนักพระราชวัง.2511:46-47)

พระตำหนักทับขวัญเป็นพระตำหนักเรือนไทยที่งดงาม ผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง คือ พระยาศุภกรรมศิลป์ประสิทธิ์ (น้อย ศิลป์) พระตำหนักดังกล่าวสร้างด้วยไม้สัก และมีวิธีเข้าไม้ตามแบบโบราณ แต่เดิมเป็นหลังคามุงจาก หลังหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผา ปัจจุบันเปลี่ยนการมุงหลังคาเป็นกระเบื้อง

ภาพที่ที่ 2.9 พระตำหนักทับขวัญ

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร(2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในระหว่างการแข่งขันเรือปา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงใช้พระตำหนักทับขวัญเป็นที่ตั้งกองบัญชาการเรือปา เสนาเรือรบหนักรักษาพระองค์ พระตำหนักนี้ได้มีการประกอบพิธีเฉลิมพระตำหนักเมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2454 ซึ่งในวันดังกล่าวได้โปรดเกล้าฯ ให้มีพิธีโกนจุกนายหยุด ซึ่งเป็นมหาดเล็ก และพระองค์ได้ประทับแรม ณ พระตำหนักหลังนี้เป็นเวลา 1 คืนด้วย

พระตำหนักทับขวัญประกอบด้วยกลุ่มเรือน 8 หลัง ได้แก่ เรือนใหญ่ 4 หลัง เป็นห้องนอน 2 หลัง อยู่ด้านทิศเหนือและทางด้านทิศใต้ ห้องโถง 1 ห้อง อยู่ทางด้านทิศตะวันตก เรือนครัว 1 หลัง อยู่ด้านทิศตะวันออก เรือนเล็ก 4 หลัง เป็นหอนก 2 หลัง อยู่ระหว่างโถงเรือนคนใช้ 1 หลัง และเรือนเก็บของอีก 1 หลัง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเรือนครัว กลุ่มเรือนต่าง ๆ เหล่านี้มีนอกชานเชื่อมเรือนต่าง ๆ ไว้ติดต่อกันโดยตลอด และมีต้นจับปลูกกลางนอกชานตามลักษณะของเรือนไทยด้วย

เมื่อพระตำหนักทับขวัญอยู่ในความดูแลของมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มีการบูรณะใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2525 แล้วเสร็จในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2526 ทั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในการสมโภชพระตำหนัก เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2527 การบูรณะพระตำหนักดังกล่าว ทำให้สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์คัดเลือกให้พระตำหนักทับขวัญได้รับรางวัลดีเด่นด้านอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทยประจำปี พ.ศ. 2527

เนื่องจากพระตำหนักทับขวัญเป็นโบราณสถานอันทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ซึ่งนับเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาทางสถาปัตยกรรม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรจึงได้จัดห้องบรรทมเป็นห้องแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในด้านไทยศึกษาเรื่องต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น เรื่องเกี่ยวกับภาษาไทย วรรณคดีไทย การทำนุบำรุงพุทธศาสนา กิจการเสือป่าและลูกเสือไทย เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้จัดตกแต่งเครื่องแขวนไทยทั้งดงาม ได้แก่ ฉัตร วิมาน พระอินทร์ วิมานแทน ผ้าทิพย์ขอบประตู และเครื่องแขวนสำหรับโคมหวด เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ด้านวิชาการ ส่วนหอนอนหลังที่อยู่ตรงข้ามห้องบรรทม จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ของเสือป่า หอนั่ง (เรือนโถง) จัดแสดงภาพพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับเสือป่า และภาพสิ่งของโบราณที่สำคัญ ซึ่งมีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หอนกด้านทิศเหนือ จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ของเสือป่า หอนกด้านทิศใต้ จัดแสดงพระบรมฉายาลักษณ์ขณะทรงแสดงละครของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (กัญญรัตน์ เวชชศาสตร์.2550:39-41)

หลังจากกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชวังสนามจันทร์คืนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สำนักพระราชวังยังคงรูปแบบการจัดแสดงให้มีลักษณะดั้งเดิมตามที่มหาวิทยาลัยศิลปากรได้จัดตกแต่งไว้ และสำนักพระราชวังได้นำชุดรับแขกบุด้วยผ้าไหมสีม่วง จากพระที่นั่งวิมานเมฆ มาจัดแสดงไว้ที่ห้องโถง อีกทั้งยังได้นำพระแท่นบรรทมทำด้วยไม้สีน้ำตาล มีขาเป็นรูปหน้าสัตว์ และหมอนวางรูปสามเหลี่ยม ซึ่งนำมาจากงานของถวายส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาจัดแสดงเพิ่มเติมที่ห้องบรรทม

เรือนไม้ในพระราชวังสนามจันทร์

เรือนไม้ในพระราชวังสนามจันทร์มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมทั้งดงาม และน่าสนใจ ซึ่งมีจำนวน 13 หลัง บางเรือนมีป้ายชื่อเรือน บางเรือนไม่มีป้ายชื่อเรือน การกล่าวถึงเรือนไม้ในพระราชวังสนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จันทรนี้จะเริ่มต้นจากทางด้านทิศตะวันออกของพระราชวังสนามจันทร์ ด้านติดกับสระน้ำจันทร ซึ่งถือเป็น

ด้านหน้าของพระราชวัง และวนขวาตามเข็มนาฬิกา โดยมีเทวาลัยคณิศร์เป็นศูนย์กลางตามลำดับดังนี้ (ชัยโรจน์ เจนธำรง.2550:185)

เรือนพระกรรติเกยะ

เรือนพระนนทิการ

เรือนไม้ทราบซ้อ มีผู้สันนิษฐานว่าชื่อเรือนพระนนทิสเน

เรือสุภรัักษ์

เรือนชาวที่

เรือนทับเจริญ

เรือนพระธรณี

เรือนพระสุรภี

เรือนพระกรรมสิทธิ์

เรือนพระอัศวิน

เรือนพระธเนศวร

เรือนคฤหบดี

เรือนพระเอกทัณฑ์

เรือนพระกรรติเกยะอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอก มีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ ตั้งอยู่ใกล้กับเรือนพระนนทิการ ป้ายชื่อเรือนเป็นภาพเขียนเทพเจ้าทรงนกยูง ไม่มีหลักฐานปรากฏว่าเป็นเรือนพักของผู้ใด ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ปรากฏว่าเมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้กระทรวงมหาดไทยใช้ประโยชน์แล้ว ทางกระทรวงมหาดไทยได้เสนอขอใช้เรือนพระกรรติเกยะเพื่อการใด และก่อนที่สำนักพระราชวังจะเข้ามาดูแลพระราชวังสนามจันทร์ เรือนพระกรรติเกยะอยู่ในความดูแลของศาลจังหวัดนครปฐม

ปัจจุบัน เรือนพระกรรติเกยะได้รับการบูรณะซ่อมแซมให้อยู่สภาพที่สมบูรณ์ตามรูปแบบเดิม

ภาพที่ 2.10 เรือนพระกรรติเกยะ

ที่มา : หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์ หน้า 68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนพระนนทิกการตั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ตัวเรือนหันหน้าไปทางด้านทิศเหนือ มีทางเข้าออกเรือน 2 ทาง ถนนหน้าเรือนทำเป็นถนนวงแหวน บ้ายชื่อเรือนเป็นภาพเขียนเทพเจ้ามีเศียรเป็นโค ปิดทองเต็มเกือบทั่วทั้งภาพ ทำให้มองเห็นเฉพาะเศียรเทพเจ้า เดิมเรือนหลังนี้เป็นที่พักของเจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี เสนาบดีกระทรวงวัง (ชัยโรจน์ เจนธำรง.2550:188)

ภาพที่ 2.11 เรือนพระนนทิกการ

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ปัจจุบัน สำนักพระราชวังได้บูรณะและเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม เรือนพระนนทิกการ ซึ่งภายในได้จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องแก้ว เครื่องกระเบื้อง และตุ้มไม้ เป็นต้น อันเป็นสิ่งของที่มีอยู่ประจำที่เรือนนี้มาแต่เดิม

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะจัดเรือนพระนนทิกการเป็นจวนสมุหเทศาภิบาล และได้จัดเป็นที่พักของผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม จนกระทั่งสำนักพระราชวังได้เข้ามาดูแล

เรือนพระนนทิกการตั้งอยู่ริมถนนหน้าจวนบนพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ตัวเรือนหันหน้าออกสู่ถนนหน้าจวน เรือนดังกล่าวสันนิษฐานว่าเป็นที่พักของพระยานนทิสุนทรภักดี ปลัดบัญชาการกระทรวงวัง และเสนาธิการเสือป่า ต่อมา จังหวัดนครปฐมได้จัดเป็นบ้านพักรองผู้ว่าราชการจังหวัด จนกระทั่งสำนักพระราชวังเข้ามาดูแลพระราชวังสนามจันทร์ (ชัยโรจน์ เจนธำรง.2550:189)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.12 เรือนพระนันทิเสนา

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ปัจจุบัน เรือนพระนันทิเสนาใช้เป็นที่จัดแสดงพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และบรมวงศานุวงศ์ในคราวเสด็จพระราชดำเนินทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจตามสถานที่ต่างๆ และจัดแสดงเครื่องถมปิด

เรือนสุภารักษ์ตั้งอยู่บนพื้นที่ประมาณ 1.25 ไร่ ห่างจากสะพานข้ามคลองพระราชวังสนามจันทร์ ข้างพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ไปทางด้านทิศใต้ประมาณ 100 เมตร ตั้งอยู่ตรงข้ามกับเรือนชาวที่ ตัวเรือนหันหน้าไปทางทิศใต้ ไม่พบป้ายชื่อเรือน สันนิษฐานว่าคงหายไป (ชัยโรจน์ เจนธำรง.2550: 190)

เรือนสุภารักษ์ใช้เป็นที่พักของพระยาอนุศาสน์จิตรกร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่เดิมนั้น แบบแปลนเรือนสุภารักษ์ ได้เขียนขึ้นเพื่อเป็นที่พักสำหรับพิณพาทย์ ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรี ใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอใช้เป็นที่พักอัยการจังหวัด ปัจจุบัน เรือนสุภารักษ์อยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง และได้ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์

ภาพที่ 2.13 เรือนสุภารักษ์

ที่มา : หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์ หน้า 7
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนชาวดั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ 2.2 ไร่ ห่างจากสะพานข้ามคลอง พระราชวังสนามจันทร์ข้าง พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ไปทางด้านทิศใต้ประมาณ 100 เมตร ตัวเรือนอยู่ทางด้านทิศตะวันตก ของเรือนสุภรักษ์ (ชัยโรจน์ เจนธำรง.2550:192)

ภาพที่ 2.14 เรือนชาวดั้ง

ที่มา : หนังสือเฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์ หน้า 7

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าจัดเรือนหลังนี้เป็นที่พักของผู้ใด แต่อาศัยหลักฐานจากชื่อเรือน คงจะใช้เป็นที่พักของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับใช้ เบื้องพระยุคลบาท เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ปรากฏหลักฐานอีก เช่นกันว่าเมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้กระทรวงมหาดไทยใช้ประโยชน์แล้ว กระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะจัดเรือนหลังนี้ให้เป็นที่พักของผู้ใด ต่อมา เรือนชาวดั้งที่ได้อยู่ใน ความดูแลของจังหวัดนครปฐม และใช้เป็นที่พักของเสมียนตราจังหวัด

ปัจจุบัน เรือนชาวดั้งอยู่ในความดูแลของสำนักพระราชวัง และได้ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

เรือนทับเจริญตั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ 2.5 ไร่ ทางด้านทิศตะวันตกของถนนราชมรรคใน แต่เดิมนั้น เรือนหลังนี้ ใช้เป็นที่พักของเจ้าพระยารามราฆพ (ม.ล. เพ็ญ พึ่งบุญ) ผู้สำเร็จราชการมหาดเล็ก

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑล นครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะใช้เรือนทับเจริญเป็นจวนผู้ว่าราชการจังหวัด ต่อมาได้จัดเรือนทับเจริญเป็นที่ทำการสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม จนถึง พ.ศ. 2529 เมื่อย้ายที่ทำการสาธารณสุขออกจากเรือนทับเจริญแล้ว จังหวัดนครปฐมได้มอบให้มหาวิทยาลัย ศิลปากรดูแลและใช้ประโยชน์ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งสถาบันวัฒนธรรมส่วนภูมิภาคตะวันตก มหาวิทยาลัย ศิลปากร

เรือนพระธรณีตั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ 300 ตารางวา อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของหมู่พระที่นั่งใน พระราชวังสนามจันทร์ ห่างจากพระที่นั่งวัชรนิรมยาประมาณ 200 เมตร ตัวเรือนตั้งอยู่ริมคลองใน พระราชวังสนามจันทร์ ตรงข้ามกับเรือนพระสุรสีห์ หน้าเรือนหันไปทางทิศใต้ (ชัยโรจน์ เจนธำรง. 2550:194) ป้ายชื่อเรือนเป็นภาพเขียนแม่ธรณีบีบเส้นพระเกศา ปลายพระเกศามีน้ำไหลเป็นสาย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สแกนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่พบหลักฐานว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเรือนหลังนี้เป็นที่พักของผู้ใด ต่อมา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการกระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะใช้เรือนพระธรณีเป็นที่พักของสัสดีมณฑล

ภายหลังสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ นอกเหนือจากพื้นที่ซึ่งกันไว้ให้กระทรวงมหาดไทยใช้ประโยชน์แล้ว เรือนพระธรณีอยู่ในความดูแลของโรงเรียนเกษตรกรรม ซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ต่อมา มหาวิทยาลัยได้เช่าที่ดินต่อจากโรงเรียนเกษตรกรรม เรือนพระธรณีจึงอยู่ในความดูแลของมหาวิทยาลัยศิลปากรนับแต่นั้นมา

เรือนพระสุรภีตั้งอยู่ในเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ บริเวณริมคลองในพระราชวังสนามจันทร์ ตรงข้ามกับเรือนพระธรณี ตัวเรือนหันหน้าไปทางทิศใต้ ไม่พบป้ายชื่อเรือน สันนิษฐานว่าคงหายไป

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรือนพระสุรภีเป็นที่พักของคุณท้าวอินทสุริยา ต่อมา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะใช้เรือนพระสุรภีเป็นที่พักของผู้ช่วยสรรพากรมณฑล

ภายหลังสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ นอกเหนือจากพื้นที่ซึ่งกันไว้ให้กระทรวงมหาดไทยใช้ประโยชน์แล้ว เรือนพระสุรภีก็อยู่ในความดูแลของโรงเรียนเกษตรกรรม ซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ต่อมา มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เช่าที่ดินต่อจากโรงเรียนเกษตรกรรม เรือนพระสุรภีจึงอยู่ในความดูแลของมหาวิทยาลัยศิลปากรนับแต่นั้นมา

เรือนพระกรรมสักขีตั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ ไร่ บริเวณด้านทิศตะวันตกของคูน้ำรอบพระราชวังสนามจันทร์ ตั้งอยู่ตรงข้ามกับเรือนพระอัศวิน ตัวเรือนหันหน้าไปทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ป้ายชื่อเรือนเป็นภาพเขียนเทวดาถือพระขรรค์ ทรงราชรถเทียมราชสีห์

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวกันว่าพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี เคยประทับเมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ ต่อมา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะใช้เรือนพระกรรมสักขีเป็นที่พักของผู้พิพากษา ในรัชกาลต่อมาไม่ปรากฏหลักฐานว่าใช้เรือนพระกรรมสักขีเพื่อการใด มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เป็นผู้ดูแลเรือนหลังนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 จนถึงปัจจุบัน

เรือนพระอัศวินตั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ 2 ไร่ บนถนนเหนือวัง ไม่พบป้ายชื่อเรือน สันนิษฐานว่าคงหายไป

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ปรากฏหลักฐานว่าจัดเรือนหลังนี้เป็นที่พักของใคร ต่อมา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอที่จะใช้เรือนพระอัศวินเป็นที่พักของอธิบดีตำรวจ ปัจจุบัน เรือนพระอัศวินอยู่ในความดูแลของ พ.ต.อ. ณรงค์ ศุภเอม (ยศเมื่อ พฤษภาคม พ.ศ. 2552) ซึ่งได้เช่าที่ดินอันเป็นที่ตั้งของเรือนหลังนี้จากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จึงได้สิทธิในการใช้สอยเรือนพระอัศวิน

เรือนพระธเนศวรตั้งอยู่บนเกาะกลางคลองในพระราชวังสนามจันทร์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ พื้นที่เกาะมีเนื้อที่ประมาณ 3.5 ไร่ แบ่งออกเป็นเอกสารนเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ตั้งของเรือนพระธเนศวรอยู่และอาคารบริวารประมาณ 2 ไร่ มีถนนและสะพานเชื่อมไปยังเกาะนี้ทางเข้าเรือนพระธเนศวรอยู่บริเวณทางด้านทิศตะวันออกของอาคารสโมสรข้าราชการแยกจากวงเวียนล้อมรอบเทวาลัยคเณศร์ด้านทิศตะวันตก เรือพระธเนศวรมีเฉพาะป้ายชื่อเรือนส่วนภาพวาดเทพเจ้าชื่อเรือนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของป้ายชื่อเรือนนั้น หายไป

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ปรากฏหลักฐานว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นที่พักของผู้ใด ก่อนที่สำนักพระราชวังจะเข้ามาดูแลพระราชวังสนามจันทร์ เรือนพระธเนศวร ได้ใช้เป็นที่พักของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครปฐมในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

อนึ่ง เรือนพระธเนศวรนี้ ได้เคยมีการสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นที่พักของพระยาสุภกรบรรมสาร (นุ่น วสุธาร) ในสมัยต้นรัชกาลที่ 6 ในช่วงปลายรัชกาลดังกล่าว น่าจะเป็นที่พักของพระยาบริบูรณ์สมบัติ (ม.ร.ว. มูล ดารากร) (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2545:45) ปัจจุบันได้มีหลักฐานจากหนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพมหาเสวกเอก พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ (นพ โกรฤกษ์) ว่าเป็นที่พักของพระยาบุรุษราชพัลลภ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมมหาดเล็ก ก่อนที่พระยาประสิทธิศุภการ (ม.ล.เพื่อ ฟังบุญ) จะได้เป็นอธิบดีกรมมหาดเล็ก ก่อนที่พระยาประสิทธิศุภการ (ม.ล.เพื่อ ฟังบุญ) จะได้เป็นอธิบดีกรมมหาดเล็กต่อมา (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2552)

เรือนพระธเนศวรได้รับการบูรณะโดยงบประมาณปี พ.ศ. 2521 , 2523 และ 2525 ของกระทรวงยุติธรรม บูรณะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2536 ต่อมา เรือนพระธเนศวรได้รับคัดเลือกจากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ให้ได้รับรางวัลดีเด่นด้านอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทยประจำปี พ.ศ. 2537 (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2545:45)

อนึ่ง เมื่อสำนักพระราชวังได้เข้ามาดูแล เรือนดังกล่าวได้ใช้เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม เพื่อให้ประชาชนเข้าชม

เรือนพระคฤหบดีตั้งอยู่บนเกาะกลางคลองในพระราชวังสนามจันทร์ มีเนื้อที่ประมาณ 300 ตารางวา ตัวเรือนหันหน้าไปทางทิศตะวันตก มีสะพานไม้ข้ามจากเกาะไปเชื่อมกับทางแยกจากถนนราชดำเนินซึ่งเป็นถนนในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ สันนิษฐานว่าป้ายชื่อเรือนพระคฤหบดีคงหายไป

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ปรากฏหลักฐานว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเรือนหลังนี้เป็นที่พักของผู้ใด เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ปรากฏว่าเมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้กระทรวงมหาดไทยใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอขอใช้เรือนพระคฤหบดีเพื่อการใด ต่อมา เรือนพระคฤหบดีได้อยู่ในความดูแลของจังหวัดนครปฐมในระยะหนึ่ง โดยใช้เป็นที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดนครปฐม

เมื่อสำนักพระราชวังได้เข้ามาดูแลพระราชวังสนามจันทร์ เรือนพระคฤหบดี รวมทั้งสะพาน จึงได้รับการบูรณะให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ปัจจุบันได้อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ คราวเสด็จพระราชดำเนิน ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ มาจัดแสดง และจัดแสดงเรือกอบแระ ซึ่งประชาชนในจังหวัดภาคใต้ ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

เรือนพระเอกทันต์ตั้งอยู่ในพื้นที่ประมาณ 200 ตารางวา บริเวณริมคลองในพระราชวังสนามจันทร์ ห่างจากถนนราชดำเนินไปทางด้านทิศเหนือประมาณ 50 เมตร โดยมีบ้านพักของข้าราชการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตุลาการซึ่งสร้างขึ้นใหม่เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2530 ล้อมรอบ ป้ายชื่อเรือนพระเอกหันต์เป็นภาพเขียนพระคเณศ

ในรัชการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรือนพระเอกหันต์เขียนแบบขึ้นเพื่อเป็นที่พักของพระยาอนุศาสน์ จิตรกร เมื่อมีการก่อสร้างเรือนหลังนี้แล้ว ปรากฏหลักฐานว่าได้จัดให้เป็นที่พักของหม่อมเจ้าชัชวลิต เกษมสันต์ ต่อมา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงยกพระราชวังสนามจันทร์ให้มณฑลนครชัยศรีใช้เป็นสถานที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอขอใช้เรือนพระเอกหันต์เป็นที่พักของผู้พิพากษา และอยู่ในความดูแลของศาลจังหวัดนครปฐม ภายหลัง สำนักพระราชวังได้เข้ามาดูแลเรือนพระเอกหันต์ และบูรณะให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

สิ่งก่อสร้างอื่นๆ ในพระราชวังสนามจันทร์

นอกจากพระตำหนักและพระที่นั่งองค์ต่าง ๆ ในพระราชวังสนามจันทร์แล้ว สิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ในพระราชวังสนามจันทร์ที่ควรกล่าวถึง ได้แก่ ศาลาลงทรง เรือนแพหรือพระตำหนักเรือนแพ โรงละคร สถานีรถไฟ และแก่งรถไฟ

ศาลาลงทรง เป็นศาลาหลังเล็กที่มีความงดงามตามแบบสถาปัตยกรรมไทย เดิมศาลาลงทรงของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอยู่ที่พระราชวังสนามจันทร์ ต่อมาได้ย้ายมาปลูกไว้ยังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เรือนแพหรือพระตำหนักเรือนแพ (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2543:15-16) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เรือนแพหรือพระตำหนักเรือนแพ เดิมอยู่ที่คลองด้านหลังพระตำหนักขาลิมงคลอาสน์พระราชวังสนามจันทร์ เรือนแพนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ประวัติเรือนแพ “ฉัฐมสุขศาลา” และจดหมายของพระเมธีธรรมานุวัฒน์ เจ้าอาวาสพระปฐมเจดีย์ถึงราชองครักษ์ของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2531 และจากการสัมภาษณ์พระมหาพิพัฒน์ จนทรูปโม ทำให้ทราบว่า เรือนแพดังกล่าวต่อมาได้นำมาสร้างเป็นศาลาขนาดเล็ก ซึ่งได้ตั้งชื่อใหม่ว่า “ฉัฐมสุขศาลา” เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และนำมาปลูกสร้างครั้งแรกในเขตพุทธาวาสที่ลานหน้าพระร่วงโรจนฤทธิ์ ทางด้านทิศเหนือ ใช้เป็นที่อ่านหนังสือและเป็นที่ปรึกษาหารือทำนองศาลาประชาคมของชาวบ้าน จนทำให้มีฉายาเรียกกันทั่วไปว่า “ศาลานกกระจอก” ต่อมาได้รื้อมาสร้างเป็นสำนักจัดประโยชน์และรักษาองค์พระปฐมเจดีย์ ทางด้านซ้ายมือของพระร่วงโรจนฤทธิ์ และเมื่อสร้างสำนักงานจัดประโยชน์และรักษาองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งอยู่บริเวณตรงข้ามไปทางทิศเหนือของหอสมุดของวัดในปัจจุบัน ครั้นต่อมาได้มีการสร้างหอสมุดของวัดซึ่งตั้งอยู่ในสถานที่ปัจจุบัน ก็ได้รื้อย้ายเรือนดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ส่วนที่ตั้งของหอสมุดเดิมได้สร้างเป็นกุฏิพระแทน เรือนแพซึ่งเคยอยู่ที่คลองหลังพระตำหนักขาลิมงคลอาสน์ในปัจจุบันจึงได้ถูกดัดแปลงเป็นหอสมุดอาคารทรงไทยของวัดพระปฐมเจดีย์ในปัจจุบัน โดยทางวัดได้รักษาหน้าจั่วของเรือนแพไว้ได้อย่างสมบูรณ์ และยังคงรักษาสภาพเสาของเรือนแพเดิมซึ่งเหลือจำนวน 8 ต้น โดยได้นำมาทำเป็นเสาของอาคารหอสมุดชั้นบน ซึ่งรวมอยู่กับเสาต้นใหม่ของอาคารหลังนี้ด้วย สำหรับฝาไม้กระดานมีลักษณะเป็นลูกฟัก ซึ่งทางวัดได้นำมาประกอบเป็นตัวอาคารแต่ได้เก็บรักษาไว้ที่กุฏิพระหลังหนึ่ง พระพิพัฒน์จนทรูปโม ได้เล่าให้ฟังว่า ได้เคยเห็นว่าเสาเรือนแพนี้มีความงดงามมาก คือ ที่เสาทำเป็นร่องและมีขอบเสาปิดทองล่องชาดอย่างงดงาม ในปัจจุบันเสาทั้ง 8 ต้นนั้น เหลือสภาพให้เห็นแต่เพียงเสา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้ธรรมดา ซึ่งมีรอยเขาระ่องให้เห็นเท่านั้น อนึ่ง ตระกูลไฟพันธ์เจ้าของโรงเรียนอนุบาลไฟวิทยาย
จังหวัดนครปฐม ได้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์จัดสร้างเป็นห้องสมุดดังกล่าว

โรงละคร

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงละครชั้นบริเวณ
ข้างพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ โรงละครกล่าวปรากฏหลักฐานในหนังสือกราบบังคมทูลของเจ้าพระยา
ธรรมาธิกรณาธิบดี (ม.ร.ว. บุ้ม มาลากุล) ลงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2462 ดังนี้

อนึ่ง โรงละครที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นที่พระราชวังสนามจันทร์ 1 หลัง พระยา
วิศุกรรมศิลป์ประสิทธิ์ได้จัดทำแล้วคร่าวเสด็จประทับแรมในการประลองยุทธเสือป่า เมื่อเดือน
มกราคม พ.ศ. 2461

ขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ที่พระราชวังสนามจันทร์ แม้บางวัน
พระองค์จะทรงมีพระราชกิจมากมาย แต่มักจะมีทรงเวลาดำเนินการซ้อมละครหรือเล่นละครในเวลา
กลางคืน บางคราวทรงเล่นตัมบ์แครมโบ (ละครปริศนา) ด้วย บางคืน ตอนหัวค่ำ ทรงซ้อมละครเสือ
ป่า ตอนดึกทรงซ้อมละคร และส่วนใหญ่แล้วมักจะทรงซ้อมไปจนถึง 4 นาฬิกา จึงเสด็จขึ้นที่ประทับ

ในระหว่างปี พ.ศ. 2464 – พ.ศ. 2465 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับยัง
พระราชวังสนามจันทร์ 2 ช่วง คือ ระหว่างวันที่ 17 มกราคม – 12 มีนาคม พ.ศ. 2464 และระหว่าง
วันที่ 22 พฤษภาคม – 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2465 ตลอดระยะเวลาดังกล่าวปรากฏว่ามีการแสดงละคร
ที่พระราชวังสนามจันทร์ไม่ต่ำกว่า 10 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง หาเมียให้ผัว วิภาพระสมุท ชิงนาง ตัวกวิล
สัน มิตรแท้ เสียสละ และ เสือเถ่า เป็นต้น นอกจากนี้ ในคืนวันที่ 10 มิถุนายน ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ ให้มีการแสดงละครรำ เรื่อง ชุนข้างขุนแผน

เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2470 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงได้
นำฉากซุ้มหน้าโรงละครและซุ้มประตูมาใช้ในราชการของกระทรวงวังที่กรุงเทพมหานคร และเมื่อวันที่
27 มิถุนายน พ.ศ. 2476 กระทรวงวังได้มีหนังสืออนุญาตให้กระทรวงมหาดไทย รื้อโรงละครไปปลูก
เป็นเรือนพยาบาลของเรือนจำจังหวัดนครปฐม

สถานีรถไฟหลวง พระราชวังสนามจันทร์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์
โดยข้ามสะพานจักรียาตราซึ่งเป็นสะพานโยงออกไป ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้กรมรถไฟหลวงรื้อสถานีรถไฟหลวง พระราชวังสนามจันทร์ ไปเก็บไว้เพื่อ
ใช้ประโยชน์ ซึ่งกรมรถไฟหลวงได้นำไปปลูกไว้ที่สถานีรถไฟหัวหิน

มหาวิทยาลัยศิลปากรได้มีโครงการที่จะสร้างสถานีรถไฟสนามจันทร์ขึ้นเพื่อให้ทราบว่าบริเวณนี้
เคยมีสถานีรถไฟหลวง พระราชวังสนามจันทร์ มาแต่ครั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
โดยสร้างตรงข้ามกับคณะมัณฑนศิลป์ ห่างจากสถานที่ตั้งเดิมประมาณ 200 เมตร ในการนี้ เทศบาล
เมืองนครปฐมและหมวดการทางจังหวัดนครปฐมช่วยอนุเคราะห์ในการถมที่ดินบริเวณดังกล่าว
มหาวิทยาลัยศิลปากรได้สร้างที่พักผู้โดยสาร และการรถไฟได้ให้บริการหยุดรับส่งผู้โดยสารที่สถานีนี้
เป็นบางขบวน ทั้งนี้ ได้เริ่มให้บริการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน

แก่งรถไฟมีลักษณะเป็นอาคารไม้หลังเล็ก ๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรด
เกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อเสด็จโดยรถไฟ พระองค์ทรงใช้ในคราวเสด็จพระราชดำเนินซ้อมรบเสือป่าตาม
ท้องที่จังหวัดนครปฐมและราชบุรี แก่งรถไฟนี้ได้ตกทอดแก่นายเจือ บุญยประภัสร์ ปลัดสุขาภิบาลใน
สมัยนั้น ต่อมา พันเอกช่วง เชวงศักดิ์สงคราม ได้รับโอนจากนางนันทา บุญยประภัสร์ แล้วได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินการบูรณะเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระวชิรชนทร์ เทวสาโร. 2552)

ปัจจุบัน เก๋งรถไฟนี้อยู่ที่วัดเสนาหา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยทางวัดได้นำไปปลูกเป็นกุฏิของพระสงฆ์ กุฏิดังกล่าวทำเป็น 2 ชั้น ส่วนที่เป็นเก๋งรถไฟอยู่ชั้นบน (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์.2539 :16)

พระราชวังสนามจันทร์ มรดกอันล้ำค่าของแผ่นดิน

พระราชวังสนามจันทร์เป็นพระราชวังที่มีความโดดเด่นด้านสถาปัตยกรรม กล่าวคือ มีอาคารทั้งที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทยและแบบตะวันตก ซึ่งมีการสร้างสรรค์ได้อย่างกลมกลืนและลงตัว ภายในพระราชวังสนามจันทร์ยังมีจิตรกรรมฝาผนังภาพเทพประณมอันทรงคุณค่า ณ ห้องพระเจ้า และประติมากรรมเทวรูปพระคเณศ ณ เทวาลัยคเณศ์ ซึ่งกล่าวได้ว่า จิตรกรรมฝาผนังและประติมากรรมดังกล่าว นอกจากจะมีคุณค่าทางด้านศิลปะแล้ว ยังมีคุณค่าทางด้านจิตใจอย่างสูงส่งอีกด้วย เพราะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยให้มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต

นอกจากนี้ พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ประดิษฐานอยู่ภายในพระราชวังสนามจันทร์นั้น เป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจประชาชนให้น้อมรำลึกพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และอนุสาวรีย์ย่าเหล ซึ่งตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์นั้นก็ยังเป็นอนุสาวรีย์ที่เตือนใจให้เราทั้งหลายได้เกิดสำนึก และตระหนักถึงความรัก ความผูกพันของผู้เป็นมิตรซึ่งไม่มีข้อจำกัดแม้เรื่องชาติกำเนิด ดังนั้น จึงเป็นการบ่งชี้ได้ว่าเราไม่ควรดูสิ่งต่าง ๆ แต่ภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่ควรมองให้ลึกถึงจิตใจ อนุสาวรีย์ ย่าเหลจึงมีคุณค่าในการปลุกจิตสำนึกให้มีความซื่อสัตย์ กตัญญู และจงรักภักดี

อนึ่ง พระราชวังสนามจันทร์ ยังมีคุณค่าในการเป็นสถานที่ทำให้มีวรรณกรรมอันทรงคุณค่าของชาติ กล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์บทละครอันทรงคุณค่าหลายเรื่อง ณ พระราชวังแห่งนี้ รวมทั้งยังทรงส่งเสริมด้านศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ โขน-ละคร ทั้งนี้ ได้มีการจัดแสดง ณ พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์หลายเรื่อง เช่น การแสดงละครพูด เรื่อง โง่งพาง งดการสมรส เจ้าข้า , สารวัด! ขนมสมน้ำยา หาเมียให้ผัว มิตรแท้ และ เสือเถ่า เป็นต้น ทั้งนี้ การแสดงโขนและละครของไทยย่อมต้องมีการบรรเลงดนตรีประกอบ จึงเป็นการส่งเสริมศิลปะด้านคีตศิลป์ไปในตัวด้วย ซึ่งทำให้เห็นว่าพระราชวังสนามจันทร์นั้นเป็นแหล่งปลูกฝังให้เกิดความรัก ในศิลปวัฒนธรรมของชาติได้เป็นอย่างดี

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ความทรงคุณค่าที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ พระราชวังสนามจันทร์ยังมีบทบาทสำคัญในด้านการเป็นสถานที่ปฏิบัติภาคสนามของกองเสือป่า ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้น พระราชวังสนามจันทร์จึงเป็นสถานที่สำคัญในการรักษาความมั่นคงของชาติ และอาจกล่าวได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชมรดกอันล้ำค่า คือ พระราชวังสนามจันทร์ ไว้ให้เป็นศรีสง่าแก่บ้านเมือง นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม และเป็นสิ่งที่ชาวไทยทุกคนควรภูมิใจ

การบูรณะและปรับปรุงพระราชวังสนามจันทร์

การบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ ช่วงก่อนที่สำนักพระราชวังเข้ามาดูแล สนามจันทร์จึงทรุดโทรมลงตามลำดับ หน่วยงานราชการทุกหน่วยที่ได้อาศัยพระราชวังแห่งนี้เป็นที่ปฏิบัติราชการหรือพักอาศัยต่างช่วยกันบูรณะอาคารสถานที่ที่ตนเองรับผิดชอบดูแลตามลำดับ หน่วยงานราชการทุกหน่วยที่อาศัยพระราชวังแห่งนี้เป็นที่ปฏิบัติราชการหรือพักอาศัยต่างช่วยกันบูรณะอาคารสถานที่ที่ตนเองเฝ้ารักษาเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับผิดชอบดูแลตามกำลังและความสามารถ ซึ่งปรากฏหลักฐานที่มีการบันทึกการบูรณะพระที่นั่งและพระตำหนักต่าง ๆ รวม 6 ครั้ง ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดนครปฐม.2539:37)

การบูรณะครั้งที่ 1 พ.ศ. 2526 กรมศิลปากรและมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ดำเนินการบูรณะพระตำหนักทับขวัญ

การบูรณะครั้งที่ 2 พ.ศ. 2531 มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ดำเนินการบูรณะเรือนทับเจริญ

การบูรณะครั้งที่ 3 พ.ศ. 2532 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุนงบประมาณให้จังหวัดนครปฐม เพื่อดำเนินการบูรณะซ่อมแซมพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ พระที่นั่งวัชรธรรมยา และพระที่นั่งพิमानปฐม

การบูรณะครั้งที่ 4 พ.ศ. 2534 มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ดำเนินการบูรณะพระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์

การบูรณะครั้งที่ 5 พ.ศ. 2535 คณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ได้ดำเนินการบูรณะพระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ โดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นผู้ดูแลการบูรณะ

การบูรณะครั้งที่ 6 พ.ศ. 2539 จังหวัดนครปฐมได้ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมพระที่นั่งพิमानปฐม พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี พระที่นั่งวัชรธรรมยา พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ เทวาลัยคเณศร์ ซ่อมแซม และก่อรั้วด้านหน้า

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าพระราชวังสนามจันทร์เป็นโบราณสถานที่สำคัญ มีคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม และด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครปฐม ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ มั่นคงถาวร อันจะเป็นประโยชน์ให้เกิดความภาคภูมิใจแก่นุชารุ่นหลังต่อไป ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า

“ในประเทศสนามนี้มีของโบราณ เช่น เจดีย์สถานและวัดฤๅต่าง ๆ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินและช่างผู้ชำนาญศิลปศาสตร์ ได้สร้างไว้แต่ปางก่อนเป็นอันมาก ของโบราณเช่นกล่าวมาย่อมเป็นหลักฐานในพงศาวดาร และเป็นเครื่องอุปกรณ์ตรวจตราหาความรู้ โบราณคดีต่าง ๆ อันเจริญประโยชน์และเกียรติของบ้านเมือง เพราะฉะนั้นบรรดาอริยประเทศจึงถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องเอาเป็นธุระเก็บกู้การตรวจตรารักษาของโบราณอันมีอยู่ในประเทศของตน”(ศิริพงศ์ พยอมแย้ม.2531 : 99, อ้างถึงใน ประวัติ สมมติ)

การบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ ช่วงที่สำนักงานพระราชวังเข้ามาดูแล พงศ. 2546 – พ.ศ. 2550

การบูรณะครั้งที่ 7 พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2550 เมื่อคณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงเป็นองค์ประธาน และศาสตราจารย์ ม.ล. ปิ่น มาลากุล เป็นรองประธานกรรมการฯ ได้ดำเนินการให้กระทรวงมหาดไทยถวายคืนสิทธิการใช้พระราชวังสนามจันทร์แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้จังหวัดนครปฐมและมหาวิทยาลัยศิลปากรส่งมอบพื้นที่อันประกอบด้วยพระที่นั่ง พระตำหนัก เรือนข้าราชการบริพาร และอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้สำนักพระราชวังดำเนินการดูแล เพื่อให้พระราชวังสนามจันทร์กลับคืนมามีฐานะเป็นพระราชวังของพระมหากษัตริย์ตามพระราชดำริในสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้ ได้มีพิธีส่งมอบให้สำนักพระราชวัง ณ ห้องประชุมราชการ จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยมีนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง เป็นผู้รับมอบ นายนาวิก จันทร์ทิพย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ลิขิต กาญจนามรณ์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นผู้ส่งมอบ (กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ 2552) ด้วยเหตุนี้ สำนักพระราชวังจึงได้เข้ามาดูแลพระราชวังสนามจันทร์จนถึงปัจจุบัน

เมื่อสำนักพระราชวังรับผิดชอบดูแลพระราชวังสนามจันทร์ เลขาธิการพระราชวัง นายแก้วขวัญ วัชโรทัย ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตดำเนินการบูรณะซ่อมแซมพระที่นั่ง พระตำหนัก เรือน และอาคารต่าง ๆ ภายในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ และมอบหมายให้นายวัชรกิติ วัชโรทัย กรมวังผู้ใหญ่ (ขณะดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวังฝ่ายที่ประทับ) เป็นผู้ควบคุมการดำเนินการบูรณะซ่อมแซม โดยได้รับงบประมาณในการบูรณะซ่อมแซมจากรัฐบาล (สำนักพระราชวัง .2551:86-87)

รายละเอียดการบูรณะซ่อมแซมพระที่นั่ง และพระตำหนัก

พระที่นั่งพิมานปฐม และพระที่นั่งอภิรมย์ฤดี

การดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้าง ได้ดำเนินการเปลี่ยนโครงสร้างหลังคาที่ผุ รื้อกระเบื้อง ใช้ฝ้ายางคลุมหลังคา แล้วดำเนินการมุงกระเบื้องเคลือบพลาสติกสังกะสีกันซึม ดำเนินการสกัดและซ่อมผนังปูนฉาบภายในและนอกอาคาร ซ่อมบานประตู หน้าต่าง โดยทำคิ้วบัว รอบวงกบ ทำลวดลายฉลุ ผนังคอสอง ลวดลายช่องแสง ลายปูนปั้น ซ่อมปรับปรุงบันไดหินอ่อน และบันไดไม้ทั้งหมด เปลี่ยนไม้โครงสร้างส่วนที่ชำรุด ดัดผนังไม้ และทำลูกกรงไม้ริมระเบียงใหม่

นอกจากนี้ ได้มีการรื้อฟื้นกระเบื้องบริเวณเฉลียงทางเดินเชื่อมกับพระที่นั่งวัชรรมยาออก ปรับพื้น ปูกระเบื้อง ปูหินอ่อน และหินอ่อน และหินแกรนิต ในบริเวณนี้ กระเบื้องที่ชำรุดได้สั่งทำใหม่ เลียนแบบของเก่าเพื่อเสริมเข้าไป และปูหินแกรนิตบริเวณทางเดินรอบอาคาร ชั้นตอนสุดท้าย คือ การขุดลอกสีเก่าออก และทาสีใหม่ทั้งภายในและภายนอกอาคาร อีกทั้ง มีการจัดทำห้องสรงทั้งชั้นบน ชั้นล่าง ตกแต่งด้วยสุขภัณฑ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งนี้ ได้มีการสร้างห้องน้ำขึ้นใหม่ บริเวณชั้นล่างของห้องประชุมราชการ

ในด้านระบบสาธารณูปโภค ได้ติดตั้งระบบไฟฟ้า ดำเนินการเดินท่อร้อยสายไฟวงจรร้อยต่าง ๆ ประดับโคมไฟทั้งภายในอาคาร รอบอาคาร และระเบียบทางเดินทั้งหมด ติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย ระบบสัญญาณต่าง ๆ สายล่อฟ้า เครื่องปรับอากาศ และโทรศัพท์ (สำนักพระราชวัง .2551:89)

พระที่นั่งวัชรรมยา และพระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์

การดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้าง ได้มีการรื้อเปลี่ยนโครงสร้างหลังคาที่ผุออก แล้วเปลี่ยนซ่อมแซมด้วยไม้ใหม่ เช่น ฝ้า เพดาน ชายคา และโกลี ไม้สัก รื้อกระเบื้องหลังคาออก ใช้ฝ้ายางคลุมหลังคา แล้วมุงด้วยกระเบื้องเคลือบพลาสติกสังกะสีกันซึม

บริเวณหน้าบัน มีการขีดกระจกลอกทอง ปิดทองประดับกระจกลวดลายหน้าบันใหม่ พร้อมทั้งซ่อมซ่อมฝ้า ไบระกา หางหงส์ และเชิงชาย ดำเนินการซ่อมแซมแบบลวดลายคิ้วบัวปูนปั้น ซุ้มประตู หน้าต่าง บังคอสภา ดาวเพดาน และคันทวย สำหรับตัวอาคาร ได้ดำเนินการสกัดผนังปูนฉาบเดิมออก แล้วฉาบปูนผนังใหม่ทั้งภายในและภายนอก แล้วจึงทาสีออกทั้งหลัง บริเวณระเบียงทางเดินระหว่างพระที่นั่งวัชรรมยาและพระที่นั่งพิมานปฐม ได้ดำเนินการปูกระเบื้องพร้อมทั้งปูหินแกรนิตบริเวณทางเดินรอบอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในด้านระบบสาธารณูปโภค ได้ดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้า เดินท่อร้อยสายวงจรต่าง ๆ ติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย ติดตั้งกล้องวงจรปิด ระบบป้องกันอัคคีภัย สายล่อฟ้า เครื่องปรับอากาศ และโทรศัพท์

พระตำหนักขาลิมงคลอาสน์

การดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้าง ได้สกัดรอยร้าวตามจุดต่าง ๆ และส่วนที่ชำรุด สกัดผิวปูนบริเวณฝ้าและภายในตัวอาคารที่ชำรุดเพื่อฉาบผิวนูนใหม่ ดำเนินการลอกสีเก่าออกและทาสีใหม่ บริเวณสะพานกลางน้ำและตัวอาคาร พร้อมทั้งดำเนินการซ่อมหน้าต่างตลอดแนว ติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย และปรับปรุงระบบไฟฟ้าใหม่ทั้งหมด (สำนักพระราชวัง.2551:90)

พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์

การดำเนินการด้านโครงสร้าง ได้ซ่อมโครงสร้างหลังคา รื้อกระเบื้องหลังคาที่ชำรุดออกเพื่อมุงกระเบื้องใหม่ ซ่อมโครงสร้างไม้ เช่น พื้นและหลังคาที่ชำรุด สกัดผนังปูนเสาะปูน และฉาบปูนใหม่ ปรับปรุงห้องสุขาชั้นบน พร้อมกับปรับพื้นที่ของตัวพระตำหนักและทาสีพระตำหนักใหม่

พระตำหนักทับขวัญ

พระตำหนักองค์นี้ได้ดำเนินการติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย (สำนักพระราชวัง.2551:91) ปัจจุบันได้มีการซ่อมแซมเพิ่มเติมอีก โดยเปลี่ยนพื้นนอกชาน เปลี่ยนหลังคาปรับปรุงห้องสรง 2 ห้อง และทาสีใหม่ (ดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 – มีนาคม พ.ศ. 2552) (สัญญาติ วัชรารักษ์ 2552)

รายละเอียดการบูรณะซ่อมแซมเรือนต่าง ๆ

เรือนพระคฤหบดี

สำนักงานพระราชวังได้ทำการรื้อกระเบื้องหลังคาเพื่อมุงหลังคาใหม่ ซ่อมระแนงไม้หลังคาที่ชำรุด ขัดพื้นไม้และลูกกรงระเบียงรอบตัวเรือน (ลวดลายประดับแบบขนมปังขิง) ซ่อมวงกบประตูหน้าต่าง และบริเวณเสาเรือน มีการรื้อปูนเก่าออกเพื่อปรับพื้นผิวใหม่ และปูกระเบื้องใต้ถุนเรือน ทั้งนี้สำนักพระราชวังได้ทาสีใหม่ทั้งภายในและภายนอกตัวเรือน (สำนักพระราชวัง.2551:92)

เรือนพระกรรติเกยะ

สำนักพระราชวังทำการรื้อกระเบื้องหลังคาเพื่อมุงหลังคาใหม่ ฝ้าเพดาน วงกบประตูหน้าต่าง และฉลุสายไม้ ลูกกรง ลูกกรงไม้รอบระเบียงเรือน (ลวดลายประดับแบบขนมปังขิง) ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ทำจากไม้ มีการขัดลอกสีเดิมออกพร้อมกับซ่อมไม้บางส่วนที่ชำรุดและทำการทาสีทั้งภายในและภายนอกตัวเรือน พร้อมกันนั้นได้ปูกระเบื้องใต้ถุนอาคารอีกด้วย

เรือนชาวที่

สำนักพระราชวังได้ทำการรื้อและซ่อมหลังคามุงกระเบื้องใหม่ ซ่อมพื้นไม้ บานเพ็ชร์ ไม้ฉลุ ฝ้าเพดาน ราวบันได วงกบประตูหน้าต่างที่ชำรุดไป และทำการขัดลอกสี ได้ทำการปรับพื้นปูนใหม่ใต้อาคารเพื่อปูกระเบื้อง เสาใต้ถุนเรือนสกัดผิวปูนเดิมออก และฉาบผิวใหม่ พร้อมกันนั้นได้ทาสีใหม่ทั้งภายในและภายนอกตัวเรือน (สำนักพระราชวัง.2551:93)

เรือนพระเอกทันต์

สำนักพระราชวังได้ทำการรื้อกระเบื้องมุงหลังคาที่ชำรุดและตีไม้ระแนงเพื่อปูกระเบื้องมุงหลังคาใหม่ ทำการลอกสีผนังเดิมในตัวเรือนออกเพื่อทาสีใหม่ ติดตั้งราวระเบียงเรือนและทำการเทพื้น ปรับพื้นผิวใต้ถุนเรือนให้เสมอกันเพื่อปูกระเบื้อง นอกจากนี้ได้มีการสกัดผิวเสาะปูนใต้ถุนเรือนเพื่อฉาบผิวปูนใหม่ ปรับปรุงห้องน้ำบริเวณหลังเรือน และทาสีภายในและภายนอกตัวเรือน เรือนหลังเล็ก มีการ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รื้อหลังคากระเบื้องที่ชำรุด โครงสร้างไม้ เช่น ฝ้าเพดานและพื้นที่ชำรุด เพื่อซ่อมแซมและทำการขัดลอกสีเดิมออกเพื่อทาสีใหม่ และปูกระเบื้องหลังคา ปูกระเบื้องใต้ถุนเรือน และติดตั้งรางน้ำฝน (สำนักพระราชวัง.2551:93)

เรือนพระนนทิสวน

สำนักพระราชวังได้ทำการรื้อกระเบื้องหลังคาเพื่อมุงหลังคาใหม่ ซ่อมระแนงไม้หลังคาที่ชำรุด ซ่อมแซมลูกกรงระเบียงไม้ (ลวดลายประดับแบบขนมปังขิง) ขัดพื้นไม้ซ่อมวงกบ ประตู-หน้าต่าง ปรับพื้นใต้ถุนเรือน ปูกระเบื้องดินเผา และทาสีทั้งภายในและภายนอกอาคาร (สำนักพระราชวัง.2551:93)

เรือนสุภารักษ์

สำนักพระราชวังได้ทำการรื้อกระเบื้องหลังคาเดิมออก เปลี่ยนโครงไม้หลังคา พื้น ฝ้าผนังไม้ที่ชำรุด แล้วมุงหลังคาใหม่ ทำการสกัดผิวปูนบริเวณเสาเรือนเพื่อฉาบผิวปูนใหม่ ซ่อมบริเวณผนัง ราวบันได ลูกกรงระเบียง (ลวดลายประดับแบบขนมปังขิง) แล้วทาสีใหม่ภายในและภายนอก และมีการติดตั้งรางน้ำฝน

เรือนที่พักราชองครักษ์

สำนักพระราชวังได้ทำการรื้อกระเบื้องหลังคาออก มุงกระเบื้องใหม่ โครงสร้างที่เป็นไม้ ทั้งฝ้าเพดาน พื้น ฝ้าผนังไม้โดยรอบเปลี่ยนส่วนที่ชำรุด ขัดลอกสีเดิมออกเพื่อทาสีใหม่ เสาเรือนได้สกัดผิวปูนเดิมออก ทำการฉาบและปรับระดับเสา ซ่อมวงกบประตู-หน้าต่าง ซ่อมกงบันได ทาสีใหม่ และปูกระเบื้องใต้ถุนเรือน (สำนักพระราชวัง.2551:93)

คลังแสง

สำนักพระราชวังได้ต่อคานเรือนด้านหลังเพื่อมุงหลังคาใหม่ มีการเทศานตีขอบบัวตัวเรือน และทำการซ่อมไม้ส่วนที่ชำรุด เช่น ฝ้าไม้ พื้นไม้ วงกบประตู-หน้าต่าง เสาลูกกรงระเบียงทางเดิน ซ่อมราวบันได มีการสกัดผนังและฉาบปูนใหม่ เทปูนใต้ถุนเรือนเพื่อปูกระเบื้อง และทาสีตัวเรือนทั้งภายในและภายนอก (สำนักพระราชวัง.2551:94)

เรือนที่พักพระตำราจหลวง

สำนักพระราชวังได้รื้อกระเบื้องที่ชำรุด ซ่อมไม้ระแนง คาน ฝ้าผนัง พื้น ไม้ บันได วงกบประตูหน้าต่าง มีการขัดลอกสีเดิมออก ขัดพื้นเรือน ทาสีตัวเรือนทั้งภายในและภายนอก (สำนักพระราชวัง.2551:94)

เรือนโยธาเก่า (เรือนข้าหลวง)

สำนักพระราชวังได้รื้อกระเบื้องหลังคาที่ชำรุดเพื่อมุงกระเบื้องหลังคาใหม่ รื้อพื้นไม้ของตัวเรือน ฝ้าเพดาน ไม้ระแนง ลูกกรงระเบียงรอบตัวเรือน มีการตัดต่อเสาเรือนที่ชำรุด และทำการขัดลอกสีเดิมออกเพื่อทาสีใหม่ทั้งภายในและภายนอกตัวเรือน ทั้งนี้ ได้มีการติดตั้งรางน้ำใหม่ด้วย (สำนักพระราชวัง.2551:94)

เรือน กกด.เก่า (เรือนข้าหลวง)

สำนักพระราชวังได้ซ่อมกระเบื้องหลังคาที่ชำรุด รื้อผนังไม้ พื้นเรือน เพดานภายในที่ชำรุดเพื่อทำการซ่อมแซม ซ่อมเสาเรือนที่ชำรุดโดยการสกัดผิวปูนเดิมออก และฉาบผิวปูนใหม่ ปูกระเบื้องใต้ถุนเรือน ติดตั้งรางน้ำ และทำการทาสีทั้งตัวอาคาร

นอกจากนี้ เรือนทุกเรือนยังได้รับการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค โดยดำเนินการเดินสายไฟฟ้า ร้อยท่อวางจระย้อย ๆ และดำเนินการเกี่ยวกับระบบประปา (สำนักพระราชวัง.2551:94)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงสะพาน

สะพานจักรยาตรา

สำนักพระราชวังได้ทำการเคาะพ่นสีโครงสร้างเหล็กของตัวสะพาน และซ่อมแซมโครงสร้างที่ชำรุด และปูพื้นคอนกรีต พร้อมทาสีตัวสะพานตลอดแนว

สะพานรามประเวศน์

สำนักพระราชวังได้ทำการเคาะสนิมโครงสร้างของสะพาน และทาสีใหม่

สะพานข้ามไปยังเรือนพระคฤหบดี

สำนักพระราชวังได้ทำการปรับปรุงโครงสร้างสะพานใหม่ เนื่องจากมีสภาพเก่า ชำรุด โดยทำโครงสร้างเหล็ก ปูพื้นไม้ และทาสีใหม่

สะพานข้ามไปยังเรือนพระธเนศวร

สำนักพระราชวังได้ทำการรื้อตัวโครงสร้างสะพานเดิมที่ทำด้วยไม้เอก เนื่องจากมีสภาพเก่า และชำรุด เพื่อทำโครงสร้างเหล็ก ปูพื้นไม้ และทาสีตลอดแนวสะพาน

การบูรณะซ่อมแซมพระราชวังสนามจันทร์ได้ดำเนินการมาเป็นลำดับ ความมั่งคั่งของเขตพระราชฐาน พระราชวังสนามจันทร์ จึงกลับคืนสู่สายตาประชาชนอีกครั้ง ทั้งนี้ สำนักงานพระราชวังได้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ภายในพระราชวังสนามจันทร์อย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2550 ได้ดำเนินการก่อสร้างกำแพงกันเขตพระราชวังทุกด้าน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2550 จนกว่าจะแล้วเสร็จ (สำนักพระราชวัง.2551:95)

พระราชทานพระบรมราชานุญาตเปิดพระราชวังสนามจันทร์

ระหว่างการดำเนินการบูรณะซ่อมแซมพระราชวังสนามจันทร์ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ สวยงาม สำนักพระราชวังได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเปิดพระราชวังสนามจันทร์ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา โดยเปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 น.-16.00 น. ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

นับตั้งแต่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมพระราชวังสนามจันทร์ ได้มีประชาชน นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ให้ความสนใจเข้าชมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ พระราชวังสนามจันทร์ยังใช้เป็นสถานที่รองรับพระราชวงศ์ และแขกพิเศษ ในโอกาสต่าง ๆ เช่น

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 คุณพุ่ม เจนเซน โอรสในทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เยี่ยมชมและรับมอบบัตรประจำตัวเครื่องหมายศอกองศาสตราจารย์ดินแดน ของกองอาสารักษาดินแดน จังหวัดนครปฐม จากนายนาวัน ชันธิรัญญ์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม โดยมีนายวัชรกิติ วัชโรทัย กรมวังผู้ใหญ่ (ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายที่ประทับในขณะนั้น) ให้การต้อนรับ

วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 คณะเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา ประจำประเทศไทย H.E. Mr.J.D.A. Wijewarden และ Madam Sunila เยี่ยมชมและขออนุญาตถ่ายทำสารคดี “ทูตเที่ยวไทย”

วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2550 คุณหญิงทรงสุตา ยอดมณี ภริยา ฯพณฯ ดร. สุวิทย์ ยอดมณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และคณะเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ (สำนักพระราชวัง. 2551:96-97)

งานฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 และในโอกาสที่พระราชวังสนามจันทร์มีอายุครบ 100 ปี สำนักพระราชวังจังหวัดนครปฐม และมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มีดำริจัด “งานฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์” ขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย เลขาธิการพระราชวัง นายแก้วขวัญ วัชโรทัย จึงได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลฯ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัด “งานฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์” ณ พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 22.00 น.

พื้นที่การจัดงานฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์ ครอบคลุมด้วย สำนักพระราชวังรับผิดชอบการจัดงานและกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ภายในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่พระราชวังสนามจันทร์ ตั้งแต่บริเวณสะพานรามประเวศน์ ถนนราชดำเนิน (ถนนต้นสน) จนถึงองค์พระปฐมเจดีย์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ของมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ สำนักพระราชวังได้จัดพิธีบวงสรวงเนื่องใน “งานฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์” ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระราชวังสนามจันทร์ เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2550 และจัดแถลงข่าวการจัดงาน เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2550 สโมสรพระราชวังสนามจันทร์ ตามลำดับ และในวันเสาร์ที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานเปิด “งานฉลอง 100 ปี พระราชวังสนามจันทร์” (สำนักพระราชวัง 2551 : 98-101)

2.2.2 นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ โดยพิจารณาจากสถิตินักท่องเที่ยว ตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน พ.ศ. 2556 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 28,901 คน (เป็นข้อมูล ณ วันที่ 29 พฤษภาคม 2556 ที่ผู้วิจัยได้ลงไปเก็บข้อมูล)

ตารางที่ 2.1 สถิติผู้เข้าชมพระราชวังสนามจันทร์

เดือน/พศ	เด็ก	ผู้ใหญ่	รวม(คน)
เดือนมกราคม 2556	1,471	2,298	3,769
เดือนกุมภาพันธ์ 2556	1,722	4,751	6,473
เดือนมีนาคม 2556	1,848	5,089	6,937
เดือนเมษายน 2556	2,759	8,963	11,722
รวม	7,800	21,101	28,901

ที่มา : พระราชวังสนามจันทร์ วันที่ 29 พฤษภาคม 2556

2.3 การศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบ

2.3.1 ความหมายของ “ของที่ระลึก”

ในความหมายของของที่ระลึกอาจให้คำจำกัดความ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542) โดยแยกความหมายของคำว่า “ของ” ซึ่งหมายถึงสิ่งต่าง ของที่ระลึก อาจหมายถึง สื่อที่ใช้หวังผล เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางด้านความทรงจำ ๆ (ใช้สำหรับนำหน้านามที่เป็นผู้ครอบครอง) ส่วนคำว่า "ระลึก" หมายถึง คิดถึง นึกถึง เรื่องราวในอดีตได้ เช่น ระลึกถึงความหลังเป็นต้น ดังนั้น คำว่าของที่ระลึกอาจหมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความนึกถึงและคิดถึง นอกจากนี้ยังมีคำความหมายจากคำจำกัดความ ที่มีลักษณะใกล้เคียง คล้ายคลึงกันอีก เช่น

ของที่ระลึก อาจหมายถึง สิ่งที่น่ามาใช้เป็นแรงจูงใจ กระตุ้นให้เกิดความคิดถึง นึกถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

ของที่ระลึก อาจหมายถึง สื่อที่ใช้หวังผลทางด้านความทรงจำ ในสิ่งที่ผ่านมาในอดีต กลับมา กระจางชัดในปัจจุบัน

ของที่ระลึก อาจหมายถึง สัญลักษณ์แทนบุคคล เหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อกระตุ้นเตือนหรือให้นึกถึงอยู่เสมอ

ของที่ระลึกอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป ตามแต่โอกาสนั้น ๆ เช่น ถ้ามอบให้เนื่องในวันเกิด วันแต่งงาน วันปีใหม่ เรียกว่า "ของขวัญ" ถ้ามอบให้ผู้ที่รักและนับถือเรียกว่า "ของกำนัล" และถ้าให้เพื่อเป็นการตอบแทนเช่นงานศพ เรียกว่า "ของชำร่วย" หรือ "ของแถมพก" เหล่านี้เป็นต้น

แม้ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม มีวัตถุประสงค์การให้ที่แตกต่างกัน แต่ในความหมายที่แท้จริง ก็คือการกระตุ้นเตือนให้เกิดความทรงจำ ซึ่งอยู่ในขอบข่าย "ของที่ระลึก" นั่นเอง

2.3.2 ประเภทของ ของที่ระลึก

ของที่ระลึกซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น ของบริโภค ของใช้ เครื่องประดับ ฯลฯ มีความเกี่ยวข้องกับวัสดุ เทคนิควิธีทำ จุดมุ่งหมายในการผลิตและการนำไปใช้ ตลอดจนจนวนิทธิพลอื่นๆ เช่น ความเชื่อ ศาสนา การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ทำให้ของที่ระลึกมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป การจัดประเภทของที่ระลึกสามารถจัดได้โดยยึดหลักต่อไปนี้

2.3.2.1 การจัดประเภทตามรูปแบบของที่ระลึก

การจัดประเภทของที่ระลึกสามารถจัดตามรูปแบบที่ปรากฏได้ดังนี้

1. ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นตามแบบประเพณีนิยม คือ ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นโดยสืบทอดรูปแบบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ โดยในอดีตนั้นสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก เมื่อสภาวะความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลง จุดมุ่งหมายของการใช้สิ่งนั้น จึงอาจเปลี่ยนแปลงไปเป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวได้ เช่น ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านต่างๆ เป็นต้น

2. ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นตามแบบสมัยนิยม เป็นของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นตามความนิยมในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งในชั่วระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นก็เสื่อมความนิยมไปพร้อมกับรูปแบบใหม่เข้ามาแทนที่

2.3.2.2 การจัดประเภทตามวัสดุที่ใช้ผลิต

การจัดแบ่งของที่ระลึกตามวัสดุที่ใช้ผลิตสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ซึ่งอาจจะผลิตโดยใช้วัสดุประเภทใดประเภทหนึ่งหรือใช้ผสมกัน รายละเอียดมีดังนี้

1. ของที่ระลึกที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เป็นของที่ระลึกที่นำเอาวัสดุธรรมชาติมาเสริมเติม แต่ง ประกอบต่อ ดัดแปลง เป็นเครื่องใช้ไม้สอย เครื่องประดับหรือวัตถุทางศิลปะซึ่งบางอย่างยังคงรูปแบบตามต้นแบบของธรรมชาติเดิมหรือต่อเติมบ้าง เช่น ของที่ระลึกที่ผลิตจากเปลือกหอย ดอกไม้แห้ง น้ำเต้าและกะลามะพร้าว เป็นต้น นอกจากนี้ยังนำเอาวัสดุธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นของที่ระลึกรูปแบบใหม่ขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ของที่ระลึกที่ผลิตจากวัสดุสังเคราะห์ เป็นการนำเอาวัสดุสังเคราะห์มาใช้ในการผลิตของที่ระลึก ซึ่งคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุแต่ละชนิดนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น แก้วมีความใส เป็นประกายทอมีความสุกปลั่ง พลาสติกมีสีส่นสวยสด เป็นต้น จากคุณสมบัติของวัสดุและกรรมวิธีในการผลิตที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดของที่ระลึกรูปแบบต่างๆ มากมาย เช่น เครื่องแก้ว เครื่องทอง ผลิตภัณฑ์โลหะและผลิตภัณฑ์พลาสติก เป็นต้น

3. ของที่ระลึกที่ผลิตจากเศษวัสดุ เป็นการนำวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุสังเคราะห์ที่เหลือใช้แล้วมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่างๆ ซึ่งส่วนมากมักจะใช้เป็นของที่ระลึกเพื่อประโยชน์ในทางประดับตกแต่ง

2.3.2.3 การจัดประเภทตามจุดประสงค์ของผลิต

ของที่ระลึกอาจแบ่งได้ตามจุดประสงค์เฉพาะในการผลิต เช่น ผลิตขึ้นเพื่อระลึกถึงบุคคล งาน เหตุการณ์และสถานที่ต่างๆ ดังนี้

1. ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นเฉพาะบุคคล ได้แก่ ของที่ระลึกที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเกียรติแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเพื่อจำหน่ายแจกให้กับบุคคลอื่นๆ และเพื่อเตือนใจให้ระลึกถึงบุคคลนั้น รูปแบบของที่ระลึกประเภทนี้ ได้แก่ รูป โล่ เหรียญ ถ้วย ฯลฯ

2. ของที่ระลึกผลิตขึ้นเฉพาะงานเป็นการผลิตขึ้นเพื่อแจก แลก ซื้อขายเฉพาะงานใดงานหนึ่ง เช่น งานแสดงสินค้า งานแต่งงาน งานศพ งานฉลองมงคลสมรส งานศิษย์เก่า

3. ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นเฉพาะเหตุการณ์ หมายถึง ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ต่างๆ อาจเป็นเหตุการณ์ที่ดีที่ร้ายแรงหรือเป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ของที่ระลึกประเภทนี้อาจผลิตในรูปของวัตถุ รูปจำลอง สัญลักษณ์แทน ฯลฯ

4. ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นเฉพาะที่ หมายถึงของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นเพื่อระลึกถึงสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง อาจแสดงให้เห็นรูปแบบเฉพาะของท้องถิ่นโดยใช้วัสดุและเทคนิควิธีที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่นนั้นหรือนำเอารูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบของบุคคลหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่มีเฉพาะในท้องถิ่นนั้น เมื่อนำเอารูปแบบนั้นมาผลิตเป็นของที่ระลึกก็จะช่วยให้ระลึกถึงสถานที่แห่งนั้นได้

2.3.2.4 การจัดประเภทตามคุณค่าแห่งการนำไปใช้

การจัดแบ่งประเภทของที่ระลึกในลักษณะนี้ เป็นการจัดแบ่งโดยถือเอาเป้าหมายการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้เป็นสำคัญ คือ

1. ของที่ระลึกประเภทของบริโภค นั่นคือ ของที่ระลึกที่อยู่ในรูปลักษณะของ “อาหาร” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อาหารเป็นรูปลักษณะของ “ของ” สิ่งหนึ่งที่มีการให้แก่มานานนับตั้งแต่อดีตกาล ทั้งนี้เนื่องมาจากอาหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยังชีพ อดีตกาลให้บ่นอาหารอาจอยู่ในลักษณะคงรูปแบบธรรมชาติเดิม คือผลไม้ที่อยู่ในรูปแบบผลไม้ เนื้อที่อยู่ในรูปแบบของเนื้อ ฯลฯ มีการปรุงแต่งเปลี่ยนแปลงจากรูปลักษณะเดิม ครั้นต่อเมื่อมนุษย์สามารถเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ได้ แทนที่จะเอาเวลาออกไปหาอาหารก็เอาเวลาส่วนนั้นมาประดิษฐ์สร้างปรุงแต่งอาหารให้มีรูปที่แลดูน่าบริโภคขึ้น เมื่อมีการแบ่งกลุ่มแรงงานของมนุษย์ในสังคมผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาหารโดยตรงก็พยายามพัฒนาทั้งรูปแบบและรสชาติของอาหารให้สามารถกระตุ้นเร้าความต้องการของผู้อื่นมากขึ้น เช่น การแกะสลักผลไม้ การประดิษฐ์สร้างสรรค์อาหารในรูปและรสที่แปลกและใหม่ การใส่ภาชนะหรือบรรจุหีบห่อที่สวยงาม ดังนี้ เป็นต้น จนในปัจจุบันอาหารเป็นของสิ่งหนึ่งที่นอกจากเป็นเครื่องยังชีพที่สำคัญแล้ว ยังถูกนำมามอบให้แก่มัน ซื้อขายแลกเปลี่ยนในรูปแบบของขวัญ ของชำร่วย ของที่ระลึก ฯลฯ อีกด้วย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในทางการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่น เค้ก กระจ่างผลไม้ ขนมลูกชุบ ขนมเทียนสวย เครื่องกระป๋อง ของหวานที่บรรจุในกล่องที่กะทัดรัด ขนมปัง ฯลฯ และด้วยเหตุที่เป็นสิ่งขบบริโภคที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้ในระยะเวลาสั้นๆ อีกทั้งเมื่อได้รับแล้วมีการบริโภคในช่วงระยะเวลาสั้นๆ อาหารจึงมักไม่ค่อยได้รับการยอมรับว่าเป็นของที่ระลึกเป็นสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นถาวรวัตถุอื่นๆ

2. ของที่ระลึกประเภทประโยชน์ใช้สอย เครื่องมือเครื่องใช้ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตกาล และมีการให้กันหรือซื้อขายแลกเปลี่ยนกันเพื่อการนำไปใช้ แต่เครื่องมือเครื่องใช้บางชนิดที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นอย่างเป็นพิเศษต่างจากรูปแบบที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งด้วยสีสันทลวย การใช้วัสดุที่ทรงคุณค่า ฯลฯ เครื่องมือเครื่องใช้นั้นมักจะถูกนำไปเป็นของที่ระลึกและประดับมากกว่าการนำไปใช้ยิ่งในปัจจุบันเครื่องจักรกลได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีพ ด้วยการเป็นเครื่องแทนการใช้มือหรือใช้เครื่องมือรูปลักษณะของสิ่งใช้สอยประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ยิ่งนับวันก็จะสูญไปเพราะไม่มีความจำเป็นทางการนำมาใช้ ดังนั้นการผลิตจึงเบนเป้าหมายกลายเป็นของที่ระลึกไปเครื่องใช้ไม่สอยที่เป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ของใช้ในสมัยอดีต โคมไฟ ตะเกียง เข็มเทียน ฯลฯ ที่ปรากฏให้เห็นได้ตามร้านขายของเก่าหรือร้านขายของที่ระลึกแก่ชาวต่างประเทศ และแม้กระทั่งอาวุธที่ใช้ในการศึกสงครามไม่ว่าจะเป็นดาบ หอก โล่ และอื่นๆ ปัจจุบันก็กลายเป็นของที่ระลึกไปแล้วของที่ระลึกประเภทประโยชน์ใช้สอย ประกอบไปด้วย

เครื่องแต่งกาย ส่วนใหญ่ได้แก่ เสื้อผ้าเนกไท ผ้าพันคอ กระเป๋า หมวก เป็นต้น

ของใช้บนโต๊ะอาหาร ส่วนใหญ่ได้แก่ ผ้าปูโต๊ะ ผ้ารองจาน ผ้ากันเปื้อน กล่องกระดาษทิชชู เป็นต้น

ของใช้สำนักงาน ส่วนใหญ่ได้แก่ สมุดบันทึก กล่องใส่ปากกา ของใส่ปากกา แฟ้ม ที่เก็บเอกสาร และของจดหมาย เป็นต้น

ของประดับตกแต่ง ส่วนใหญ่ได้แก่ โคมไฟ ผ้ามาเน่ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

3. ของที่ระลึกประเภทประติมากรรม เครื่องมือเครื่องใช้มักถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางด้านร่างกาย แต่สิ่งที่ยังเป็นประโยชน์ในด้านการตกแต่ง มักจะถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองตอบต่อจิตใจเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งของที่ระลึกประเภทนี้มีทั้งที่ใช้ในการตกแต่งร่างกายอันใดแก่เครื่องประดับ ตกแต่งอาคารตกแต่งสถานที่ พิธีการ ฯลฯ

4. ของที่ระลึกประเภทวัตถุทางศิลปะ ของที่ระลึกประเภทนี้ส่วนใหญ่สร้างสรรค์ขึ้นโดยศิลปินออกแบบและสร้างขึ้นโดยคนคนหนึ่ง อาจด้วยวิธีการใดๆจนสำเร็จเป็นงานศิลปะ ศิลปวัตถุเหล่านี้แต่เดิมเป็นการถ่ายทอดสร้างสรรค์ของศิลปินเพื่อแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก อันเป็นความงามและความพึงพอใจมากกว่าจะมุ่งสร้างเพื่อประโยชน์ในการซื้อขายแลกเปลี่ยน ภายหลังเมื่อสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความจำเป็นในเรื่องปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญต่อการครองชีพทำให้ศิลปินเริ่มหันมาผลิตสร้างผลงานเพื่อซื้อขายกันมากขึ้น และผลงานประเภทศิลปวัตถุเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะนำไปใช้ประโยชน์ในการตกแต่งมากกว่าประโยชน์อื่นๆ

2.3.3 ลักษณะสินค้าที่ระลึก

การที่คนจะเลือกซื้อสินค้าใดๆ สิ่งนั้นจะต้องเป็นที่ถูกใจและมีความน่าสนใจชวนให้อยากซื้อสินค้าที่ระลึกที่น่าสนใจควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2537)

1. เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น เมื่อกล่าวถึงสินค้านั้นแล้วทุกคนรู้จักหรือคาดเดาถึงที่มาของสินค้านั้นได้ เมื่อเห็นคร่าวๆก็ทำให้นึกถึงสถานที่ซึ่งได้ซื้อสินค้านั้น ความเป็นเอกลักษณ์อาจเกิดจากประวัติความเป็นมาครั้งอดีตของสินค้านั้น ไม่นับว่าดีให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เป็นสินค้าหายากราคาแพง แหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นต้นกำเนิด หรือมีชื่อเสียงในการแปรรูป สินค้าที่ระลึกประเภทนี้ ได้แก่สินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อเพราะเห็นว่าเป็นแหล่งผลิต มีความแน่ใจว่าจะได้สินค้าที่เป็นของแท้หรือมีราคาถูกกว่าที่อื่น

3. เป็นสินค้าราคาถูก เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันซึ่งวางขายที่แหล่งเดิมของนักท่องเที่ยวหรือแหล่งอื่นๆ สินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อประเภทนี้บางครั้งอาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องหนัง เป็นต้น

4. มีความดึงดูดใจจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบลวดลาย ความประณีตในการประดิษฐ์ สี สัน ความแปลกตาน่าสนใจของสินค้า หรือความมีประโยชน์ใช้สอย เช่น ตุ๊กตาสมุนไพรซึ่งใส่ภาชนะหีบห่อที่สวยงาม เป็นต้น

5. เป็นสินค้าที่หาซื้อง่าย สะดวก มีวางขายตามจุดต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น ตามสถานที่ซึ่งมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวกันมาก แต่ทั้งนี้ไม่ควรให้เกิดความรำคาญใจแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น และไม่กีดขวางต่อการจราจร

6. มีรูปร่าง ขนาด และน้ำหนักที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง โดยเฉพาะความเปราะบาง ขำรุงง่าย ขนาดไม่เหมาะสม เช่น มีขนาดใหญ่ ยาว เกะกะ หรือมีน้ำหนักมากเกินไป สินค้าที่ระลึกที่มีจุดอ่อนดังกล่าวต้องหาทางแก้ไขโดยวิธีต่างๆ เช่น มีบรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ การออกแบบให้สามารถแยกชิ้นส่วนเพื่อนำไปประกอบใหม่ เป็นต้น

7. เป็นสินค้าที่ใช้วัสดุและแรงงานในท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะการนำวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นสินค้าที่ระลึกซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยการใช้แรงงานนอกเวลางานประจำประดิษฐ์ สินค้าที่ระลึก ซึ่งช่วยให้มีการใช้แรงงานให้เกิดประโยชน์เต็มที่

8. มีการแสดงขั้นตอนการผลิต หรือให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทดลองทำ วิธีการดังกล่าวจะสร้างความประทับใจและเห็นคุณค่าของสินค้านั้น เช่น การทอผ้า การวาดลายร่ม เป็นต้น การให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทดลองทำและเห็นขั้นตอนการผลิตจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกสนาน ประทับใจ และทำให้ผู้ซื้อเข้าใจได้ว่าเพราะเหตุใดสินค้านั้นๆ จึงมีราคาแพง

9. มีฉลากบอกส่วนประกอบหรือส่วนผสม บอกถึงที่มาของสินค้าว่าประติษฐมาจากอะไร วิธีการใช้และการดูแลรักษามีข้อควรระวังอย่างไร เช่น เอกสารแนะนำการใช้ การดูแลผ้าไหม ผ้าฝ้าย เป็นต้น

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สินค้าที่ระลึกหมายถึงสินค้าที่ทำให้เกิดความนึกถึง หรือคิดถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง สินค้าที่ระลึกแบ่งตามจุดประสงค์ของการนำไปใช้ได้ 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทของกิน ประเภทของใช้ และประเภทของตกแต่ง สินค้าเหล่านี้เดิมทำขึ้นมาเพื่อให้หรือแจกจ่ายเป็นของขวัญที่ระลึก ในระยะต่อมาเมื่อมีความต้องการมากขึ้นจึงได้มีการพัฒนารูปแบบและคุณภาพจนกลายเป็นการผลิตสินค้าที่ระลึกเพื่อการจำหน่าย สินค้าที่ระลึกที่น่าสนใจควรมีลักษณะดังนี้ ควรจะเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสินค้าหายาก มีคุณค่า ราคาถูก มีลักษณะที่ดึงดูดความสนใจ มีรูปร่าง ขนาด น้ำหนักที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง ใช้วัสดุและแรงงานในท้องถิ่น แสดงขั้นตอนในการผลิต และมีฉลากชี้แจงรายละเอียดของสินค้า

2.3.4 ปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการออกแบบของที่ระลึก

ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ สามารถจัดแบ่งตามคุณลักษณะ ดังนี้

2.3.4.1 รูปทรง (Form) เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการออกแบบ ซึ่งการออกแบบจะเริ่มต้นด้วยการออกแบบรูปทรง แล้วจึงตามมาด้วยส่วนประกอบอื่นๆ (ชะลูด นิมเสมอ, 2531) ได้ให้ความหมายว่าการค้าไม่วากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงว่าเป็นส่วนที่เป็นรูปธรรมของงานศิลปะ รูปทรงเป็นตัวการสำคัญที่สื่อความหมายจากศิลปินไปสู่ผู้ดู และด้วยรูปทรงเพียงส่วนเดียวก็สามารถสื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์ โดยไม่ต้องอาศัยเรื่องหรือเนื้อเรื่องใดรูปทรงจึงมีความสำคัญที่สุด และแหล่งสำคัญของการออกแบบรูปทรงนั้นก็คือการที่มนุษย์ได้นำเอาธรรมชาติมาใช้เป็นแรงบันดาลใจ และเป็นต้นแบบในการทำงาน

วิธีการออกแบบรูปทรง องค์ประกอบในการออกแบบรูปทรง ได้แก่ เส้น สี พื้นผิว เป็นต้น มาจัดรวมกันเข้าเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดรูปทรง โดยใช้หลักการออกแบบ โดยเลือกใช้ระดับความสัมพันธ์การสร้างองค์ประกอบ ซึ่งจำแนกได้ 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเหมือน (Identical) โดยใช้หลักการออกแบบชนิดการทำซ้ำ (Repetition) หรือความสมดุล (Balance)

2. ระดับความคล้ายคลึง (Similar) โดยใช้หลักการออกแบบความกลมกลืน (Harmony) หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปทีละขั้น (Gradition)

3. ระดับความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง (Total different) โดยการสร้างหลักความขัดแย้ง (Contrast – Discord) นักออกแบบจะเป็นผู้พิจารณาเลือกใช้ความสัมพันธ์ในแต่ละระดับให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน (นวลน้อย บุญวงษ์, 2542)

รูปทรง จำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. รูปทรงเรขาคณิต (Geometric form) เป็นรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นตามกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ มีลักษณะตายตัว ง่ายต่อการจดจำ ได้แก่รูปทรงกลม ทรงเหลี่ยม เป็นต้น ซึ่งจะปรากฏให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร เครื่องเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

2. รูปทรงธรรมชาติ (Natural form) เป็นรูปทรงเลียนแบบสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติ อันได้แก่สิ่งที่มีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต รูปทรงเหล่านี้จะให้ความรู้สึกของความเป็นจริง เช่นการนำเอาเส้นโค้งอ่อนช้อยเกี่ยวพันกันของเถาไม้ แมลง นก มาออกแบบลวดลายประดับ หรือตกแต่งเป็นต้น

3. รูปทรงอิสระ (Free form) เป็นรูปทรงที่เกิดขึ้นอย่างอิสระ ไม่มีโครงสร้างแน่นอน อาจเกิดจากการนำรูปทรงธรรมชาติมากระทำบิดเบือน หรือเปลี่ยนแปลงในลักษณะเลือนไหล ให้ความเคลื่อนไหว รูปทรงนี้มีลักษณะกลมกลืนกับรูปทรงธรรมชาติ แต่มีลักษณะขัดแย้งกับรูปทรงเรขาคณิต

2.3.4.2 สี (Color) เป็นองค์ประกอบสำคัญของงานออกแบบ เพราะสีช่วยให้สิ่งต่าง ๆ มีความสวยงามมากขึ้น ทั้งยังช่วยเร้าความรู้สึกให้ผู้พบเห็นเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี (สุชาติ เกาทอง, 2536) ได้ให้ความหมายเรื่องสี กับการออกแบบ และมีผลต่อมนุษย์ ดังนี้

1. สร้างความรู้สึกให้ความรู้สึกต่อผู้พบเห็นแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละคน นอกจากนี้ยังสร้างความรู้สึกต่อการสัมผัสและการสร้างบรรยากาศที่ดีอีกด้วย

2. สร้างความสนใจ สีมีอิทธิพลต่องานศิลปะทุกแขนง โดยเฉพาะงานออกแบบ สีจะช่วยสร้างความสนใจ และทำให้เกิดความประทับใจเป็นอันดับแรกที่ย่อมเห็น

3. สื่อสัญลักษณ์ เช่น สีแดงแทนไฟ หรืออันตราย สีเขียวแทนธรรมชาติหรือความปลอดภัย เป็นต้น

4. สีช่วยในการรับรู้และจดจำ ให้ผู้พบเห็นเกิดการจดจำในรูปแบบ ผลงาน การเลือกใช้สีต้องเลือกใช้สีที่สะดุดตาและมีเอกภาพ

2.3.4.3 วัสดุ (Material) นักออกแบบที่ดี จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิต เพื่อให้การออกแบบมีความเป็นไปได้ในการผลิตโดยเฉพาะถ้าเป็นงานออกแบบที่มุ่งหวังการเอกสารเป็นเอกสารทงสวนใจสาหรับการเชงานเพอการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตเนาไปเชประยเชขนดานการคาไมวารณใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำหน่ายในตลาดทั้งนี้เพราะวัสดุเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญเพื่อให้การใช้วัสดุที่เหมาะสม จึงควรทำความเข้าใจด้านวัสดุ ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้ (นวนน้อย บุญวงษ์, 2542)

ประเภทของวัสดุแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. โลหะ(Metal) เป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว คือ มีผิวเรียบเป็นมันวาว มีความเหนียว อ่อนและยืดหยุ่นได้ดี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

- โลหะพวกเหล็ก (Ferrous) ได้แก่เหล็กชนิดต่าง ๆ เช่นเหล็กหล่อ เหล็กตี และเหล็กกล้า

- โลหะพวกไม่ใช่เหล็ก(Non-Ferrous)ได้แก่อลูมิเนียม ทองแดง ทองเหลือง ตะกั่ว ดีบุก ทอง เงิน และอื่น ๆ

2. อโลหะ (Non - Metal) อโลหะมีคุณสมบัติเฉพาะตัว เมื่อเทียบกับโลหะ มักจะอ่อนกว่า หนาแน่นน้อยกว่า มีความยืดหยุ่นตัวดี อโลหะ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- อินทรีย์วัตถุ (Organic) คือพวกที่มาจากสิ่งที่มีชีวิต ทั้งจากพืชและสัตว์ ที่นิยมนำมาใช้ในงานออกแบบมี 5 ชนิดได้แก่ กระดาษ หนัง ยาง ไม้ และวัสดุสังเคราะห์จำพวกพลาสติก

- อนินทรีย์วัตถุ(Inorganic) คือวัตถุจำพวกอโลหะ ที่มาจากสิ่งที่ไม่มีชีวิต มีอยู่มากมายหลายชนิด ที่นิยมนำมาใช้ในการออกแบบมี 4 ชนิด ได้แก่ ดิน หิน ปูน ทราย และแก้ว

2.3.5 สาเหตุที่ทำให้ของที่ระลึกพัฒนา

ประเสริฐ ศีลรัตน์ (2531: 9 – 71) อ้างในธรรมบุญ พัฒมะนา (2553 : 41) ได้ศึกษาของที่ระลึกและการพัฒนาแบบไว้ว่าการพัฒนา “ของที่ระลึก” ทั้งในด้านจุดประสงค์แห่งการสร้างรูปแบบรูปทรง และในการนำไปใช้นั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุใหญ่ 2 ประการคือ

2.3.5.1 การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

รูปแบบค่านิยมหรือประเพณีในท้องถิ่นที่สร้างวัตถุขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายในการบริโภค จุดมุ่งหมายในการใช้สอย หรือสร้างขึ้นเพื่อใช้ประดับตกแต่งและเป็นวัตถุทางศิลปะ โดยมีเป้าหมายแห่งการนำไปใช้และรูปแบบที่สืบทอดกันมานับชั่วอายุคนของแต่ละท้องถิ่น อันถือว่าเป็นวัฒนธรรม (Culture) ของท้องถิ่นนั้นๆ เมื่อมีการติดต่อกันในระหว่างกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ไม่ว่าจะด้วยระบบแลกเปลี่ยนหรือระบบซื้อขายก็ตาม แนวคิดเปรียบเทียบในสิ่งที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้เกิดการลอกเลียน การประยุกต์ การดัดแปลง ในสิ่งที่ได้รับรู้ใหม่ ให้เหมาะสมกลมกลืนกับสิ่งเดิมที่มีอยู่ สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จะมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปเช่นการสร้างเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวบ้านกับชาวเมือง จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง คือการสร้างเครื่องปั้นดินเผา เดิมสร้างไหปลาจ๋าเพื่อการใช้สอย ได้เปลี่ยนหน้าที่และรูปแบบมาเป็นรูปนกฮูก ฯลฯ สำหรับใส่หลอดไฟฟ้าหรือสำหรับประดับตกแต่ง เปลี่ยนบุคคลผู้ใช้จากชาวบ้านมาเป็นชาวเมือง เปลี่ยนรูปแบบจากดั้งเดิมมาเป็นรูปแบบสมัยใหม่

2.3.5.2 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

กาลเวลาเมื่อล่วงผ่านไป สภาพสรรพสิ่งย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาคลี่คลายไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นปัจจุบันกาล ซึ่งความเปลี่ยนแปลงในสรรพสิ่งเหล่านี้พอที่จะแยกแยะให้เห็นเป็นระบบตามลำดับกาลเวลาดังนี้

1.ในทางเศรษฐกิจ ก่อนที่จะมีระบบการใช้เงิน การผลิตสร้างสิ่งต่างๆขึ้นก็เพื่อประโยชน์เพื่อความปลอดภัย เพื่อคุณค่าทางความงาม และเพื่อความสะดวกสบายในการใช้เฉพาะตน และสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น ผลงานนี้กระทำถูกกำหนดขึ้นมาจากความพึงพอใจและจากคุณค่าเพื่อเป็นการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ใช้สอย ดังนั้น รูปแบบของงานจึงไม่แน่นอน บุคคลสามารถกระทำในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เมื่อเป็นงานส่วนตัวผลงานจึงเป็นรูปแบบเฉพาะตัว มีการกำหนดโครงสร้างและลวกกลาย ตกแต่งตามความพอใจซึ่งความพอใจระยะเวลาหนึ่งอาจผูกพันอยู่กับความเชื่อความศรัทธา ที่บุคคลผู้สร้างงานมีต่อสิ่งต่างๆด้วย ระยะต่อมางานส่วนตัวก็เริ่มเปลี่ยนเข้าสู่งานอาชีพ เมื่อบุคคลบางคนได้ใช้ความสามารถพิเศษ ในการทำผลงานให้เป็นที่สนใจของคนอื่นๆ เกิดมีความปรารถนาในสิ่งของหรือผลงานนั้นร่วมกับการกระทำผลงานในเรื่องระบบจำนวนจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองการเลือกใช้และการแลกเปลี่ยนผลงานซึ่งกันและกัน แล้วพัฒนาถึงการแลกเปลี่ยนผลงานกับสิ่งของเครื่องใช้ กับอาหาร และกลายเป็นระบบซื้อขายขึ้น เมื่อบุคคลคนหนึ่งได้รับความสำเร็จในผลงานจากการได้กระทำผลงานขึ้นมากุศลอื่นซึ่งก็มีความประสงค์จะได้รับความสำเร็จในผลงานจากการกระทำของเขาบ้าง ระบบการทำงานเพื่อการแข่งขันจึงเพิ่มขึ้น การแข่งขันก็มันจะแข่งขันกันในเรื่องของอรรถประโยชน์ก่อน จากนั้นก็มาแข่งขันกันในเรื่องรูปแบบส่วนโครงสร้างเรื่องของขนาดและสัดส่วน ต่อมาจึงแข่งขันกันในเรื่องของความสะดวกสบายในการนำไปใช้ในเรื่องความปลอดภัย และในเรื่องของความสวยงาม พอมาถึงระยะนี้ผลงานนั้นๆก็ได้รับรูปแบบแน่นอนว่าเป็นอะไรและเป็นอย่างไร เป็นเครื่องมือ เป็นเครื่องใช้ เป็นเครื่องประดับ เป็นวัตถุทางศิลปะก็หมายความว่าส่วนหนึ่งในกลุ่มในสังคมนั้นๆ ไม่ต้องทำการเพราะปลูก ไม่ต้องเลี้ยงสัตว์ ก็สามารถจะมีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ เพื่อประโยชน์ส่วนตนที่ได้จากการทำผลงานสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ ขึ้นมาเพื่อการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขาย ให้ได้มาซึ่งอาหารและเครื่องนุ่งห่มนั้นๆ ก็นับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของงานอาชีพของบุคคล ต่อมาก็เป็นงานอาชีพครอบครัว และอาจถึงขั้นอุตสาหกรรมโรงงาน แต่เดิมการผลิตต่างๆ นับแต่ต้นจนจบมักจะทำคนเดียว ต่อมาเมื่อเกิดการผลิตขึ้นเป็นสินค้าในปริมาณที่มากขึ้นจึงมีการแบ่งงานกันทำ

2. ในทางสังคมเมื่อสภาพการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของผู้คน จากการสร้างสรรค์เพื่อเพียงพอแก่ความต้องการของตนเองและครอบครัวมาเป็นการสร้างเพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขาย จากชีวิตความเป็นอยู่ที่มีเอกลักษณ์ของกลุ่ม ของชุมชน ของท้องถิ่น เมื่อมีการแลกเปลี่ยนหรือถูกครอบงำทางวัฒนธรรม จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะการดำรงชีพในสังคมย่อมทำให้ผลผลิตอันเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเพื่อความเหมาะสมเช่นกัน

3. ในทางวัฒนธรรม ความเจริญทางวัตถุ ความสำเร็จในทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพสูงของสังคมแห่งหนึ่ง อาจเป็นเหตุทำให้เกิดความสนใจยอมรับจากสังคมอีกแห่งหนึ่ง เมื่อสังคมกลุ่มที่รับเอาวัฒนธรรมของผู้อื่นเข้ามาไว้ ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองถูกทอดทิ้ง ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมค่อยๆสูญหายไป รูปแบบสิ่งของเครื่องใช้ในพิธีประเพณีตลอดจนความเชื่อต่างๆ ในอดีตสูญหายไป หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป

2.3.6 หลักการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึก

มนตรี ยอดบางเตย (2538 : 72-73) กล่าวว่าวิธีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยที่ได้ทำการค้นคว้าวิจัยเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลต่างๆ ซึ่งนักออกแบบจะต้องคำนึงถึงหลัก ดังต่อไปนี้

1.หน้าที่การใช้สอย (Function)

หน้าที่การใช้สอยนับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้นจะต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามความเป็นจริง สนองความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

2.ความปลอดภัย (Safety)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า สิ่งที่อำนวยความสะดวกมากเพียงไรย่อมจะมีโทษเพียงนั้น ผลิตรถยนต์ให้ความสะดวกต่างๆ มักเกิดจากเครื่องกล เครื่องไฟฟ้า การออกแบบควรคำนึง ความปลอดภัยของผู้ใช้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องแสดงเครื่องหมายไว้ให้ชัดเจน หรือมีคำอธิบาย

3.ความแข็งแรงของโครงสร้าง (Construction)

นักออกแบบจะต้องรู้จักเลือกโครงสร้างให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ เพื่อการรับน้ำหนัก มากน้อยเพียงใด ให้มีความแข็งแรงทั้งจะต้องประหยัดด้วย ทั้งนี้ต้องเกี่ยวกับคุณสมบัติของวัสดุ และขนาดของรูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กัน ปัญหาอยู่ที่ว่ารูปแบบที่มีความแข็งแรงแต่มักจะขาดความสวยงาม

4.ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics)

นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงสัดส่วน ขนาด และขีดจำกัดของอวัยวะส่วนต่างๆ ของผู้ใช้ เช่น แก้วน้ำ ต้องมีขนาดสูงที่พอเหมาะ มีความนุ่มนวลนั่งแล้วสบาย หรือด้ามสำหรับจับถือ

ที่เป็นเครื่องมือต่างๆ ควรคำนึงถึงให้สามารถจับได้สะดวก ขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กไม่ใหญ่เกินไป และไม่เมื่อยง่าย

5.ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics)

นักออกแบบจะต้องออกแบบให้มีรูปแบบสีสีนสวยงามน่าใช้ ชวนให้ผู้ซื้ออยากซื้อ ความแปลกใหม่ของรูปแบบผลิตภัณฑ์มีส่วนทำให้ประชาชนสนใจซื้ออีก ทั้งๆ ที่ของเดิมยังใช้ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับสุนทรียภาพของนักออกแบบที่จะสามารถช่วยยกระดับสินค้ารสนิยมเกี่ยวกับรูปแบบ และสีของผลิตภัณฑ์ให้กับผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

6.ราคาพอสมควร (Cost)

นักออกแบบจะต้องรู้จักเลือกใช้วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตเพื่อให้ผลิตได้ง่าย และรวดเร็ว อันเป็นผลให้ผลิตภัณฑ์มีราคาพอสมควร และเหมาะสมกับค่าครองชีพ

7.สามารถซ่อมแซมได้ง่าย (Easy of Maintenance)

การออกแบบจะต้องออกแบบให้มีการแก้ไขซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อใช้งาน แล้วเกิดชำรุดเสียหายขึ้น และมีอะไหล่เพื่อสามารถเปลี่ยนใหม่ ซึ่งจะเกี่ยวกับเรื่องการบริการ

2.4 การศึกษากระบวนการและหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2.4.1 ความหมายของบรรจุภัณฑ์

มีผู้ให้ความหมายคำนิยามของคำว่า “บรรจุภัณฑ์” ไว้อย่างหลากหลาย งามทิพย์ ภู่วโรดม (2538) อ้างในสุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:9) ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าบรรจุ (Package) ไว้ว่า การบรรจุ หมายถึง กระบวนการขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตภาชนะบรรจุและบรรจุผลิตภัณฑ์ ลงในภาชนะบรรจุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลิตภัณฑ์นั้นไปถึงผู้บริโภคในสภาพที่สมบูรณ์

ภาชนะบรรจุ หมายถึงภาชนะหรือโครงสร้างใดๆที่ใช้เพื่อบรรจุ ห่อหุ้มและรวบรวมผลิตภัณฑ์ให้เป็นหน่วย เพื่อนำส่งผลิตภัณฑ์ถึงผู้บริโภคในสภาพที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงฉลากและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการมัดหรือปิดภาชนะบรรจุด้วย

Container หมายถึง ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อการขนส่งเป็นสำคัญและไม่รวม ฉลาก หรืออุปกรณ์ใดๆที่ใช้สำหรับมัดหรือปิดภาชนะบรรจุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Packing หมายถึง กระบวนการบรรจุผลิตภัณฑ์ในภาชนะบรรจุเพื่อรวบรวมเป็นหน่วยเดียวกันเพื่อการขนส่งผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญ

ดารณี พานทอง (2524) อ่างโน สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:9) ได้ให้ความหมายของคำว่า หีบห่อ (Packing) หมายถึง สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุผลิตภัณฑ์ รวมทั้งภาชนะที่ใช้เพื่อการขนส่งผลิตภัณฑ์ จากแหล่งผู้ผลิตไปยังแหล่งผู้บริโภคหรือแหล่งใช้ประโยชน์ เพื่อวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพตลอดจนคุณภาพใกล้เคียงกับเมื่อแรกผลิตให้มากที่สุด

2.4.2 ส่วนประกอบของบรรจุภัณฑ์

โดยทั่วไป บรรจุภัณฑ์จะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วนคือ

2.4.2.1 วัสดุที่ใช้ประกอบขึ้นเป็นตัวบรรจุภัณฑ์ เช่น โลหะ แก้ว กระดาษ พลาสติก ฯลฯ ซึ่งผลิตรออกมาในรูปของกระป๋อง ขวด ซอง ถุง ฯลฯ

2.4.2.2 ป้ายฉลากสินค้า (Labels) เป็นส่วนแสดงรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับตัวสินค้า อันเป็นข้อมูลที่ให้แก่ผู้บริโภค อาทิเช่น ตรายี่ห้อ วันที่ผลิต/วันหมดอายุ ชื่อ ชนิดของผลิตภัณฑ์ วิธีการใช้และสรรพคุณ(ถ้ามี) กระบวนการผลิต ข้อควรระวัง ส่วนผสม ชื่อที่อยู่ของผู้ผลิต(หรือผู้บรรจุหรือผู้แทนจำหน่าย กรณีสินค้านำเข้า) ราคา คุณสมบัติ ปริมาตรหรือน้ำหนักสุทธิ

2.4.3 หลักเกณฑ์ในพิจารณาเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์

ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์นั้นมีจุดหมายหลัก 4 ประการคือ

2.4.3.1 เพื่อป้องกันและรักษาคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์

2.4.3.2 เพื่อความสะดวกสบายในการนำส่ง และในการนำผลิตภัณฑ์ออกใช้

2.4.3.3 เพื่อเป็นตัวกลางในการสื่อสารรายละเอียดของผลิตภัณฑ์

2.4.3.4 เพื่อผลทางด้านส่งเสริมการขาย

จากความสำคัญของจุดมุ่งหมายหลัก 4 ประการ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่จะนำมาพิจารณาด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ด้วย คือ

1. ประเภทของสินค้า ในการที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้นั้นต้องทราบถึงประเภทของสินค้าว่าเป็นสินค้าประเภทใดเสียก่อนเช่น เป็นสินค้าประเภทอาหาร ผัก ผลไม้ เครื่องดื่ม ยาหรือผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ต่อไป

2. วิธีการบรรจุ กรรมวิธีในการบรรจุผลิตภัณฑ์ นับเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการพิจารณาการออกแบบบรรจุภัณฑ์เนื่องจากสินค้าในแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันทั้งในด้านรูปทรง ขนาด น้ำหนัก บางประเภทอาจมีลักษณะเป็นของเหลว หรือแปรเปลี่ยนรูปทรงได้อิสระ ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงวิธีการบรรจุด้วยว่าต้องใช้อุปกรณ์ใดประกอบอีกหรือไม่ รูปทรงของบรรจุภัณฑ์จะต้องสอดคล้องไปกับกรรมวิธีการบรรจุด้วย

3. การเก็บรักษา ในการเก็บรักษาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีผลต่อการพิจารณาออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยจะต้องคำนึงถึงอายุของสินค้าแต่ละชนิด(ในกรณีที่เป็นอาหาร) และปฏิกิริยาระหว่างสินค้ากับตัวบรรจุภัณฑ์ เช่น เกิดสนิมหรือพลาสติกบางชนิดอาจมีสารเคลือบเคมีละลายติดในอาหารได้และการเก็บรักษาในบรรจุภัณฑ์นั้นสามารถคุ้มครองสินค้าจนกระทั่งถึงมือผู้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์หรือไม่

4. การขนส่ง นอกเหนือจากองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว การออกแบบบรรจุภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงขั้นตอนของการขนส่งและทราบว่าสินค้าได้รับการขนส่งอย่างไร จะมีส่วนได้รับการกระทบเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างน้อยเพียงใดจึงสามารถพิจารณาเลือกใช้วัสดุดิบที่จะนำมาทำเป็นบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งรูปทรงของบรรจุภัณฑ์นั้นๆได้

2.4.4 หลักและวิธีการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์นั้น อาจจะแบ่งวิธีการออกแบบเป็น 2 ขั้นตอน คือ การออกแบบโครงสร้าง (Construction Design) และ การออกแบบกราฟิกหรือลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ (Graphic Design)

2.4.4.1 การออกแบบโครงสร้าง (Construction Design) หมายถึง วิธีการกำหนดรูปลักษณะโครงสร้างวัสดุที่ใช้ กรรมวิธีการผลิต ตลอดจนการขนส่ง การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์นั้น ตั้งแต่สถานที่ผลิตจนถึงมือผู้บริโภค ดนัย ตูจิงดา (2531) อ้างใน สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:26)

ดังนั้น การออกแบบลักษณะโครงสร้าง จะเกี่ยวข้องกับการออกแบบรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับสินค้าและการใช้งาน การเลือกมิติของกล่องให้เหมาะสมกับสินค้าและระบบการลำเลียงขนส่ง การเลือกใช้วัสดุทำบรรจุภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติอันเหมาะสมและมีความเข้ากันได้กับตัวสินค้า สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ควรทำการศึกษาคุณสมบัติของวัสดุ และบรรจุภัณฑ์รวมทั้งคุณสมบัติของสินค้าที่จะนำมาบรรจุและวิธีการลำเลียงขนส่งเสียก่อน จึงจะทำให้การออกแบบหรือการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เป็นไปอย่างเหมาะสม ในบรรดาที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์นั้น กระดาษ นับได้ว่ามีการนำไปใช้มากที่สุด เพราะในจำนวนที่นำมาทำบรรจุภัณฑ์กว่าร้อยละ 40 เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษเหตุผลก็คือ เมื่อใช้งานแล้วสามารถนำกลับมาเข้ากระบวนการผลิตใหม่ได้ และการตกแต่งสามารถให้ความสวยงามด้วยระบบการพิมพ์ซึ่งทำได้ง่ายและประหยัดราคา

2.4.4.2 การออกแบบกราฟิกหรือลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ (Graphic Design) หมายถึง วิธีการกำหนดลักษณะตลอดจนรายละเอียดของลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ ในอันที่จะมีผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค เช่น ดึงดูดความสนใจ ทราบถึงสรรพคุณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์หรือสินค้านั้น เป็นการสร้างบุคลิกลักษณะพิเศษของสินค้าอันจะนำมาซึ่งความทรงจำของผู้บริโภค ทั้งหมดนี้ก็โดยอาศัยเทคนิคในการออกแบบ ข้อความโฆษณา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายการค้าตลอดจนการให้สีสันต่างๆ ประกอบกัน ดังนั้นการออกแบบกราฟิกจึงเป็นการกำหนดคุณลักษณะ รายละเอียดในรูปลักษณะของงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ อันเชื่อมโยงจินตนาการให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกไปในทางที่ดี ดึงดูดความสนใจเกิดมโนภาพสรรพคุณสินค้า และกระตุ้นให้เกิดความทรงจำในผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยใช้หลักการง่ายๆ ดังนี้ สีสัน เครื่องหมาย การวางรูปตัวอักษร และถ้อยคำพูด

อย่างไรก็ตาม การออกแบบกราฟิกที่ดีนั้น จึงควรต้องพิจารณาการออกแบบทั้งส่วนในกับส่วนนอกให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นเราจึงต้องแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ประเภท คือการออกแบบโครงสร้าง และการออกแบบลวดลายสีสัน ซึ่งทั้งสองอย่างนี้จะต้องมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันด้วย

2.4.5 องค์ประกอบของงานออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วย

2.4.5.1 รูปทรง (Shapes) นับเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญ รูปทรงดังกล่าวอาจเป็นได้ทั้งรูปทรงเรขาคณิต หรือรูปทรงอิสระ การใช้รูปทรงนี้มีส่วนในการจดจำต่อผู้พบเห็น เช่นเมื่อคนเห็นตราสัญลักษณ์ (สามเหลี่ยม) ก็จะนึกถึงสินค้า ก พันที้หรือเมื่อเห็นรูปหยดน้ำก็จะนึกถึงสินค้า ข ทันทีเป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5.2 สี (Color) จัดเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทในลักษณะเดียวกันกับรูปทรงคือมีผลต่อการจดจำของผู้พบเห็น นอกจากนี้สียังมีผลต่อผู้พบเห็นในทางด้านจิตวิทยาอย่างมากอีกด้วย ตัวอย่างเช่น สีชมพู ย่อมจูงใจความสนใจต่อผู้หญิงได้ดีกว่าสีเข้มขรึมหรือสีเทา ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ชาย และสีเขียวใช้กับฉลากสินค้าประเภทผักผลไม้ย่อมทำให้ความรู้สึกถึงความสดของสินค้ามากกว่าสีน้ำตาล

2.4.5.3 ตัวอักษรและตัวพิมพ์ (Letters and Type Face) ในการนำตัวอักษรหรือตัวพิมพ์ มาใช้ในการออกแบบกราฟิก ผู้ออกแบบควรจะต้องศึกษาเรียนรู้ในเรื่องดังต่อไปนี้ รูปแบบตัวอักษร ขนาดตัวอักษรและรูปร่างลักษณะตัวอักษร

ตัวอักษรและตัวพิมพ์ หมายความว่ารวมกับภาพถ่าย ภาพวาดเส้น ซึ่งมักเรียกโดยรวมๆว่า ภาพประกอบ ภาพประกอบมีบทบาทสำคัญต่อบรรจุภัณฑ์มาก เปรียบได้กับหน้าตาของตัวบรรจุภัณฑ์ เช่น ฉลากที่มีรูปปลาซาร์ดีนปิดบนกระป๋องโลหะ ย่อมทำให้ผู้บริโภคสามารถสื่อความหมายได้ว่าสินค้าคืออะไร สุเทพ โลหะจรรยา (2534) อ่างใน สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:78)

2.4.6 บทบาทหน้าที่ของกราฟิกที่มีต่อบรรจุภัณฑ์

2.4.6.1 ให้ข้อมูลรายละเอียดของตัวผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภคเพื่อทำให้ผู้บริโภคทราบถึงข้อมูลบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์จากการซื้อผลิตภัณฑ์อันได้แก่ ฉลาก อาหาร อัตราส่วน คุณค่าทางอาหาร อายุ วิธีการใช้ วิธีการเก็บรักษา เป็นต้น

2.4.6.2 สร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์ เนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการค้าในระดับสูง ผลิตภัณฑ์สินค้าที่ได้รับการออกแบบกราฟิกโดดเด่น สวยงาม ย่อมสามารถดึงดูดความสนใจต่อผู้บริโภค อย่างไรก็ตามความโดดเด่นนี้จะต้องให้ความรู้สึกในทางบวกหรือสร้างสรรค์ เช่น ไม่ควรใช้สีดำกับฉลากอาหาร โดยเฉพาะอาหารเด็กอ่อน เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัย ไม่บริสุทธิ์ เป็นต้น

2.4.6.3 สร้างภาพพจน์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์ ในลักษณะทำนองเดียวกันกับการสร้างเอกลักษณ์ กล่าวคือสินค้านี้ได้รับการออกแบบกราฟิกที่สวยงามและถูกหลักการ ย่อมมีผลต่อการซื้อทางด้านจิตวิทยา เช่น เกิดความภูมิใจ ความมั่นใจในตัวสินค้า

2.4.6.4 สามารถเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนในบางโอกาส และในบางประเทศได้มีการใช้การออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์เป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเช่น ฉลากอาหารประเภทนมกล่อง UHT ในประเทศสวีเดนจะมีการพิมพ์เรื่องความรู้ทางวิชาการต่างๆ ได้แก่ เรื่องทางภูมิศาสตร์ ฯลฯ ไว้บนหลังกล่องหรือในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพิมพ์แจ้งความเด็กหลงหลังจากบ้านไว้หลังนมกล่องนม ซึ่งนับเป็นแนวความคิดที่ดีและเป็นการใช้กราฟิกเป็นสื่อ (Media) ที่คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4.7 การสร้างเสน่ห์ให้แก่บรรจุภัณฑ์

ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในบางครั้งอาจจะต้องทำการออกแบบทั้งทางด้านประโยชน์ใช้สอยและทางด้านรูปลักษณ์ แต่ในบางกรณีก็จะต้องออกแบบเพียงทางด้านรูปลักษณ์ส่วนประโยชน์ใช้สอยเป็นเพียงการนำแบบที่มีอยู่แล้วมาใช้งาน ไม่ต้องคิดชิ้นใหม่

2.4.7.1 การออกแบบประโยชน์ใช้สอย (Function Design)

การออกแบบประโยชน์ใช้สอยคือ การริเริ่มสร้างสรรค์หารูปแบบในการใช้งานให้แตกต่างจากของเดิมที่มีอยู่ในท้องตลาด หรือเพิ่มเติมประโยชน์ใช้สอยจากเดิมให้มีมากขึ้น หรือการสร้างสรรค์เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรจุภัณฑ์ใหม่ให้แก่สินค้าที่ไม่เคยมีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มมาก่อนเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและราคา ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอาจเป็นวิศวกร ซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านโครงสร้างและความเป็นไปได้ในการรียน้ำหนักบรรจุ รวมถึงความคงทนอื่นๆ ส่วนนักออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นผู้พิจารณารูปทรง ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและกลยุทธ์ทางการตลาด

2.4.7.2 การออกแบบรูปลักษณ์ (Graphic Design)

หลังจากการสร้างสรรคประโยชน์ใช้สอยแล้ว ก็จำเป็นต้องตกแต่ง หรือสร้างเสน่ห์ให้แก่บรรจุภัณฑ์ภายใต้ข้อมูลทางการตลาด เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้ได้โดยมีผู้คิดค้นงานคือ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจทางด้านศิลปะเป็นอย่างดีและสามารถสื่อสารข้อมูลที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจได้ชัดเจน โดยใช้หลักจิตวิทยาโดยใช้หลักศิลปะการสร้างเสริมเสน่ห์ให้แก่บรรจุภัณฑ์คือการนำเนินการปรุงแต่งรูปลักษณ์ด้วยหลักการทางการออกแบบกราฟิกนั่นเอง รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. สามารถบ่งบอกข้อมูลที่ต้องการให้ทราบด้วยการอ่านได้ชัดเจน ได้แก่ ชื่อสินค้า บริษัท ผู้ผลิต และส่วนประกอบ เป็นต้น
2. ให้ภาพพจน์ทางการตลาดชัดเจนและต่อเนื่องกัน
3. จัดองค์ประกอบให้เหมาะสมและสวยงาม ดึงดูดและชัดเจน
4. มีความสอดคล้องต่อกับกลุ่มเป้าหมาย
5. ให้ความแตกต่างจากสินค้าคู่แข่ง
6. การออกแบบดำเนินให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ทางการตลาด
7. ประเมินผลแล้วให้ผลสรุปว่าเพิ่มยอดขายให้แก่สินค้า
8. บรรจุภัณฑ์ที่ดีจะต้องดูแลรักษาพื้นที่ว่าภายในบรรจุสินค้าประเภทใด

2.4.8 วัสดุที่นิยมใช้ในการผลิต

วัสดุที่นิยมใช้ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ สามารถแบ่งออกได้ 4 ชนิดคือ

2.4.8.1 ไม้และเยื่อ

ลังไม้และกระเบื้องที่ใช้ในการขนย้ายสินค้าจำนวนมากๆ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมใช้มานานนับปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งสินค้าจำนวนมากเพื่อการส่งออกโดยทั่วไปแล้วไม้และเยื่อเป็นวัสดุที่ประหยัดและไม่ต้องใช้เครื่องจักรที่ลงทุนมาก

กระดาษเป็นผลผลิตจากเยื่อไม้จะอยู่ในรูปของกระดาษเหนียวกระดาษแก้ว สามารถนำมาแปรรูปเป็นถุง กล่องกระดาษแข็ง ก่องกระดาษลูกฟูกตามสภาพความเป็นจริงแล้ว ตัวกระดาษเองไม่สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ได้มากนัก หากแต่มีคุณสมบัติแปรรูปได้ง่าย พิมพ์ได้สวยงามและราคาถูกเนื่องจากวัสดุหาได้ง่าย สามารถปลูกทดแทนได้และสามารถนำมาใช้ใหม่(Reuse) หรือนำมาผลิตใหม่ได้ (Recycle) ปุ่น คงเจริญเกียรติ (2531) อ่างใน สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:32)

กล่องกระดาษแข็ง ที่นิยมใช้สำหรับการบรรจุภัณฑ์ต่างๆจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ กล่องพับได้ (Folding Carton) และกล่องคงรูป (Rigid หรือ Set Up Box)

1.กล่องพับได้ เป็นกล่องที่ทำจากกระดาษแข็ง ซึ่งสามารถที่บรอบบนกระดาษและขึ้นรูปให้ทรงตัวได้เมื่อต้องการ ในการขนส่งและเก็บรักษาสามารถพับแบนได้ทำให้ประหยัดเนื้อที่และต้นทุนการผลิตต่ำลง จุน้ำหนักไม่เกิน 1.5 กิโลกรัม กล่องชนิดนี้นิยมใช้เป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับวางขายมากกว่า เพราะมีลักษณะที่สามารถดึงดูดใจผู้ซื้อได้ดี ประเภทผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในกล่องประเภทนี้มีกว้างขวางเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์อาหาร ของเล่น ยา เครื่องสำอางและของใช้ในบ้าน เป็นต้น กล่องพับได้จำแนกออกได้เป็นหลายแบบดังนี้

แบบถาด (Tray Type) ประกอบด้วยแผ่นที่พับด้านข้างหรือหัวท้ายชนกันเป็นรูปถาด อาจมีฝาในตัวหรือแยกต่างหากก็ได้ ส่วนมุมของถาดอาจยึดต่อกันโดยใช้กาว แแถบกาว ลวดเย็บ หรือเกี่ยวกับแผ่นโลหะเล็กๆหรือปิดผนึกด้วยความร้อน

ภาพที่ 2.15 แบบถาด (Tray Type)

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:33)

แบบหลอดหรือตะเข็บข้าง (Tubular หรือ Side – Seamed Type) เป็นกล่องที่พับได้และติดกาวตลอดแนวรอยต่อด้านข้างเพื่อทำเป็นหลอดทรงเหลี่ยม การขึ้นรูปก่อนทำการบรรจุมักใช้เครื่องจักร ส่วนของฝา และก้นกล่องอาจติดกาวหรือสอดภายใน

ภาพที่ 2.16 แบบหลอดหรือตะเข็บข้าง (Tubular หรือ Side – Seamed Type)

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:33)

แบบพิเศษ (Special Construction) กล่องเหล่านี้ขึ้นอยู่กับระบบหีบห่อแผ่นกล่องจะพับและติดกาวโดยเครื่องจักรซึ่งบรรจุสินค้าลงกล่อง เช่นกล่องบรรจุยาสูบ กล่องหิ้วบรรจุขวดและกระป๋อง เป็นต้น

ภาพที่ 2.17 แบบพิเศษ (Special Construction)

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:33)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. กล้องทรงรูป เป็นกล้องที่ทำจากกระดาษแข็งที่มีความคงรูปสูง มักมีความหนากระหว่าง 0.5 – 3.1 มม. เป็นกล้องชนิดสำเร็จเป็นรูปร่างพร้อมที่จะใช้งาน ดังนั้นในการเก็บหรือขนส่งจึงไม่อาจพับเป็นแผ่นแบบราบได้ กล้องชนิดนี้คุ้มครองสินค้าภายในได้ดี แต่มีที่ใช้น้อยกว่ากล้องแบบพับได้ รูปแบบของกล้องทรงรูปที่นิยมใช้ส่วนใหญ่ คือ Telescope ซึ่งจำแนกเป็น

ภาพที่ 2.18 Full Telescope

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:34)

ภาพที่ 2.19 Full Telescope

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:34)

ส่วนมากแล้วกล้องทรงรูปมักมีรูปแบบดัดแปลงไปจากแบบพื้นฐานเช่นกล้องทรงกลม รูปหัวใจ ฝากล่องมีบานพับเปิดปิดเป็นต้น ปัจจุบันมีการใช้วัสดุอื่นประกอบเป็นกล่อง เช่นตัวกล้องเป็นกระดาษแข็งแต่ฝากล่องเป็นพลาสติกเป็นต้น

กล่องกระดาษลูกฟูก ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ลูกฟูกจะต้องพิจารณาคุณสมบัติและความสำคัญ โดยการลำดับก่อนหลังซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสินค้าที่จะบรรจุ สินค้าบางประเภทสามารถรับแรงกดทับได้ด้วยตนเอง เช่นผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในขวด กระจ่าง ผลิตภัณฑ์หนังสือเป็นต้น บรรจุภัณฑ์สินค้าเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีการต้านแรงกดสูงมากนัก แต่กล่องบรรจุภัณฑ์จะต้องทนต่อแรงดันภายในที่จะเกิดจากการเปียกและดันตัวของสินค้าที่บรรจุได้ ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าชนิดนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความทนทานต่อการแตกและการฉีกขาดของตัวกล่องหรือต้องมีคุณสมบัติที่ทนต่อการต้านแรงดันทะเลสำคัญ

ส่วนสินค้าประเภทที่บอบบาง แตกหักได้ง่าย เช่นผัก ผลไม้สด ขนมอบกรอบ หรือสินค้าที่สามารถรับน้ำหนักกดทับได้บ้างแต่ไม่มากนัก เช่น กล้องกระดาษแข็ง ซอง การออกแบบตัวกล่องบรรจุภัณฑ์จะต้องพิจารณาคุณสมบัติการต้านแรงกดเป็นสำคัญ

ชนิดของแผ่นกระดาษลูกฟูก กระดาษลูกฟูกสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ตามลักษณะโครงสร้างดังนี้

แผ่นกระดาษลูกฟูกหน้าเดียว ประกอบด้วยกระดาษทำผิวกล่อง 1 แผ่นติดกับแผ่นกระดาษลูกฟูกอีก 1 แผ่น ไม่นำไปทำเป็นกล่องเพื่อการขนส่ง แต่นิยมใช้ห่อสินค้าหรือทำเป็นแผ่นรองภายในกล่องเพื่อเป็นวัสดุกันกระแทก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.20 แผ่นกระดาศลูกฟูกหน้าเดียว

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:36)

แผ่นกระดาศลูกฟูก 1 ชั้น ประกอบด้วยกระดาศลูกฟูก 1 แผ่น ทากาวแล้วปิดทับด้วยกระดาศทำผิวกล่องทั้งสองด้าน รวมเป็นกระดาศ 3 ชั้น ด้วยเหตุนี้ในทางการค้าจึงมักเรียกกระดาศประเภทนี้ว่า แผ่นกระดาศลูกฟูก 3 ชั้น นิยมนำไปทำเป็นกล่องมากที่สุด ซึ่งมีการใช้มากถึงร้อยละ 70 ของปริมาณกล่องทั้งหมด

ภาพที่ 2.21 แผ่นกระดาศลูกฟูก 1 ชั้น

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:36)

แผ่นกระดาศลูกฟูก 2 ชั้น ประกอบด้วยกระดาศลูกฟูก 2 แผ่นและกระดาศทำผิวกล่อง 3 แผ่น รวมกันเป็นกระดาศ 5 ชั้น ในทางการค้าจะเรียกกระดาศประเภทนี้ว่าแผ่นกระดาศลูกฟูก 5 ชั้น มักทำเป็นกล่องขนาดใหญ่หรือใช้บรรจุสินค้าที่มีน้ำหนักมากซึ่งใช้ในขนส่งในระยะทางไกล เช่น กล่องเพื่อการส่งออก เป็นต้น

ภาพที่ 2.22 แผ่นกระดาศลูกฟูก 2 ชั้น

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:36)

แผ่นกระดาศลูกฟูก 3 ชั้น ประกอบด้วยกระดาศลูกฟูก 3 แผ่นและกระดาศทำผิวกล่อง 4 แผ่นรวมกันเป็นกระดาศ 7 ชั้นในทางการค้าจะเรียกกระดาศประเภทนี้ว่าแผ่นกระดาศลูกฟูก 7 ชั้น มีการใช้ไม่กว้างขวางเท่าใดนัก มักจะใช้กับการบรรจุสินค้าที่มีมวลใหญ่ๆเพื่อการขนส่งในระยะไกล

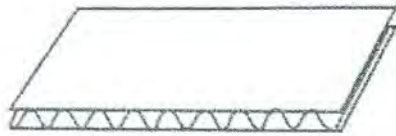

ภาพที่ 2.23 แผ่นกระดาศลูกฟูก 3 ชั้น

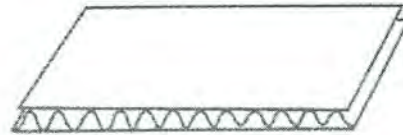
ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:36)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนลอนที่เป็นโครงสร้างที่ต้องการใช้นั้น ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของการบรรจุภัณฑ์ ลอน A เป็นแบบที่รองรับซับเอาแรงกระเทือนออกไปทางช่องด้านกว้างของลอน B เป็นแบบที่มีจำนวนลอนมากกว่าใน 1 ตารางฟุต มีแรงต้านกันกระแทกสูง ลอน C เป็นผลสมระหว่างแบบ A กับแบบ B สำหรับ ลอน E เป็นแบบที่จัดให้แนวร่องสันให้มีขนาดเล็กกว่าแบบลอน E และมีจำนวนมากกว่าถึง 15 – 20% ต่อความกว้าง 1 ฟุต

ลูกฟูกแบบลอน A-33

ลูกฟูกแบบลอน B-47

ลูกฟูกแบบลอน B-47

ลูกฟูกแบบลอน C-39

ภาพที่ 2.24 กระจายลูกฟูกแบบลอนต่างๆ

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:37)

ตารางที่ 2.2 คุณสมบัติของกระจายลูกฟูก

	ลอน A	ลอน B	ลอน C	ลอน E
การรับแรง	ดีมาก	พอใช้	ดี	เลว
การพิมพ์	พอใช้	ดี	ดี	ดีมาก
การบีม	เลว	ดี	พอใช้	ดีมาก
การต้านทานต่อแรงที่มทะเล	ดี	พอใช้	ดีมาก	เลว
เนื้อที่ใช้ในการเก็บรักษา	1/4"	1/8"	3/16"	1/16"
ความยากง่ายในการพับและงอ	พอใช้	ดี	ดี	ดีมาก
การป้องกันการกระแทก	ดี	พอใช้	ดี	เลว

ที่มา : สุมาลี ทองรุ่งโรจน์(2555:38)

2.4.8.2 แก้ว

แก้ว เป็นวัสดุที่ไม่ทำปฏิกิริยากับกับผลิตภัณฑ์โปร่งใส สามารถมองเห็นสิ่งของภายในได้ชัดเจน ภาชนะที่ใช้ทำแก้วจำเป็นต้องมีฝาปิด และจุดนี้เองอาจมรการซึมผ่านของไอน้ำและก๊าซได้ การกระแทกอาจทำให้แก้วแตกง่ายภาชนะบรรจุที่ทำจากแก้วคือ “ขวด” ในรูปร่างแตกต่างกันออกไปมีทั้งแบบขวดปากแคบ และขวดปากกว้าง ใช้บรรจุอาหาร ยา เครื่องสำอาง สารเคมี

ดารณี พานทอง (2524) อ้างใน สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:40)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.8.3 โลหะ

โลหะ มีคุณสมบัติแข็งแรงทนทาน การเคลือบผิวภายในจะช่วยลดการสึกกร่อนซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาระหว่างโลหะกับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุ ไม่มีที่ซึมผ่านของไอน้ำและก๊าซ แต่มีจุดอ่อนอยู่ตามรอยต่อหรือผาภาชนะ บรรจุโลหะที่ใช้ทั้งไปมีทั้งประเภททรงรูปและกึ่งทรงรูป ขนาดก็แตกต่างกันไปตามลักษณะการใช้งานตั้งแต่ Consumer Unit ไปจนถึงขนาดเพื่อการขนส่ง โลหะที่นำมาผลิตบรรจุภัณฑ์รูปร่างต่างๆ ที่พบในการใช้งานมากคือ

1. กระป๋อง (Can) รูปทรงต่างๆเช่น รูปทรงกระบอก รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปไข่ เป็นต้น ซึ่งอาจจะทำจากโลหะต่างๆชนิด เช่น แผ่นเหล็ก แผ่นเหล็กอาบดีบุก อะลูมิเนียมและอื่นๆใช้บรรจุอาหาร ยา น้ำมันหล่อลื่นและเครื่องใช้อื่นๆ

2. ถัง (Drum,Pail,keg) มีความจุและมีขนาดใหญ่กว่ากระป๋องมากใช้บรรจุสารเคมี น้ำมันหล่อลื่น และอื่นๆ

3. Aerosols or Pressurized Containers ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ที่เป็นของเหลวและมีสารที่ใช้ขับ(Propellant) ซึ่งเป็นทั้งของเหลวและก๊าซผสมกันอยู่ภายในบรรจุยาฆ่าแมลงต่างๆ เครื่องสำอางอาหาร และยาบางชนิด

4.Callapsible Tubes เป็นบรรจุภัณฑ์ประเภทหลอดบรรจุสินค้าที่มีลักษณะหนีต เช่น เครื่องสำอาง หลอดยาสีฟัน ยา อาหาร กาว

5. อะลูมิเนียมแผ่นเปลว (Aluminum foil) นำมาขึ้นรูปการอัดในแม่พิมพ์เป็นภาชนะประเภทกึ่งทรงรูปทำเป็นรูปร่างต่างๆ เพื่อบรรจุอาหาร ยาและอื่นๆ คารณี พานทอง (2524) อ้างใน สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555:40)

2.4.8.4 พลาสติก

พลาสติกเป็นสารสังเคราะห์ที่มนุษย์คิดขึ้นมา ประกอบด้วยธาตุออกซิเจน ไฮโดรเจน ไนโตรเจน สารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ อัตราส่วนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของพลาสติก

พลาสติกสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. เทอร์โมเซตติง (Thermosetting) หมายถึง พลาสติกที่มีรูปทรงถาวรเมื่อได้ผ่านการผลิตโดยวิธีใช้ความร้อน (Heat) และแรงอัด (Pressure) จะนำกลับไปหลอมละลายอีกไม่ได้

2. เทอร์โมพลาสติก (Thermoplastics) หมายถึง พลาสติกที่เมื่อได้รับความร้อนแล้วจะหลอมเหลวและเมื่อปล่อยให้เย็นลงจะกลับแข็งตัวดังเดิมผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทนี้จึงสามารถนำมาหลอมใช้ใหม่ได้ (วิมล วิริยะวิทย์.2518) อ้างใน (สุมาลี ทองรุ่งโรจน์.2555:52)

รูปแบบของพลาสติกที่ใช้ในการบรรจุภัณฑ์หีบห่อ

พลาสติกที่ใช้ในการบรรจุภัณฑ์หีบห่อส่วนใหญ่เป็นประเภทเทอร์โมพลาสติก และมีการใช้กันอยู่ใน 2 รูปแบบหลักดังนี้

1. ฟิล์มและแผ่นพลาสติก หมายถึงพลาสติกที่รีดและเป่าให้เป็นแผ่นบางนิยมทำเป็นถุงหรือห่อผลิตภัณฑ์ต่างๆ คำว่าฟิล์ม และ แผ่น จะต่างกันที่ความหนา ถ้าความหนาท่ำกว่า 250 ไมครอนจะหมายถึงฟิล์มพลาสติก แต่ถ้ามากกว่า 250 ไมครอนจะหมายถึงแผ่นพลาสติก อาจจำแนกได้เป็น 8 ลักษณะดังนี้ การห่อ(Wrapping) ถุง(Bag or Pouch) ถุงในกล่อง(Bag-in-Box) ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุสินค้าหนัก(Heavy-duty sack) กระสอบพลาสติก(Woven Plastic Film Lape Sack) ตาข่าย (Netting) ฟิล์มหด(Shrink Film) ฟิล์มยืด(Stretch Film)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ภาชนะพลาสติก หมายถึง พลาสติกที่ได้มีการขึ้นรูปเป็นรูปทรงต่างๆที่แน่นอน เช่น ขวด ถาด ถ้วย กล่อง ถัง ตะกร้า ลัง เป็นต้น รวมทั้งที่ขึ้นรูปแล้วใช้ร่วมกับวัสดุอื่น เช่น Skin Pack, Blister Pack เป็นต้น

2.5 การศึกษากระบวนการออกแบบกราฟิกและสื่อสิ่งพิมพ์

งานกราฟิกเป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการออกแบบและกระบวนการผลิตสื่อ โดยเฉพาะสื่อที่ต้องการการสัมผัสรับรู้ด้วยตา ได้แก่ หนังสือ นิตยสาร วารสาร แผ่นป้ายโฆษณา บรรจุภัณฑ์ แผ่นพับ แผ่นปลิว โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ นักออกแบบจะใช้วิธีการทางศิลปะและหลักการออกแบบร่วมกันสร้างสรรค์รูปแบบสื่อ เพื่อให้เกิดศักยภาพสูงสุด ในการที่จะเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร วิธีการออกแบบและวิธีการแก้ปัญหาการออกแบบ โดยการเอารูปภาพประกอบ ภาพถ่าย สัญลักษณ์ รูปแบบ และขนาดของตัวอักษร มาจัดวางเพื่อให้เกิดการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจน เกิดผลดีต่อกระบวนการสื่อความหมายและแสดงคุณค่าทางการออกแบบ

2.5.1 แนวทางในการพัฒนาการออกแบบงานกราฟิก

เพื่อให้การออกแบบงานกราฟิกบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด นักออกแบบกราฟิกจะมีแนวทางในการพัฒนาการออกแบบดังนี้

2.5.1.1 ออกแบบให้มีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย มีความเหมาะสมกลมกลืนกันในส่วนของการออกแบบตามหลักเกณฑ์ความงามและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

2.5.1.2 ออกแบบให้มีความง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทั้งในรูปแบบ การผลิต การนำไปใช้ โดยความงายนั้นต้องคำนึงถึง

1. ง่ายต่อการสื่อความหมาย มีภาพชัดเจน ตัวอักษรอ่านง่าย ข้อความกระชับเข้าใจง่าย

2. ง่ายต่อการผลิต ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

3. ง่ายต่อการนำไปใช้ มีขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กใหญ่เกินไป

2.5.1.3 คำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้วัสดุ และเทคนิควิธีการ ควรมีคุณสมบัติ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีคุณค่า

2.5.1.4 คำนึงถึงความประหยัดด้านงบประมาณ แรงงาน ฯลฯ

2.5.1.5 มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

2.5.2 ภาพประกอบ

ภาพประกอบในการออกแบบไม่ว่าจะเป็นงานกราฟิกหรืองานผลิตภัณฑ์ ทั้งภาพวาดและภาพถ่ายต่างก็ใช้สื่อความหมายเช่นเดียวกับตัวอักษร มีลักษณะพิเศษคือให้รายละเอียดได้มากกว่ายังสามารถทำให้เห็นภาพได้เหมือนจริง การได้มองเห็นภาพจะทำให้เกิดความเข้าใจได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้เวลาตีความหรือทำความเข้าใจ นอกจากนี้ภาพยังถือว่าเป็นภาษาสากลแม้คนไม่รู้หนังสือก็สามารถดูรู้เรื่องได้ การใช้ภาพประกอบจึงมีความหมายและสำคัญต่อการออกแบบไม่น้อยไปกว่าตัวอักษร

ความหมายของภาพประกอบ หมายถึง เนื้อหาส่วนที่เป็นภาพที่ปรากฏในเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ นอกเหนือจากเนื้อหาที่เป็นตัวอักษร ภาพเหล่านี้อาจเป็นภาพวาดหรือภาพถ่ายก็ได้ และยังมีนัยรวมถึงเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพกราฟิกต่างๆ เช่น จุด เส้น สี แลบทราฟิก หรือภาพลายเส้น เรขาคณิตอื่นๆ ที่ใช้ในการตกแต่งสิ่งพิมพ์อีกด้วย

2.5.3 ความสำคัญของภาพประกอบ

2.5.3.1 ใช้สร้างความเข้าใจ การอธิบายถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดบางครั้งตัวอักษรก็มีข้อจำกัด ที่จะบอกถึงสิ่งที่อธิบายนั้นว่าเป็นอย่างไร ในบางกรณีแม้ว่าผู้บรรยายจะมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำมากสักเพียงใดก็ไม่สามารถทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายเช่น การจะอธิบายความต่างระหว่างม้ากับลาให้กับคนที่ไม่เคยเห็นสัตว์ทั้งสองชนิดนี้คงเป็นเรื่องที่ลำบากมาก

2.5.3.2 ใช้เสริมความเข้าใจ การนำภาพประกอบมาใช้ในกรณีที่ข้อความสามารถสร้างความเข้าใจได้ในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องใช้ภาพประกอบ เพื่อเสริมความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การอธิบายพุทธลักษณะของพระพุทธรูปสมัยต่างๆ ถ้ามีภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจในรายละเอียดเพิ่มเติมก็จะทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

2.5.3.3 ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงหรือแสดงเหตุการณ์ ภาพประกอบสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานประกอบคำบรรยายในกรณีเหตุการณ์นั้นสำคัญขนาดต้องบันทึกเป็นประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์นั้นต้องการความรวดเร็วเพื่อการนำเสนอเป็นภาพข่าวลงในสื่อสารมวลชนต่างๆ เป็นการบอกเล่าเหตุการณ์ให้เข้าใจโดยง่าย

2.5.4 การใช้สีในการออกแบบ

ในการใช้สีในงานออกแบบปัจจุบัน ทำให้งานออกมานั้นอยู่ที่นักออกแบบมีจุดมุ่งหมายใด ที่จะสร้างความสนใจ ความเข้าใจต่อผู้ดู เพื่อให้เข้าถึงจุดหมายที่ตนต้องการ หลักของการใช้สีมีดังนี้

2.5.4.1 การใช้สีวรรณะเดียว ความหมาย ของสีวรรณะเดียว (tone) คือกลุ่มสีที่แบ่งออกเป็นวงล้อของสีเป็น 2 วรรณะ คือ

วรรณะร้อน (warm tone) ซึ่งประกอบด้วย สีเหลือง สีส้ม สีแดง สีม่วง สีเหล่านี้ให้อิทธิพลต่อความรู้สึกตื่นเต้น ไร่ใจ กระฉับกระเฉง ถือว่าเป็นวรรณะร้อน

วรรณะเย็น (cool tone) ประกอบด้วย สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน สีม่วง สีเหล่านี้ดูเย็นตา ให้ความรู้สึกสงบสดชื่น (สีเหลืองกับสีม่วงอยู่ได้ทั้งสองวรรณะ)

การใช้สีในแต่ละครั้งควรใช้สีวรรณะเดียวในภาพทั้งหมด เพราะจะทำให้ภาพเป็นความอันหนึ่งอันเดียวกัน (เอกภาพ) กลมกลืน มีแรงจูงใจให้คล้อยตามได้มาก

2.5.4.2 การใช้สีต่างวรรณะ หลักการทั่วไป ใช้อัตราส่วน 80% ต่อ 20% ของวรรณะสีคือ ถ้าใช้สีวรรณะร้อน 80% สีวรรณะเย็นก็ 20% เป็นต้น ซึ่งการใช้แบบนี้สร้างจุดสนใจของผู้ดู ไม่ควรใช้อัตราส่วนที่เท่ากันเพราะจะทำให้ไม่มีสีโดดเด่น ไม่น่าสนใจ

2.5.4.3 การใช้สีตรงข้าม

การใช้สีตรงข้าม จะทำให้ความรู้สึกตัดกันรุนแรง สร้างความเด่นและเข้าใจได้มากแต่หากใช้ไม่ถูกหลัก หรือไม่เหมาะสม หรือใช้จำนวนสีมากเกินไป ก็จะทำให้ความรู้สึกพร่ามัว ลายตา ขัดแย้ง ควรใช้สีตรงข้าม ในอัตราส่วน 80% ต่อ 20% หรือ หากมีพื้นที่เท่ากันที่จำเป็นต้องใช้ควรนำสีขาวหรือสีดำ เข้ามาเสริมเพื่อตัดเส้นให้แยกออกจากกัน หรืออีกวิธีหนึ่งคือการลดความสด ของสีตรงข้ามให้หม่นลงไป สีตรงข้ามมี 6 คู่ ได้แก่สีเหลืองตรงข้ามกับสีม่วง สีแดงตรงข้ามกับสีเขียว สีน้ำเงินตรงข้ามกับสีส้ม สีเขียวเหลืองตรงข้ามกับสีม่วงแดง สีส้มแดงตรงข้ามกับสีเขียวน้ำเงิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีร้อน (สีอุ่น) นับจากโทนสีเหลือง ชมพู แดง ส้ม ม่วง น้ำตาล สีเหล่านี้ให้ความรู้สึกเร้าร้อน ก้าวร้าว มีอิทธิพลต่อการดึงดูดและกระตุ้นอารมณ์ได้มากกว่าโทนสีอื่นๆ สีเหล่านี้จะใช้มากกับงานประเภท หัวหนังสือ นิตยสาร แค็ตตาล็อก ตลอดจนป้ายโฆษณาต่างๆซึ่งจะกระตุ้นความสนใจต่อผู้พบเห็นได้เร็ว สีโทนร้อนคือสีที่ให้ความหมายรื่นเริง สดชื่น อุดมคติ บาตอารมณ์

สีเขียว เริ่มจากสีเทา ฟ้ำ น้ำเงิน เขียว สีโทนนี้จัดอยู่ในสีโทนเย็น ให้อารมณ์ความรู้สึก สงบ สะอาด เย็นสบาย

2.5.5 ปัจจัยเบื้องต้นในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

2.5.5.1 จุดประสงค์ของงานสิ่งพิมพ์ (Printing Objectives) จุดประสงค์ของงานสิ่งพิมพ์ หมายถึง การพิจารณาที่กลุ่มเป้าหมายสำหรับการสร้างสื่อสิ่งพิมพ์ในครั้งนั้นว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเช่นไร โดยพิจารณาที่เพศ วัย ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิสำเนา ระดับรายได้ หรือข้อมูลอื่นๆ ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ว่าเป็นสิ่งนี้นักออกแบบสิ่งพิมพ์จะต้องค้นหาข้อเท็จจริง โดยอาจสอบถามจากผู้ผลิตสินค้าหรือบริการที่ต้องการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์หรือส่งเสริมการตลาด หรืออาจประสานงานกับหน่วยวิจัยภายในบริษัทผู้ผลิต บริษัทด้านการตลาดหรือบริษัทโฆษณาเพื่อขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.5.5.2 รูปลักษณ์ของงานสิ่งพิมพ์ (Printing Looks) การออกแบบงานสิ่งพิมพ์ให้มีรูปร่างลักษณะอย่างที่ต้องการนั้น ไม่ใช่แค่การออกแบบตั้งใจต้องการ แต่ต้องพิจารณาเงื่อนไขด้านอื่นด้วย เช่นขนาดของกระดาษได้มาตรฐานสำหรับการพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป ซึ่งมีทั้งรูปร่างสีเหลี่ยมผืนผ้าในแนวนอนและแนวตั้ง ทั้งนี้ในปัจจุบันการออกแบบสิ่งพิมพ์มีความแปลกมากขึ้น เช่น โบรชัวร์รูปทรงอิสระไม่ใช่รูปทรงสีเหลี่ยมดังแต่ก่อน ซึ่งการออกแบบรูปลักษณ์ของงานสิ่งพิมพ์ดังกล่าวก็เพื่อความแปลกเพื่อลดความจำเจ เพื่อดึงดูดความสนใจ และเพื่อนำเสนอสิ่งใหม่ต่อกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการออกแบบที่แปลกใหม่นี้ ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการพิมพ์และการตัดที่ทำให้เกิดความคุ้มค่าของวัสดุสำหรับการพิมพ์ด้วย

2.5.5.3 จุดสนใจในงานสิ่งพิมพ์ (Interesting point in printing media) การออกแบบเพื่อการสร้างจุดสนใจของงานพิมพ์มักเน้นที่ปกของสิ่งพิมพ์ ในกรณีที่มีลักษณะเป็นเล่มหรือเป็นแผ่นพับหรืออื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกันวิธีการสร้างจุดสนใจสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การวางข้อความบริเวณเหนือเส้นศูนย์กลางเล็กน้อยซึ่งเรียกว่าบริเวณนี้ว่า Golden Section หรือการวางภาพประกอบบริเวณค่อนข้างไปทางด้านขวาส่วนบนของหน้ากระดาษ พร้อมตีกรอบล้อมรอบภาพด้วยความหนาของเส้นกรอบ 4 points แล้วจัดวางข้อความบรรยายภาพบริเวณใต้ภาพเอียงไปทางซ้าย เป็นต้น

2.5.5.4 สมรรถนะของระบบการพิมพ์ ระบบการพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการสร้างงานสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ แต่ละระบบจะมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน ซึ่งนักออกแบบสิ่งพิมพ์ต้องทำความเข้าใจกระบวนการพิมพ์ และคุณสมบัติในการพิมพ์ของแต่ละระบบอย่างลึกซึ้ง เพื่อการออกแบบและการวางแผนการทำงานที่นำมาซึ่งผลงานคุณภาพและคุ้มค่ากับงบประมาณที่จ่ายไป

2.5.5.5 การใช้แนวทางในการออกแบบสองมิติสำหรับการออกแบบสิ่งพิมพ์

เนื่องจากสิ่งพิมพ์เป็นสื่อ (Media) ประเภท 2 มิติ ดังนั้นนอกจากการนำองค์ความรู้เรื่ององค์ประกอบศิลป์ (Art Elements) มาใช้แล้วนักออกแบบยังต้องสามารถนำองค์ประกอบศิลป์เหล่านั้นมาใช้วิธีการจัดองค์ประกอบ (Art Composition) ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผลงานออกแบบเกิดความงาม และที่สำคัญผลงานการออกแบบนั้นต้องสามารถสื่อข้อมูลข่าวสารแม้แต่ความรู้สึกไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการจัดวางองค์ประกอบสำหรับการออกแบบสองมิตินั้น นักออกแบบคว่านำการคำนวณว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสร้างสภาพการซ้ำ การใช้รูปทรง การแผ่ขยาย การสร้างการรวมตัว การลดหลั่นเป็นต้น

2.5.6 ประเภทของวัสดุสิ่งพิมพ์และเทคนิคเฉพาะ

2.5.6.1 ใบปลิว (Leaflet) ใบปลิวเป็นสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมการขายโดยตรง ทั้งนี้ขั้นตอนในการพิมพ์มักจะใช้กระดาษน้ำหนักเบาถึงน้ำหนักปานกลาง ประโยชน์ของใบปลิวคือเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ทำให้เกิดการสื่อสารได้กว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเพื่อบอกข่าวให้รู้ การเชิญชวน การขยายกลุ่มเป้าหมายใหม่เป็นต้น และที่สำคัญค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ใบปลิวนี้ไม่สูงจนเกินไป ทั้งนี้หลักทั่วไปในการออกแบบใบปลิวคือ ใช้ตัวอักษรที่สามารถมองเห็นและอ่านได้ง่าย รวมทั้งใช้ข้อความที่สื่อสารให้เข้าใจได้รวดเร็วและทันที แนวทางสองประการนี้ ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ภาพประกอบโดยไม่จำเป็นได้และจำทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ในที่สุด

2.5.6.2 เอกสารเผยแพร่รายละเอียดสินค้า (Brochures) เอกสารเผยแพร่รายละเอียดสินค้าเป็นสิ่งพิมพ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยส่วนใหญ่จะเรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่าโบรชัวร์ โบรชัวร์เป็นสิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นที่นิยมของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างร้าน หรือหน่วยงานรัฐบาล เนื่องจาก โบรชัวร์สามารถบรรจุรายละเอียดและภาพประกอบได้มากพอสมควร โดยหน่วยงานเหล่านั้นจะใช้เป็นสื่อในการโฆษณาสินค้าและบริการกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน หรือแม้แต่เผยแพร่ข้อมูลเพื่อชี้แจงแนะนำหรือสร้างความเข้าใจ ในการออกแบบโบรชัวร์มีแนวทางหลักคือการใช้ข้อความเฉพาะที่สำคัญลงในส่วนที่เหมาะสม การเลือกภาพประกอบที่สอดคล้องกับข้อความโดยมีขนาดของภาพที่เหมาะสมและชัดเจน การเลือกใช้ข้อความที่ดึงดูดความสนใจและมีความสำคัญเป็นข้อความพาดหัวและการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ อย่างเหมาะสม ทั้งนี้โบรชัวร์มีขนาดต่างกันตามความเหมาะสมอย่างไรก็ตามขนาดที่เรียกได้ว่าเป็นขนาดมาตรฐานที่นิยมใช้กันมากคือขนาด 8 1/2x11 นิ้ว

2.5.6.3 ไปรษณียบัตร (Postcards) ไปรษณียบัตรนับเป็นสิ่งพิมพ์ที่ส่งเสริมการขายได้ดีไม่ต่างจากใบปลิว แต่ต่างกันที่ไปรษณียบัตรเป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้ส่งข้อมูลข่าวสารโดยช่องทางติดต่อ สื่อสารที่เป็นทางการเช่นอาคัยที่ทำการไปรษณีย์เป็นผู้ส่งเช่นเดียวกับจดหมาย ไปรษณียบัตรสามารถบรรจุภาพและข้อความที่ต้องการสื่อสารได้เช่นกัน โดยจะเหลือพื้นที่ไว้ให้เขียนข้อความลักษณะเดียวกับการเขียนจดหมายในสัดส่วนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ขนาดของไปรษณียบัตรที่เห็นกันโดยทั่วไปจะมีขนาด 4x6 นิ้วแต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันอาจเห็นไปรษณียบัตรมีขนาดที่ต้องการออกไป เนื่องจากในโลกปัจจุบันการสร้างสรรคสิ่งต่างๆ มีอิสระมากขึ้นตามกระแสของโลกที่เปลี่ยนไป

2.5.6.4 หัวกระดาษและซองจดหมาย (Letter head) หัวกระดาษและซองจดหมายเป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารโดยทั่วไป สิ่งพิมพ์ชนิดนี้ต้องมีส่วนในการเป็นตัวแทนของหน่วยงานในการสื่อสารกับอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นการออกแบบจึงมีหน้าที่สร้างสรรค์ให้สิ่งพิมพ์ชนิดนี้เป็นารดึงดูดใจหรือนำประทับใจสาระสำคัญที่ต้องระบุไว้ที่หัวกระดาษจดหมายหรือซองได้แก่ชื่อหน่วยงาน สถานที่ตั้งของหน่วยงานที่สามารถติดต่อได้สะดวกทางไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์และโทรสาร และที่สำคัญคือตราสัญลักษณ์ ที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งจดจำหน่วยงานที่เป็นผู้สื่อสารมาถึงได้ในทันที ในปัจจุบันมีการออกแบบสีสัน โดยไม่จำกัดอยู่เพียงรูปลักษณะที่เป็นสี่เหลี่ยมเรียบง่ายเท่านั้น

2.5.6.5 หนังสือแจ้งรายการสินค้า (Catalogs) หนังสือแจ้งรายการสินค้าเป็นสิ่งพิมพ์ที่ส่วนใหญ่จะรู้จักกันในชื่อทับศัพท์อังกฤษว่าแค็ตตาล็อก ได้แก่ รายการสินค้าหรือบริการที่ต้องการนำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในการออกแบบจะเน้นความครบถ้วนของข้อมูลและความสวยงามของภาพเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการนำภาพสินค้ามาแสดง หรือการนำภาพประกอบมาช่วยในการอธิบายสินค้าและบริการ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความสวยงามของภาพประกอบและการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ อย่างเหมาะสมด้วย ทั้งนี้ในการออกแบบจะเน้นความครบถ้วนของข้อมูลและความสวยงามของภาพเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการนำภาพสินค้ามาแสดง หรือการนำภาพประกอบมาช่วยในการอธิบายสินค้าและบริการ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความสวยงามของภาพประกอบและการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ อย่างเหมาะสมด้วย

สำคัญ ส่วนขนาดนั้นจะไม่กำหนดตายตัว อย่างไรก็ตามจะต้องสร้างสรรค์ให้สามารถดึงดูดความสนใจ แก่กลุ่มเป้าหมายและมีความโดดเด่นกว่าบริษัทคู่แข่ง

2.5.6.6 ปฏิทิน (Calendars) สิ่งพิมพ์ประเภทนี้ มีอายุการใช้งานที่ยาวนานกว่าสิ่งพิมพ์ประเภท ใบปลิวหรือใบปะปิดโฆษณา เนื่องจากทั้งใบปลิวหรือใบปะปิดโฆษณาจะถูกนำมาใช้เพื่อกิจกรรม เฉพาะในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่ปฏิทินสามารถเป็นได้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ที่บรรจุภาพและข้อความ เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงานและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดระยะเวลา 1 ปี

2.5.6.7 หนังสือเล่มเล็ก (Booklets) หนังสือเล่มเล็กเป็นสิ่งพิมพ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้ รายละเอียดที่ซับซ้อนเกี่ยวกับหน่วยงานหรือตัวสินค้า ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมายสามารถ เกิดความเข้าใจมากขึ้นและหากเปรียบเทียบกับโบรชัวร์จะมีความแตกต่างกันคือ หนังสือเล่มเล็กจะ นำเสนอข้อมูลที่ให้รายละเอียดมากกว่า และมักมีภาพประกอบเพื่อสนับสนุนข้อมูลมากกว่า ขนาด ของหนังสือเล่มเล็กโดยทั่วไปจะเล็กกว่าขนาดของกระดาษ A4

2.5.6.8 แผ่นพับ (Folders) แผ่นพับนับเป็นสิ่งพิมพ์ที่สามารถใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ได้โดยตรงกับผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะที่น่าสนใจของแผ่นพับคือสามารถ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตามต้องการเนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา ถืองสะดวก และสามารถบรรจุข้อมูลที่เป็นรายละเอียดได้มากพอสมควร และที่สำคัญการจัดพิมพ์แผ่นพับมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น

2.5.6.9 หนังสือคู่มือ (Manuals) หนังสือคู่มือคือสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือคู่มือหรือสมุดคู่มือที่ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อแนะนำต่างๆเพื่อการปฏิบัติตามเช่นหนังสือคู่มือการใช้กล้องดิจิทัล หนังสือคู่มือ การลงทะเบียนเรียนเป็นต้นทั้งนี้ขนาดโดยทั่วไปของสิ่งพิมพ์ประเภทนี้คือ ขนาดเท่ากับกระดาษ A4 ส่วนความหมายนั้น ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของข้อมูล

2.5.6.10 หนังสือเพื่อการแนะนำ (Directory) หนังสือเพื่อการแนะนำเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทที่มี ขนาดใกล้เคียงกับหนังสือเล่มเล็ก โดยเน้นที่การให้ข้อมูลซึ่งรวบรวมลำดับรายชื่อของสิ่งต่างๆในชุด เดียวกัน เช่น รายชื่อสินค้าที่ลดราคาในช่วงฤดูการท่องเที่ยว รายชื่อหน่วยราชการ รายชื่อบริษัทผู้ ส่งออกไทย เป็นต้น

2.5.6.11 สูจิบัตร (Written Program) สูจิบัตรเป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมเฉพาะ กิจในระยะเวลาหนึ่ง เช่น สูจิบัตรงานแสดงนิทรรศการศิลปะของศิลปินคนใดคนหนึ่ง ซึ่งภายในสูจิ บัตรจะระบุประวัติส่วนตัวประวัติการทำงาน และภาพผลงานศิลปะพร้อมแนวคิดหลักในการสร้าง ผลงานศิลปะชุดที่จัดแสดงนั้นนอกจากนี้ สูจิบัตรยังสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกำหนดการของการจัด งานประเภทต่างๆ หรือรายการต่างๆเพื่อระบุวัน เวลา สถานที่ และกิจกรรมต่างๆภายในงานอย่าง ชัดเจน

2.5.6.12 ใบปะปิดโฆษณา (Poster) หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า โปสเตอร์ สิ่งพิมพ์ดังกล่าวนี้เป็นที่ นิยมสำหรับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เนื่องจากสามารถนำเสนอข้อความพร้อมกับภาพประกอบได้ ในขนาดที่ไม่มีขอบเขตจำกัดตายตัว และมีความสวยงามสะดุดตา นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่นำไปติด เผยแพร่ได้ง่าย สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกสถานที่ตามต้องการ รวมทั้งเป็นที่รู้จักและยอมรับ ของคนทุกเพศทุกวัย ลักษณะของโปสเตอร์ที่เป็นเอกลักษณ์คือ ต้องเป็นแผ่นๆเดียวที่สามารถนำไปติด ลงบนพื้นผิวได้ ไม่ควรนำเสนอเพียงภาพอย่างเดียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.7 วัสดุที่ใช้ในการพิมพ์

กระดาษ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการออกแบบกราฟิก กระดาษสำหรับการออกแบบงานกราฟิกมี 4 ชนิดได้แก่

2.5.7.1 กระดาษเคลือบผิว (Coated Paper) ซึ่งมีสารเคลือบผิว(Coating) บนผิวเยื่อของกระดาษที่สามารถทำให้กระดาษมีผิวเรียบขึ้น มีความทึบแสงและความมันวาวมากขึ้น

2.5.7.2 กระดาษไม่เคลือบผิว (Uncoated Paper) โดยส่วนใหญ่จะเรียกว่ากระดาษปอนด์ ส่วนประกอบสำคัญของกระดาษชนิดนี้คือ สารเพิ่มน้ำหนัก (Filler) หรือสารกันซึมและมีคุณภาพหลายระดับโดยขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของเยื่อกระดาษและปัจจัยการผลิตอื่นๆ กระดาษชนิดนี้สามารถนำไปใช้อัดสำเนา เขียน ถ่ายเอกสาร และพิมพ์

2.5.7.3 กระดาษแข็ง (Paperboard) กระดาษชนิดนี้มีน้ำหนักมาตรฐานตั้งแต่ 220 กรัม/ตารางเมตรขึ้นไป ในการออกแบบงานสิ่งพิมพ์สามารถนำกระดาษชนิดนี้ไปใช้ผลิตสื่อประเภทต่างๆได้มาก เช่น ทำกล่องสินค้า ทำปกหนังสือ ทำบอร์ดนิทรรศการชั่วคราว เป็นต้น

2.5.7.4 กระดาษชนิดพิเศษ (Special Paper) เป็นกระดาษที่ผลิตเพื่อเพิ่มความสะดวกต่อการใช้งาน เช่น กระดาษมันเพื่อการพิมพ์งานจำนวนมาก กระดาษกาวแผ่นเพื่อใช้ผลิตสติ๊กเกอร์ กระดาษที่มีแผ่นคาร์บอนในตัวเพื่อความสะดวกในการเขียนหรือพิมพ์เอกสารซึ่งสามารถผลิตสำเนาเอกสารได้ทันที

2.5.8 ระบบการพิมพ์

2.5.8.1 ระบบกราวัวร์ (Gravure)

ระบบกราวัวร์ คือ ระบบการพิมพ์แบบแม่พิมพ์ร่องลึก โดยถูกผลิตขึ้นให้เป็นร่องลึกลงไปจากระดับผิวของแม่พิมพ์ วัตถุประสงค์ของการทำให้แม่พิมพ์เป็นร่องก็เพื่อให้หมึกพิมพ์สามารถขังอยู่ในร่องได้ดี อย่างไรก็ตามความลึกของร่องจะไม่เท่ากันเพื่อทำให้ภาพที่เกิดจากการพิมพ์มีน้ำหนักอ่อน – แก่ต่างกัน ในส่วนร่องตื้นจะทำให้ภาพมีน้ำหนักอ่อนกว่าส่วนร่องลึก เนื่องจากร่องตื้นมีหมึกขังน้อยกว่า

เครื่องพิมพ์กราวัวร์ต้องใช้แม่พิมพ์โลหะที่สามารถหมุนกับลูกกลิ้งทรงกลมและหมุนผ่านบ่อหมึกได้สะดวก ส่วนหมึกพิมพ์สำหรับระบบการพิมพ์นี้จะเหลวกว่าหมึกพิมพ์ระบบอื่นเพื่อให้หมึกมีการขังตัวในร่องได้ดี กระบวนการทำงานหลักๆของระบบกราวัวร์ เริ่มที่ส่วนของแม่พิมพ์จะขังหมึกไว้ภายในร่องที่มีความลึกต่างกัน จากนั้นแม่พิมพ์จะเคลื่อนตัวผ่านไปปาดหมึก(Doctor Blade)มีลักษณะเป็นยางแข็ง ทำหน้าที่กวาดหมึกที่ติดอยู่บนผิวแม่พิมพ์ให้ออกจนหมดและเหลือหมึกอยู่ในร่องพิมพ์เท่านั้น เมื่อทำการป้อนกระดาษ แม่พิมพ์จะสัมผัสกระดาษผ่านทางลูกโมกระดาษและทำให้หมึกพิมพ์ติดบนกระดาษอย่างประณีตและคมชัด

สิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการพิมพ์ระบบกราวัวร์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ต้องการงานพิมพ์ที่มีรายละเอียดของภาพมาก และมีจำนวนการพิมพ์ที่มากกว่า 5000 ชุด

2.5.8.2 ระบบเลตเตอร์เพรส (Letter Press)

ระบบเลตเตอร์เพรสคือระบบการพิมพ์ลักษณะแม่พิมพ์นูนจากพื้น สังเกตได้ว่าแม่พิมพ์ระบบเลตเตอร์เพรสจะมีลักษณะตรงข้ามกับแม่พิมพ์ของระบบกราวัวร์ ทั้งนี้แม่พิมพ์ระบบเลตเตอร์เพรสมี 2 ลักษณะได้แก่

1. แม่พิมพ์ลักษณะการเรียงพิมพ์ (Type Setting) เป็นแม่พิมพ์ที่เกิดจากการนำตัวอักษรที่เป็นแม่พิมพ์นูนมาเรียงต่อกันเป็นคำ เป็นประโยค เป็นบรรทัดและเป็นหน้า แล้วนำไปเข้าสู่ระบบการพิมพ์เอกสารที่ส่งวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แม่พิมพ์ลักษณะบล็อก (Block) เป็นแม่พิมพ์นูนที่เหมาะสมสำหรับการพิมพ์ภาพประกอบที่ทำจากวัสดุต่างๆ เช่น ไม้ ยาง โลหะ

สิ่งที่พึงระวังจากการใช้การพิมพ์ระบบนี้คือ ผลผลิตจะมีหมึกหนาบริเวณขอบตัวอักษร และอาจพบปัญหาคือรอยแตกหรือรอยขรุขระตามขอบตัวอักษรที่เกิดจากการอัดหมึก (Ink - squeeze)

สิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการพิมพ์ระบบเลตเตอร์เพรส คือ สิ่งพิมพ์ที่เน้นการใช้งบประมาณน้อยและมีจำนวนการพิมพ์น้อยกว่าระบบกราวัวร์ ซึ่งไม่ควรเกิน 2000 ชุดนอกจากนี้ยังเป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่เน้นคุณภาพการพิมพ์มากนัก รวมทั้งไม่เน้นการพิมพ์หลายสีและต้องใช้เวลาในกระบวนการพิมพ์มากพอสมควร

2.5.8.3 ระบบออฟเซต (Offset)

ระบบออฟเซตเป็นระบบการพิมพ์แบบแม่พิมพ์พื้นราบ ซึ่งแม่พิมพ์เป็นแผ่นโลหะบางที่เคลือบน้ำยาไวแสง เรียกว่าเพลท (Plate) แต่บางครั้งจะใช้กระดาษทำแม่พิมพ์หากพิมพ์งานจำนวนน้อย ระบบการทำงานหลักของระบบออฟเซตเริ่มจากแม่พิมพ์จะถูกม้วนติดกับลูกโม่แม่พิมพ์ (Plate Cylinder) ในลักษณะวงกลม พร้อมทั้งมีลูกกลิ้งน้ำเรียกว่าลูกน้ำ (Water Roller) เป็นกลไกส่งน้ำยาเฟอาร์ทเทน (Fountain) เพื่อทำให้ผิวแม่พิมพ์แผ่นโลหะบางซึ่งเคลือบน้ำยาไวแสงไม่แห้ง ในขณะเดียวกันลูกกลิ้งหมึก (Ink Roller) จะทาหมึกบนผิวเพลทและทำให้หมึกติดเฉพาะส่วนที่เป็นภาพเท่านั้น ระหว่างกระบวนการทำงานนี้ ภาพที่เกิดขึ้นบนเพลทซึ่งเป็นภาพด้านตรงจะหมุนไปติดบนลูกยาง (Blanket Cylinder) แล้วกลายเป็นภาพด้านกลับ เมื่อป้อนกระดาษลูกโม่กระดาษจะช่วยอัดกระดาษไว้ทำให้ภาพเกิดภาพด้านตรงอีกครั้ง จากนั้นจะได้ผลงานสิ่งพิมพ์ที่ประณีตชัดเจน

ระบบออฟเซตส่วนใหญ่ใช้พิมพ์งานบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องกระดาษ หรือกล่องพับ (Cartons and Folding Boxes) โลหะ และกระป๋อง

การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการพิมพ์ออฟเซตที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการพิมพ์มีความมั่นใจในคุณภาพสิ่งพิมพ์ สามารถแข่งขันได้ทั้งด้านราคาและความปลอดภัย ซึ่งเป็นมิติใหม่ของระบบพิมพ์ออฟเซตก็คือ การพิมพ์ออฟเซตไร้หมึก (Waterless Offset Printing) เครื่องพิมพ์ประเภทงานจำนวนตามสั่ง (On-Demand Printing) จำนวนน้อยๆ โดยช่างพิมพ์สามารถจัดการเตรียมพร้อมพิมพ์ (Markeready) เปลี่ยนงานพิมพ์เก่าให้พร้อมที่จะพิมพ์งานใหม่ให้รวดเร็ว

สิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการพิมพ์ระบบออฟเซต คือสิ่งพิมพ์ที่มีภาพประกอบมาก ต้องการพิมพ์หลายสี ต้องการความประณีต มีจำนวนการพิมพ์เกิน 2000 ชุด และต้องการความรวดเร็วในการพิมพ์

2.5.8.4 ระบบทรายออฟเซต (Dry Offset)

การพิมพ์ทรายออฟเซตเป็นการพิมพ์ที่ใช้หลักการของออฟเซตกับเลตเตอร์เพรสเข้าด้วยกัน คือใช้แม่พิมพ์พื้นนูนถ่ายทอดหมึกพิมพ์ผ่านผ้าไปยังวัสดุการพิมพ์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ระบบทำขึ้นเข้ามาเกี่ยวข้อง มีข้อได้เปรียบและลักษณะเด่นคือ พิมพ์งานไม่มีปัญหาการรวมตัวกันระหว่างหมึกพิมพ์กับน้ำ และเหมาะสำหรับการพิมพ์บรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องที่ออกแบบให้ใช้หมึกพิมพ์ประเภทโลหะ หมึกพิมพ์สะท้อนแสง การเคลือบผิวหรือการพิมพ์สีบรอนซ์ เพราะหมึกพิมพ์หรือสารเคลือบเหล่านี้จะมีปฏิกิริยากับน้ำได้ง่าย จึงไม่เหมาะที่จะใช้กับระบบพิมพ์ออฟเซตแบบธรรมดา นอกจากนี้การพิมพ์ทรายออฟเซตยังเหมาะที่จะพิมพ์บรรจุภัณฑ์ประเภทหลอดและถ้วยอีกด้วย โดยการขึ้นรูปก่อนแล้วจึงทำการพิมพ์ที่หลัง

2.5.8.5 ระบบซิลค์สกรีน (Sill Screen)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบซิลค์สกรีนเป็นระบบการพิมพ์แบบแม่พิมพ์ผล โดยมีวิธีการพิมพ์ 3 วิธีได้แก่

1. การพิมพ์ด้วยเครื่องจักรอัตโนมัติสำหรับมืออาชีพ (Automatic Machine Screen Printing)
2. การพิมพ์ด้วยแรงคนโดยใช้เครื่องจักรช่วยสำหรับมืออาชีพและสมัครเล่น (Accessories Screen Printing)
3. การพิมพ์ด้วยแรงคนสำหรับมืออาชีพและสมัครเล่น (Manual Screen Printing)

กระบวนการทำงานหลักของระบบการพิมพ์ซิลค์สกรีนคือ เริ่มจากนำเฟรมสกรีนมาติดกับวัสดุแบบบานพับบนโต๊ะพิมพ์เพื่อไม่ให้เคลื่อนที่ขณะทำการพิมพ์แล้วทำเครื่องหมายที่ขอบมุมสามมุมของแผ่นสิ่งพิมพ์ เพื่อให้การปาดสีอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน ขั้นตอนต่อไปคือ การนำหมึกพิมพ์ที่เข้มข้นมาเทใส่ด้านในของเฟรมสกรีนแม่พิมพ์ในแนวยาวของยางปาด จากนั้นให้ตั้งยางปาดในมุม 45 องศา สำหรับการพิมพ์ที่เป็นสายพื้น และตั้งยางปาด 80 องศา สำหรับพิมพ์ลายเส้น การปาดหมึกต้องปาดด้วยแรงกดที่สม่ำเสมอ ขั้นตอนต่อไปคือ ยกเฟรมสกรีนขึ้นแล้วปาดสีอีกครั้งอย่างเบามือเพื่อกลบสีบริเวณสกรีนไม่ให้เฟรมสกรีนแม่พิมพ์ตัน จากนั้นให้นำแผ่นวัสดุสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์แล้วออกจากเฟรมสกรีน แล้วป้อนแผ่นวัสดุสิ่งพิมพ์แผ่นใหม่เข้าไปให้อยู่ในขอบของมุมทั้งสามที่ทำเครื่องหมายไว้

สิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับระบบการพิมพ์ซิลค์สกรีน คือ สิ่งพิมพ์ที่เน้นภาพขนาดใหญ่หรือเป็นงานพิมพ์บนวัสดุประเภทต่างๆ เช่น เซรามิก พลาสติก แก้ว หนัง ไม้ โลหะ ซึ่งพิมพ์จำนวนน้อยและเน้นการสร้างความงามเชิงศิลปะเป็นสำคัญ

2.5.8.6 ระบบเฟล็กโซกราฟี (Flexography)

ระบบพิมพ์เฟล็กโซกราฟี เป็นระบบพิมพ์พื้นบนเครื่องพิมพ์มีลักษณะไม่ซับซ้อนสำหรับประเทศไทยใช้ในงานบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องลูกฟูกและถุงกระดาษเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ประเทศทางยุโรปและอเมริกาจะรวมไปถึงพิมพ์บนพลาสติกด้วย มารถทำการพิมพ์ เจาะรู พับ และทากาวเสร็จภายในเครื่องเดียวกันได้และแม่พิมพ์ยังมีราคาถูกเมื่อเทียบกับระบบพิมพ์อื่น

หน่วยพิมพ์ประกอบด้วยลูกกลิ้งรางหมึกทำหน้าที่ถ่ายหมึกไปยังลูกกลิ้งอะนัล็อกซ์ซึ่งผิวจะมีลักษณะเป็นร่องลึก เพื่อทำหน้าที่เก็บกักปริมาณหมึกส่งไปยังแม่พิมพ์ยาง

โฉมใหม่ของระบบพิมพ์เฟล็กโซกราฟีที่กำลังเป็นที่สนใจไม่ต่างไปจากระบบการพิมพ์อื่นๆ คงจะหนีไม่พ้นเรื่องเทคโนโลยี Direct - To - Plate ที่สามารถทำแม่พิมพ์ได้เลยโดยไม่ต้องผ่านฟิล์มสำหรับข้อดีและข้อได้เปรียบของระบบนี้มีหลายประการ ได้แก่

การลงทุนต่ำ ใช้พื้นที่น้อยกว่าเนื่องจากเครื่องพิมพ์มักจะออกแบบเป็นระบบ CI (Common Impression Cylinder) และใช้พลังงานไฟต่ำ

ขั้นตอนการทำแม่พิมพ์ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

เหมาะสำหรับการพิมพ์งานจำนวนน้อยๆ ได้เป็นอย่างดีเพราะต้นทุนยังต่ำอยู่

เทคโนโลยีการทำลูกกลิ้งอะนัล็อกซ์ด้วยลำแสงเลเซอร์ ระบบจ่ายหมึกแบบ Closed Chamber Based และการใช้ร่องหนุนประเภท Cushion นับว่าช่วยปรับปรุงคุณภาพงานพิมพ์ได้ดียิ่งขึ้น

หมึกพิมพ์ที่ใช้สามารถเป็นได้ทั้งฐานน้ำ (Water-Based) และฐานตัวละลาย (Solvent-Based) รวมทั้งหมึกพิมพ์ UV โดยหมึกพิมพ์ฐานน้ำและUV จะช่วยให้งานพิมพ์ที่ได้ปลอดภัย

ปัจจุบันเครื่องพิมพ์เฟล็กโซกราฟีสามารถพิมพ์งาน 4สี ด้วยหมึกชุดโปรเซสบนกระดาษลูกฟูกขาวที่ให้คุณภาพที่ยอมรับได้แล้ว ซึ่งผู้ประกอบการบางแห่งใช้เครื่องพิมพ์ประเภทนี้พิมพ์แผ่นกระดาษชั้นบน Liner ก่อน (Preprint) แล้วนำไปประกบลอนลูกฟูกที่หลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งเอาไว้

จากการศึกษาของ ชุกกลิน อุณวิจิตร และคณะ การนวัตกรรมการศิลปวัฒนธรรมเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่สะท้อนคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นและสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยทั้งในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและการส่งเสริมรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารสนิยมและความต้องการของผู้บริโภคต่อสินค้าของที่ระลึกที่แสดงลักษณะลวดลายศิลปะเชียงใหม่ ศึกษารวบรวมลักษณะลวดลายศิลปะเชียงใหม่และ สร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยใช้ลวดลายศิลปะเชียงใหม่ในการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กำหนดพื้นที่อำเภอเชียงใหม่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศิลปวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นที่โดดเด่นเป็นพื้นที่วิจัย โดยทำการสำรวจเอกสาร สิ่งของ และสถานที่ตั้งของแหล่งศิลปะเชียงใหม่ ประกอบกับการใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางไปเที่ยวเชียงใหม่จำนวน 400 คน เพื่อประเมินรสนิยม พฤติกรรมและความต้องการในการซื้อของที่ระลึก รวมถึงลวดลายศิลปะเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบ จากนั้นนำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบไปให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวน 177 คนที่เดินทางไปเที่ยวเชียงใหม่ประเมินและแสดงความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามและทำการสุ่มแบบบังเอิญ

ผลการศึกษาเบื้องต้นใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกลักษณะลวดลายศิลปะเชียงใหม่เพื่อนำไปผลิตสินค้าของที่ระลึกได้จำนวน 15 ลาย จากกลุ่มศิลปะเชียงใหม่ 5 กลุ่มคือ กลุ่มพระพุทธรูป ได้แก่ พระเชียงใหม่สิ่งหนึ่ง กลุ่มตานานใต้แก่ ลายตานานช้างงู กลุ่มประติมากรรมใต้แก่ ภาพหน้ากาลจากลายปูนปั้นประดับเจดีย์วัดป่าสัก เบลวรรคมีพระเจ้าล้านตื้อ พระพุทธรูปนวล้านตื้อ กลุ่มสถาปัตยกรรมและแหล่งท่องเที่ยวใต้แก่ ชุมประตู่โขงสามเหลี่ยมทองคำ ทะเลสาบเชียงใหม่ เจดีย์วัดป่าสัก วัดเจดีย์หลวง ประตู่เมืองเชียงใหม่ กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านเมืองใต้แก่ ลายผ้าทอเชียงใหม่ นาลวดลายดังกล่าวไปออกแบบใหม่โดยใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟิกเพื่อใช้เป็นลวดลายของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบ 8 ชนิด ได้แก่ เสือยัด กระเป๋าสีซอง ป้ายเข็มกลัด แก้วน้ำเซรามิก กล่องใส่นามบัตร ภาพนูนต่ำทำจากกระดาษสา สมุดบันทึก และวัสดุตกแต่งทาจากหนัง ผลการประเมินและแสดงความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ในด้าน วัสดุ ขนาด ประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม และเอกลักษณ์ของเชียงใหม่ รวม 5 ด้าน 2 พบว่าลวดลายที่นักท่องเที่ยวชาวไทยชอบมากที่สุดคือเจดีย์วัดป่าสัก วัดเจดีย์หลวงและชุมประตู่โขงสามเหลี่ยมทองคำซึ่งเป็นลวดลายที่สะท้อนความหมายเชิงสถานที่ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติชอบลวดลายเจดีย์วัดป่าสัก ลายตานานช้างงูและลายผ้าทอเชียงใหม่ซึ่งเป็นลวดลายที่สะท้อนเรื่องราวและศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในเรื่องของรูปแบบและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกนักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญด้านประโยชน์ใช้สอย ความสวยงามและขนาดของผลิตภัณฑ์ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญด้านศิลปะการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์ วัสดุที่ใช้ และขนาดของผลิตภัณฑ์ตามลำดับ

จากการศึกษาของ อรุณวรรณ ตั้งจันทร์ และนิรัชสุดสังข์ ในหัวข้อ “การออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกจากผ้าปักของชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลซีกน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์” เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พบว่า การปักผ้าเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษของชนเผ่าม้ง เพื่อใช้ประดับตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและของใช้ต่างๆให้เกิดความสวยงาม นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดของชาวเขาเผ่าม้ง ลวดลายต่างๆของการปักผ้า เกิดจากการศึกษาจากธรรมชาติแล้วนำมาประยุกต์เป็นลวดลายต่างๆ ที่ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่ามาก การปักไม่ได้มีอุปกรณ์ใดๆมาช่วยนอกจากเข็ม ด้ายและผ้า เป็นการปักด้วยมือล้วนๆซึ่งสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างสวยงามและมีคุณค่า ในอดีตการปักผ้าม้งส่วนใหญ่จะใช้ผ้าดิบที่ผลิตเองปักเป็นลวดลายต่างๆ ซึ่งลวดลายเหล่านี้ ม้งคิดค้นออกแบบของลวดลายเอง ปกติแล้วม้งจะมีความปราณีตในการคิดลวดลายและปักลวดลายต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จากกระโปรงของม้งที่ทำจากผ้าบาติกและผ้าปัก และเมื่อมีการปักลายเรียบร้อยแล้วจะนำมาแปรรูปเป็นเสื้อผ้าที่จะสวมใส่ในเทศกาลปีใหม่ และสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของใช้ได้อย่างอื่นได้ เช่น ยามกระเป่าสะพาย กระเป๋าเป้ เป็นต้น แต่ปัจจุบันมีความต้องการของตลาดเพิ่มมากขึ้นหญิงชาวเขาจึงหาซื้อผ้าผ้ายากในเมืองนำมาปักหรือเขียนเทียนแทนการปั่นฝ้ายด้วยมือแบบดั้งเดิม แล้วพัฒนาไปถึงการใช้จักรไฟฟ้าหรือเทคโนโลยีในการปักผ้า

จากการศึกษาของ สุกัญญา กิมเปี่ยม การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมศึกษาแนวทางการ พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์ และศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติ หน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยใช้ความเรียงราย

ผลการวิจัยพบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก โดยศักยภาพที่เหมาะสมมากที่สุดคือปัจจัยทางด้านธรรมชาติ ได้แก่เรื่อง การจัดสวน ความร่มรื่นของสถานที่ และความสะอาดเป็นระเบียบของสถานที่ ปัจจัยด้าน ประวัติศาสตร์และศาสนา ได้แก่ เรื่องของประติมากรรม คือ เทวรูปพระคเณศ และพระบรม ราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์ ได้แก่ ควรปรับปรุงคูน้ำล้อมรอบพระราชวังสนามจันทร์ และควรติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเพิ่มออกซิเจนในน้ำ ควรจัดแสดงพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้มากกว่าที่จัดแสดงอยู่ ควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในด้านบุคลิกภาพ ด้านการให้บริการที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ควรมีการจัดฝึกอบรมภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ ควรจัดกิจกรรมวันสำคัญอันเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยจัดให้มีการลงนามถวายพระพร ควรจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวโรกาสที่เป็น วันสำคัญของพระองค์ท่าน เช่น วันสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ควรมีรถรางรับ-ส่ง นักท่องเที่ยวจากองค์พระปฐมเจดีย์ มายังพระราชวังสนามจันทร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ที่พบ ได้แก่ ด้านบุคลากร ปัญหาเกี่ยวกับ ความเที่ยงธรรมหรือความยุติธรรม ด้านการเงิน งบประมาณ เกี่ยวกับการบำรุง ซ่อมแซมรักษา สภาพสถานที่ต่างๆ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ เกี่ยวกับสวัสดิการ (รถยนต์รับ-ส่ง) ที่ทางหน่วยงานจัดให้เจ้าหน้าที่ ด้านการจัดการเกี่ยวกับความต้องการขวัญ และกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรจัดให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสได้ไปศึกษาเรียนรู้ และดูงานต่างประเทศ เอกสารเป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่จนด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือนอกสถานที่ ควรมีงบประมาณในด้านการ ปฏิบัติหน้าที่ ควรจัดรถรับ-ส่ง ในลักษณะที่เป็นรถ บัส ให้เจ้าหน้าที่ และควรมีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับพระราชวังสนามจันทร์ ให้มากกว่านี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย “ทางการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม” ในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ทำการ ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระราชวังสนามจันทร์ ตอนจนได้ ศึกษา แนวทางการ ออกแบบของที่ระลึก และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อนำข้อมูลมา สรุปก่อน ทำการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับ ความพึงพอใจ ของ กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์และด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม และนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ กำหนดขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิง สถาปัตยกรรม พระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสอบถามความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายใน พระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านสถาปัตยกรรม นักท่องเที่ยว ด้วยแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น และการสัมภาษณ์ ด้วยคำถาม ปลายเปิด เพื่อคัดเลือกประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่จะนำมาออกแบบและพัฒนา พร้อมนำข้อมูล ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวัง สนามจันทร์ 5 ประเภท และบรรจุภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ ที่ได้แนวทางจากการ ศึกษา ค้นคว้า และแบบสอบถามแนวทางการออกแบบในขั้นตอนที่ 1 โดยวิธีการทำแบบร่าง (Sketch Design) ด้วยคอมพิวเตอร์

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามความพึงพอใจ และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ภายในพระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านสถาปัตยกรรม ด้วยแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีลักษณะ คำถามเป็น แบบ เรียงลำดับ เพื่อคัดเลือกให้เหลือรูปแบบของที่ระลึก 1 รูปแบบ พร้อมใช้คำถามแบบเปิด เพื่อนำ ข้อเสนอแนะไปพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 ผลิตแบบจำลองผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นต้นแบบของที่ระลึก สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังจันทร์

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วังสนามจันทร์ ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็น ต้นแบบของ ที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ด้วยคำถามเรียงลำดับ (Rank Question) ประกอบ แบบจำลอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 สรุป และอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินวิจัยออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
7. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ทำวิจัยได้กำหนดแหล่งที่มาของข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การศึกษาและออกแบบพัฒนา ผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวัง สนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3.1.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และบทความ ก่อนหาข้อมูลเพิ่มเติม เจาะจง ยิ่งขึ้น ด้วยการใช้แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น และการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิดจาก กลุ่ม ผู้เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน

1. คุณวิไลสา ผู้มีโชคชัย นักจัดการงานในพระองค์ชำนาญการ
2. คุณน้ำฝน จันทะเนตร เจ้าหน้าที่งานบริหารทั่วไป
3. คุณอุทัยวรรณ สืบพงษ์ พนักงานชาวที่

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ธเนศ ภิรมย์การ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผศ.อรชฎา ภาคสัญญาไชย สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3. รศ.สุรศักดิ์ กังขาว สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ชัยมิตร แสงวงมงคล สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.ผศ.สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่าง

3.ผศ.ปาริชาติ รัตนผล ประจำสาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 41 ท่าน โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3.1.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

ผู้วิจัยขอคำปรึกษา และคำแนะนำโดยใช้แบบสอบถาม จากเจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ 3 ท่าน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน

- 1.คุณวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักจัดการงานในพระองค์ชำนาญการ
- 2.คุณน้ำฝน จันทะเนตร เจ้าหน้าที่งานบริหารทั่วไป
- 3.คุณอุทัยวรรณ สืบพงษ์ พนักงานชาวที่

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน

1.ผศ.ธเนศ ภิรมย์การ์ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.ผศ.อรชฎา ภาคัญไชย สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3.รศ.สุรศักดิ์ กังขาว สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน

1.ผศ.ชัยมิตร แสงวมงคล สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

2.ผศ.สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่าง

3.ผศ.ปาริชาติ รัตนผล ประจำสาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3.1.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ ที่ได้รับการออกแบบ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทำแบบสอบถาม จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 100 ท่าน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ โดยทำกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ที่วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัย การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3.2.1 แบบสอบถามเพื่อหารูปแบบ และแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และบทความ ก่อนหาข้อมูลเพิ่มเติมเจาะจงยิ่งขึ้น โดยการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List) และการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 50 ท่าน เพื่อคัดเลือก ประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและหาความต้องการรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ที่จะนำมาออกแบบพร้อม นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ทั้งหมด 5 แบบ

3.2.2 แบบสอบถามเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจาก ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ ให้เหลือ 1 รูปแบบ

3.2.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยว จำนวน 100 ท่าน

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น แบบตรวจสอบ (Check List) ในขั้นตอนแรก แล้วจึงทำการสอบถามด้วยการใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Scale Model) เพื่อสอบถามความพึงพอใจของ กลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำ การสร้างเครื่องมือ วิจัยตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ใช้แบบสอบถามด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List) และ การสัมภาษณ์ ด้วยคำถามแบบเปิด จาก 4 กลุ่ม จำนวน 50 ท่าน

3.3.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ใช้แบบสอบถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ที่ได้รับการออกแบบ ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบ เรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Scale Model) จากกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 100 ท่าน

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยวิธี ความเที่ยง หรือความตรง (Validity) 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทความตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมกับงานวิจัย และประเภทความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเพื่อขอความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ และแบบประเมินความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ทำการพิจารณาเพื่อลงความคิดเห็น และให้คะแนนแต่ละคำถามในแบบสอบถามดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน นั้นได้แก่

1.ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.ดร.ธานินทร์ รัตน์โอฬาร สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.ผศ.ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การให้คะแนนคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นดังต่อไปนี้

1 หมายถึง คำถามนั้นใช้เป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ได้ดี

0 หมายถึง คำถามนั้นใช้เป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างไม่ แน่ใจ

-1 หมายถึง คำถามนั้นใช้เป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ที่ได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยกำหนดให้คำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามต้องได้คะแนนมากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 คะแนน จึงจะถือว่าคำถามนั้นสามารถใช้เป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนขั้นต้นมาทบทวน เมื่อมีคำถามใดบกพร่อง หรือไม่ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการให้คะแนนอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 ตารางการแสดงผลการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามชุด 2

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ผลคะแนน
	+1	0	-1	
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีการผสมผสาน ความงามทางด้านศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของพระราชวังสนามจันทร์	//	/		0.66
2.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สามารถถ่ายทอดถึงความงดงามทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	///			1.00
3.ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	///			1.00
4.ด้านความงาม				
4.1 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ	//	/		0.66
4.2 เมื่อพบเห็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแล้วทำให้นึกถึงพระราชวังสนามจันทร์	///			1.00
4.3 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นของพระราชวังสนามจันทร์	///			1.00
4.4 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นได้รับการออกแบบให้มีคุณค่าทางสุนทรีย์เห็นแล้ว ก่อให้เกิดความชื่นชมยินดี และความพึงพอใจ	//	/		0.66
6.3 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	//	/		0.66
7.ด้านกราฟฟิก				
7.1 รูปแบบสวยงาม	///			1.00
7.2 นำเสนอข้อมูลครบ	///			1.00
7.3 สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์	///			1.00

$$\text{ค่า IOC} = \frac{0.66+1.00+1.00+0.66+1.00+1.00+0.66+1.00+1.00+1.00+0.66+1.00+0.66+1.00+1.00+1.00}{16}$$

$$= 0.89$$

สรุปผลการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากับ 0.89 แสดงว่าแบบสอบถามนี้นำไปใช้ในการวิจัยได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำส่งให้อาจารย์ผู้ควบคุมโครงการตรวจสอบ แล้วจึงนำไปใช้ เก็บข้อมูลต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 ตารางการแสดงผลการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของ
แบบสอบถามชุดที่ 3

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ผลคะแนน
	+1	0	-1	
1.เป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์				
1.1 สามารถถ่ายทอดคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์	//	/		0.66
1.2 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงที่มาของสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	//	/		0.66
1.3 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีเอกลักษณ์เฉพาะที่บ่งบอกถึงพระราชวังสนามจันทร์	///			1.00
2.มีความดึงดูดใจ				
2.1 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความดึงดูดใจด้วยรูปลักษณ์ที่มีคุณค่า	///			1.00
2.2 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีคุณภาพ	///			1.00
2.3 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ	///			1.00
3.ขนาด รูปทรง และน้ำหนักไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง				
3.1 ขนาดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีขนาดเหมาะสม	//	/		0.66
3.2 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความเหมาะสม	//	/		0.66
3.3 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีน้ำหนักเหมาะสม	//	/		0.66
4.ด้านบรรจุภัณฑ์				
4.1 การป้องกันคุ้มครองสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้	///			1.00
4.2 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าได้อย่างเข้าใจ	//	/		0.66
4.3 ดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจอยากซื้อ บรรจุภัณฑ์สามารถดึงดูดใจให้ท่านเกิดความอยากซื้อสินค้า	///			1.00

$$\text{ค่า IOC} = \frac{0.66+0.66+1.00+1.00+1.00+1.00+0.66+0.66+0.66+1.00+0.66+1.00}{12}$$

$$=0.83$$

สรุปผลการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากับ 0.83 แสดงว่าแบบสอบถามนี้นำไปใช้ในการวิจัยได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำส่งให้อาจารย์ผู้ควบคุมโครงการตรวจสอบ แล้วจึงนำไปใช้ เก็บข้อมูลต่อไป

3.4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.4.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และความคิดเห็นจากบัณฑิต ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อนุญาตในการเก็บข้อมูล และความคิดเห็น จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม 1 ท่าน และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 41 ท่าน โดยใช้เครื่องมือ ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อมูล เบื้องต้นด้วยคำถามตรวจสอบ (Check List) และการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด เพื่อคัดเลือกประเภทผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ที่จะนำมาออกแบบ ให้เหลือ จำนวน 5 แบบ พร้อมหาแนวทางการออกแบบ

3.4.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำ จากบัณฑิตศึกษา คณะ ศาสตรอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพระราชวังสนามจันทร์ ทั้งหมด จำนวน 9 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคัดเลือกให้เหลือ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ 1 แบบ อีกทั้งใช้คำถามแบบเปิด เพื่อนำข้อเสนอแนะ มาปรับปรุง เพิ่มเติม

3.4.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 100 ท่าน โดยการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบ แบบเรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Scale Model) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการ วิเคราะห์ข้อมูล ในรูปแบบสถิติ และการแปรผลข้อมูล ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3.5.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น ด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List) มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย แล้วจึงนำมาแปรผลโดยการบรรยาย ซึ่งเกณฑ์การวิเคราะห์ พิจารณาจากช่วงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพระราชวัง สนามจันทร์ ทั้งหมด จำนวน 9 ท่าน มาประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและ บรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ โดยการทำการวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และแปรผลด้วยการบรรยาย โดยกำหนดระดับความพึงพอใจในการให้คะแนน

5	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาจากช่วงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.5.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยนำผลการประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 100 ท่าน ที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์ มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วจึงนำมาแปรผล โดยการบรรยาย โดยกำหนดระดับความพึงพอใจในการให้คะแนน

5	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ซึ่งใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาจากช่วงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ดังนี้

3.6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.6.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean : \bar{x})

3.6.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

3.6.4 ระดับช่วงคะแนน เพื่อการแปลความหมาย

4.51 – 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7 วิธีการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 3.1 แผนผังแสดงขั้นตอนในการการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุ เอกสารนี้เป็น ภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการออกแบบเป็น 3 ช่วงที่สำคัญดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มีการดำเนินดังนี้

1.ศึกษา และ ค้นคว้าข้อมูล ด้านประวัติศาสตร์ ด้านสถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.สอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 41 ท่าน ด้วยแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นและการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามถึงสถาปัตยกรรมที่เป็นจุดเด่นของพระราชวังสนามจันทร์ และทำการคัดเลือก แบบผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาออกแบบและพัฒนาพร้อมนำข้อมูล ดังกล่าวมาใช้เป็น แนวทางในการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ช่วงที่ 2 การพัฒนาและออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม

1.ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์โดยวิธีการทำแบบร่าง(SKETCH DESIGN)

2.สอบถามความพึงพอใจ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ ทั้งหมดจำนวน 9 ท่าน ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยลักษณะคำถาม เป็นแบบเรียงลำดับ เพื่อคัดเลือกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหลือ 1 แบบ พร้อมใช้คำถามปลายเปิด เพื่อนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติม

3.ปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ ทั้งหมดจำนวน 9 ท่าน

ช่วงที่ 3 ด้านการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

1.ประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายอีกจำนวน 100 ท่าน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามเรียงลำดับ (Rank Question) ประกอบแบบจำลองเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.สรุปและอภิปรายผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 ผลการวิเคราะห์การศึกษาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

เพื่อให้การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ และนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 ศึกษาและค้นคว้าข้อมูล ด้านประวัติศาสตร์ของพระราชวังสนามจันทร์ ด้านสถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 สอบถามข้อมูลเบื้องต้น และสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด เพื่อทำการคัดเลือกชนิดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่จะนำมาออกแบบและพัฒนา จากกลุ่มเป้าหมาย 50 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ 6 ท่าน และนักท่องเที่ยว จำนวน 41 ท่าน ได้ผลวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 ท่าน

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม		สถานภาพ						รวมทั้งหมด	
		เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (3 ท่าน)		ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบและบรรจุภัณฑ์ (6 ท่าน)		นักท่องเที่ยว (41 ท่าน)			
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	-	-	2	33.0	10	24.0	12	24.0
	หญิง	3	100.0	4	67.0	31	76.0	38	76.0
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	-	-	-	-	16	39.0	16	32.0
	21-30 ปี	2	67.0	-	-	15	37.0	17	34.0
	31-40 ปี	1	33.0	-	-	10	24.0	11	22.0
	41-50 ปี	-	-	2	33.0	-	-	2	4.0
	มากกว่า 51 ปี	-	-	4	67.0	-	-	4	8.0
การศึกษา	ม.6 หรือต่ำกว่า	-	-	-	-	16	39.0	16	32.0
	อนุปริญญา(ปวส.)	-	-	-	-	-	-	-	-
	ปริญญาตรี	-	-	-	-	20	49.0	20	40.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	3	100.0	6	100.0	5	12.0	14	28.0
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	-	-	-	-	16	39.0	16	32.0
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3	100.0	6	100.0	20	49.0	29	58.0
	พนักงานบริษัทเอกชน	-	-	-	-	5	12.0	5	10.0
	ธุรกิจส่วนตัว	-	-	-	-	-	-	-	-
	อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-
รายได้/เดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	-	-	-	-	16	39.0	16	32.0
	15,001-20,000 บาท	2	67.0	-	-	8	19.5	10	20.0
	20,000-30,000 บาท	1	33.0	-	-	9	22.0	10	20.0
	มากกว่า 30,000 บาท	-	-	6	100.0	8	19.5	14	28.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ขออนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งหมด 50 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน ด้านบรรณารักษ์ จำนวน 3 ท่าน และนักท่องเที่ยวจำนวน 41 ท่าน พบว่ามีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ที่สัดส่วนร้อยละ 76 ต่อ 24 โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ถึงร้อยละ 34 ส่วนช่วงอายุน้อยกว่า 20 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 32 ส่วนช่วงอายุ 43-40 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 22 ส่วนช่วงอายุมากกว่า 51 ปี มีสัดส่วนถึงร้อยละ 8 และในช่วงอายุ 41-50 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 4

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี อยู่ที่ร้อยละ 40 และอีกร้อยละ 32 มีการศึกษามัธยมศึกษา 6 หรือต่ำกว่า และอีกร้อยละ 28 มีการศึกษาอยู่ใน ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ส่วนอาชีพของกลุ่มเป้าหมายนั้นส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีสัดส่วนร้อยละ 58 รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 32 และพนักงาน บริษัทเอกชนร้อยละ 10 ส่วนรายได้ ของกลุ่มเป้าหมายมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน มีสัดส่วนส่วนร้อยละ 32 และรายได้ มากกว่า 30,000 บาท/เดือน มีสัดส่วนร้อยละ 28 ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท/เดือน และกลุ่มเป้าหมาย ที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท/เดือน มีสัดส่วนร้อยละ 20

4.1.3 การสอบถามความคิดเห็นเพื่อหาประเภท และเพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ตารางที่ 4.2 ประเภทของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่มีความแตกต่างจากของที่ระลึกที่มีอยู่ในพระราชวังสนามจันทร์

ประเภทของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	N = 50	ร้อยละ
1. พวงกุญแจ	7	14
2. กล้องดนตรี	25	50
3. แผ่นแม่เหล็ก	8	16
4. เสื้อยืด	7	14
5. กล้องใส่ซอง	22	44
6. เข็มกลัด	6	12
7. ที่ใส่นามบัตร	7	14
8. จานโชว์	20	40
9. เครื่องประดับ	4	8
10. ที่คั่นหนังสือ	4	8
11. แก้วน้ำ	8	16
12. กรอบรูป	8	16
13. นาฬิกา	23	46
14. ที่ทับกระดาษ	10	20
15. สมุดภาพ	7	14
16. ถุงผ้า	7	14
17. แบบจำลองโชว์	22	44
18. อื่นๆ	5	10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งหมด 50 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใน พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและด้าน สถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน ด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน และนักท่องเที่ยวจำนวน 41 ท่าน ได้แสดงความ คิดเห็นไว้ 5 อันดับแรก คือ เป็นกล่องดนตรีมากที่สุดซึ่งมีสัดส่วน ร้อยละ 50 และรองลงมาคือนาฬิกา ร้อยละ 46 อันดับต่อมาคือกล่องใส่ของและแบบจำลองตั้งโชว์มี ร้อยละ 44 และจานโชว์ร้อยละ 40 โดยผลิตภัณฑ์ อื่นๆ ที่กลุ่มเป้าหมายได้ให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้แก่ อุปกรณ์เครื่องเขียน อุปกรณ์ไอ ที เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก 5 ประเภท คือ

- 1.กล่องดนตรี
- 2.นาฬิกา
- 3.กล่องใส่ของ
- 4.แบบจำลอง
- 5.จานโชว์

4.1.4 สถาปัตยกรรมที่กลุ่มเป้าหมายต้องการให้นำมาออกแบบร่วมกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ทั้ง 5 ประเภท

ตารางที่ 4.3 สถาปัตยกรรมที่เป็นตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อนำมาออกแบบ ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทั้ง 5 ประเภท

สถาปัตยกรรมในพระราชวัง สนามจันทร์	N = 50	ร้อยละ
1.พระที่นั่งพิมานปฐม	10	20
2.พระที่นั่งวัชรรมยา	9	18
3.พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี	8	16
4.พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์	9	18
5.พระตำหนักชาลีมงคลอาสน์	40	80
6.พระตำหนักมารีราชบังลังค์	20	40
7.พระตำหนักทับแก้ว		-
8.พระตำหนักทับขวัญ	11	22

จากตารางที่ 4.3 ผู้วิจัยได้สอบถามจากกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความต้องการในการนำ สถาปัตยกรรมที่เป็น เอกลักษณ์ของพระราชวังสนามจันทร์เพื่อนำมาร่วมออกแบบ กับผลิตภัณฑ์ของ ที่ระลึกที่กลุ่มเป้าหมายได้ เลือกไว้ตามที่แสดงในตารางที่ 4.2 โดยสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของ พระราชวังสนามจันทร์ที่ กลุ่มเป้าหมาย ได้เลือกไว้ซึ่งได้แก่ พระตำหนักชาลีมงคลอาสน์ ร้อยละ 80 ซึ่งมีค่าสูงสุด และรองลงมาคือ พระตำหนักมารีราชบังลังค์ ร้อยละ 40

4.15 คุณลักษณะบรรจุภัณฑ์สำหรับของที่ระลึก ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการให้พัฒนา ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการให้พัฒนา ดังนี้

ความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์	N = 50	ร้อยละ
ด้านโครงสร้าง		
1.มีประสิทธิภาพปกป้องสินค้า	31	62
2.มองเห็นสินค้าภายใน	28	56
3.ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	17	34
ด้านกราฟิก		
1.รูปแบบที่สวยงามโดดเด่นสะดุดตา	29	58
2.นำเสนอข้อมูลครบถ้วน	11	22
3.สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์	32	64

จากตารางที่ 4.4 ผู้วิจัยได้สอบถามจากกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์เพื่อนำมาออกแบบมีค่าสัดส่วนดังนี้ ความต้องการให้สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวสนามจันทร์ ร้อยละ 64 มีประสิทธิภาพปกป้องสินค้า ร้อยละ 62 รูปแบบที่สวยงามโดดเด่นสะดุดตา ร้อยละ 58 มองเห็นสินค้าภายในมีร้อยละ 56 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 34 มีการนำเสนอข้อมูลครบถ้วน ร้อยละ 22

4.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์สามารถสรุปเป็นแนวคิดเพื่อการพัฒนา และออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ โดยประเภทผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาพัฒนา และออกแบบคือ จานโซว์ แบบจำลองโซว์ กล่องใส่ของ นาฬิกา กล่องดนตรี ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนา และออกแบบโดยวิธีการทำแบบร่าง (Sketch Design) ด้วยคอมพิวเตอร์ ก่อนนำไปสอบถามความพึงพอใจ และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ด้าน การออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ทั้งหมดจำนวน 9 ท่าน แล้วจึงนำไปปรับปรุงเพิ่มเติมก่อนจะผลิตออกมาเป็นแบบจำลองต่อไป ทั้งนี้สามารถสรุปเป็นขั้นตอนดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

4.2.1พัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ทั้ง 5 ประเภท เพื่อให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ และนักท่องเที่ยว ตามผลสรุปแนวทางการพัฒนา ทั้ง 5 ประเภท จานโซว์ แบบจำลองโซว์ กล่องใส่ของ นาฬิกา กล่องดนตรี

4.2.2จากการสอบถามความพึงพอใจ และความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบร่าง (Sketch Design) ด้วยคอมพิวเตอร์ประกอบการพิจารณา

ทั้ง 5 ประเภท ซึ่งประกอบด้วย จานโซว์ แบบจำลองโซว์ กล่องใส่ของ นาฬิกา กล่องดนตรี โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณา 5 ด้าน ได้แก่ การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่วาทกรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม
2. ด้านคุณค่าสถาปัตยกรรม
3. ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์
4. ด้านความงาม
5. ด้านวัสดุ

และมีประเด็นในการพิจารณาด้านบรรจุภัณฑ์ 2 ด้าน ได้แก่

1. การออกแบบลักษณะโครงสร้าง
2. ด้านกราฟิก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบสอบถามดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แบบที่ 1 งานโยธา

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ ที่ออกแบบใหม่ ประเภทงานโซว์

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีการผสมผสาน ความงามทางด้านศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ ของพระราชวังสนามจันทร์	4.22	0.67	มาก
2.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สามารถถ่ายทอดถึงความงามทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	3.22	0.44	ปานกลาง
3.ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	2.78	0.67	ปานกลาง
4.ด้านความงาม			
4.1 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ ท้องเที่ยวอื่นๆ	3.00	0.71	ปานกลาง
4.2 เมื่อพบเห็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแล้ว ทำให้นึกถึงพระราชวังสนามจันทร์	2.78	0.67	ปานกลาง
4.3 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นของพระราชวังสนามจันทร์	3.22	0.44	ปานกลาง
4.4 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นได้รับ การออกแบบให้มีคุณค่าทางสุนทรีย์ เห็นแล้วก่อให้เกิดความชื่นชมยินดี และความพึงพอใจ	2.89	0.78	ปานกลาง
5.ด้านวัสดุ			
5.1 ใช้วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	3.11	0.60	ปานกลาง
5.2 ดูแลรักษาง่าย	3.00	0.50	ปานกลาง
5.3 ขนาดและน้ำหนักมีความเหมาะสมกับรูป แบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	2.78	0.44	ปานกลาง
รวม	3.10	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรณรักษ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่ารูปแบบงานโซว์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.10$)

ภาพที่ 4.2 แบบที่ 2 โมเดลจำลอง

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้.

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์
ที่ออกแบบใหม่ ประเภทกล่องใส่ของ

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีการผสมผสาน ความงามทางด้านศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ ของพระราชวังสนามจันทร์	4.44	0.73	มาก
2.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สามารถถ่ายทอดถึงความงามทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	4.78	0.44	มากที่สุด
3.ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	4.00	0.87	มาก
4.ด้านความงาม			
4.1 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ ท้องเที่ยวอื่นๆ	3.89	0.78	มาก
4.2 เมื่อพบเห็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแล้ว ทำให้นึกถึงพระราชวังสนามจันทร์	3.44	0.53	ปานกลาง
4.3 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นของพระราชวังสนามจันทร์	3.67	0.50	มาก
4.4 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นได้รับ การออกแบบให้มีคุณค่าทางสุนทรีย์ เห็นแล้วก่อให้เกิดความชื่นชมยินดี และความพึงพอใจ	3.44	0.53	ปานกลาง
5.ด้านวัสดุ			
5.1 วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	3.33	0.50	ปานกลาง
5.2 ดูแลกร้างง่าย	3.11	0.33	ปานกลาง
5.3 ขนาดและน้ำหนักมีความเหมาะสมกับรูป แบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	2.89	0.60	ปานกลาง
รวม	3.70	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้าน
สถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่า
รูปแบบกล่องใส่ของ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.70$)

ภาพที่ 4.4 แบบที่ 4 นาฬิกา

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์
ที่ออกแบบใหม่ ประเภทนาฬิกา

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีการผสมผสาน ความงามทางด้านศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ ของพระราชวังสนามจันทร์	3.89	0.78	มาก
2.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สามารถถ่ายทอดถึงความงามทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	4.67	0.71	มากที่สุด
3.ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	3.78	0.67	มาก
4.ด้านความงาม			
4.1 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ ท้องเที่ยวอื่นๆ	3.56	0.73	มาก
4.2 เมื่อพบเห็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแล้ว ทำให้นึกถึงพระราชวังสนามจันทร์	3.33	0.50	ปานกลาง
4.3 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นของพระราชวังสนามจันทร์	3.22	0.44	ปานกลาง
4.4 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นได้รับ การออกแบบให้มีคุณค่าทางสุนทรีย์ เห็นแล้วก่อให้เกิดความชื่นชมยินดี และความพึงพอใจ	3.44	0.53	ปานกลาง
5.ด้านวัสดุ			
5.1 ใช้วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	3.33	0.50	ปานกลาง
5.2 ดูแลกราง่าย	3.22	0.44	ปานกลาง
5.3 ขนาดและน้ำหนักมีความเหมาะสมกับรูป แบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	3.33	0.50	ปานกลาง
รวม	3.58	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้าน
สถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่า
รูปแบบนาฬิกา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.58$)

ภาพที่ 4.5 แบบที่ 4 กล่องดนตรี

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ ที่ออกแบบใหม่ ประเภทกล่องดนตรี

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีการผสมผสาน ความงามทางด้านศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ ของพระราชวังสนามจันทร์	4.78	0.44	มากที่สุด
2.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สามารถถ่ายทอดถึงความงามทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	4.67	0.50	มากที่สุด
3.ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	3.78	0.67	มากที่สุด
4.ด้านความงาม			
4.1 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ ท้องเที่ยวอื่นๆ	4.56	0.53	มากที่สุด
4.2 เมื่อพบเห็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแล้ว ทำให้นึกถึงพระราชวังสนามจันทร์	4.11	0.60	มาก
4.3 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นของพระราชวังสนามจันทร์	3.78	0.83	มาก
4.4 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นได้รับ การออกแบบให้มีคุณค่าทางสุนทรียะ เห็นแล้วก่อให้เกิดความชื่นชมยินดี และความพึงพอใจ	4.22	0.44	มาก
5.ด้านวัสดุ			
5.1 วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	4.33	0.50	มาก
5.2 ดูแลรักษาง่าย	4.11	0.60	มาก
5.3 ขนาดและน้ำหนักมีความเหมาะสมกับรูป แบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	3.78	0.44	มาก
รวม	4.21	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่า รูปแบบกล่องดนตรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.21$) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่า กล่องดนตรีมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.21$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และกล่องใส่ของมีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.70$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และนาฬิกามีระดับค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.58$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โมเดลจำลองมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.48$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และงานโชว์มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.10$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับ
พระราชวังสนามจันทร์ รูปแบบที่ 1

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1.การออกแบบลักษณะโครงสร้าง			
1.1 มีประสิทธิภาพในการปกป้องสินค้า	3.22	0.44	ปานกลาง
1.2 มองเห็นสินค้าภายใน	2.78	0.67	ปานกลาง
1.3 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับ ตัวผลิตภัณฑ์	2.89	0.60	ปานกลาง
2.ด้านกราฟฟิก			
2.1 รูปแบบสวยงาม	2.89	0.60	ปานกลาง
2.2 นำเสนอข้อมูลครบ	2.44	0.53	ปานกลาง
2.3 สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์	2.67	0.50	ปานกลาง
รวม	2.81	0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่าบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.81$)

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับ
พระราชวังสนามจันทร์ รูปแบบที่ 2

รายละเอียด	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1.การออกแบบลักษณะโครงสร้าง			
1.1 มีประสิทธิภาพในการปกป้องสินค้า	3.78	0.83	มาก
1.2 มองเห็นสินค้าภายใน	3.67	0.71	มาก
1.3 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับ ตัวผลิตภัณฑ์	3.33	0.50	ปานกลาง
2.ด้านกราฟฟิก			
2.1 รูปแบบสวยงาม	3.33	0.50	ปานกลาง
2.2 นำเสนอข้อมูลครบ	3.22	0.44	ปานกลาง
2.3 สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์	3.22	0.44	ปานกลาง
รวม	3.43	0.49	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่าบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.43$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับ
พระราชวังสนามจันทร์ รูปแบบที่ 3

รายละเอียด	\bar{x}	S.D.	แปลความหมาย
1.การออกแบบลักษณะโครงสร้าง			
1.1 มีประสิทธิภาพในการปกป้องสินค้า	3.67	0.50	มาก
1.2 มองเห็นสินค้าภายใน	3.33	0.50	ปานกลาง
1.3 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับ ตัวผลิตภัณฑ์	3.78	0.44	มาก
2.ด้านกราฟฟิก			
2.1 รูปแบบสวยงาม	3.67	0.71	มาก
2.2 นำเสนอข้อมูลครบ	3.22	0.44	ปานกลาง
2.3 สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์	4.67	0.50	มากที่สุด
รวม	3.72	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่าบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.72$)

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับ
พระราชวังสนามจันทร์ รูปแบบที่ 4

รายละเอียด	\bar{x}	S.D.	แปลความหมาย
1.การออกแบบลักษณะโครงสร้าง			
1.1 มีประสิทธิภาพในการปกป้องสินค้า	4.22	0.67	มาก
1.2 มองเห็นสินค้าภายใน	2.56	0.53	ปานกลาง
1.3 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับ ตัวผลิตภัณฑ์	3.44	0.53	ปานกลาง
2.ด้านกราฟฟิก			
2.1 รูปแบบสวยงาม	3.33	0.50	ปานกลาง
2.2 นำเสนอข้อมูลครบ	3.11	0.60	ปานกลาง
2.3 สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์	3.22	0.44	ปานกลาง
รวม	3.31	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่าบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 4 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.31$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ของที่ระลึกสำหรับพระราชวังสนามจันทร์ รูปแบบที่ 5

รายละเอียด	\bar{x}	S.D.	แปลความหมาย
1.การออกแบบลักษณะโครงสร้าง			
1.1 มีประสิทธิภาพในการปกป้องสินค้า	4.22	0.83	มาก
1.2 มองเห็นสินค้าภายใน	4.78	0.44	มากที่สุด
1.3 ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับ ตัวผลิตภัณฑ์	3.56	0.88	มาก
2.ด้านกราฟฟิก			
2.1 รูปแบบสวยงาม	4.00	0.87	มาก
2.2 นำเสนอข้อมูลครบ	3.89	0.60	มาก
2.3 สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์	3.78	0.67	มาก
รวม	4.04	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 9 ท่าน พบว่าบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 5 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.02$)

4.3 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ไปปรับปรุง และพัฒนาจนเป็นกล่องดนตรี ผู้วิจัยได้นำไปผลิตแบบจำลองผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อใช้ประกอบการวิจัย ต่อไปว่ากลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็คือนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ต้นแบบสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ มากน้อยเพียงใด โดยศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ท่าน ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 100 ท่าน

4.3.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ท่าน

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม		สถานภาพ	
		นักท่องเที่ยว (100 ท่าน)	
		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	27	27.0
	หญิง	73	73.0
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	25	25.0
	21-30 ปี	56	56.0
	31-40 ปี	5	5.0
	41-50 ปี	9	9.0
	มากกว่า 51 ปี	5	5.0
	การศึกษา	ม.6 หรือต่ำกว่า	26
	อนุปริญญา(ปวส.)	9	9.0
	ปริญญาตรี	48	48.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	17	17.0
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	60	60.0
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	9.0
	พนักงานบริษัทเอกชน	16	16.0
	ธุรกิจส่วนตัว	9	9.0
	อื่นๆ	6	6.0
รายได้/เดือน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	58	58.0
	15,001-20,000 บาท	22	22.0
	20,000-30,000 บาท	3	3.0
	มากกว่า 30,000 บาท	17	17.0

จากตารางที่ 4.15 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 100 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย นักท่องเที่ยว จำนวน 100 ท่านพบว่า มีเพศหญิงมากกว่าเพศชายมากถึงสัดส่วน 73 ต่อ 27 โดยส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี ถึงร้อยละ 56 ส่วนช่วงอายุที่น้อยกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 25 และ ในช่วงอายุ 41-50 ปี ถึงร้อยละ 9 ส่วนช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี และช่วงอายุมากกว่า 51 ปี มีจำนวน เท่ากัน มีสัดส่วนที่ร้อยละ 5

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี ที่ร้อยละ 48 ส่วนระดับ การศึกษา ม.6 หรือต่ำกว่า ที่ร้อยละ 26 สูงกว่าปริญญาตรี ที่ร้อยละ 17 และอนุปริญญา(ปวส) มี สัดส่วนที่ร้อยละ 9 ส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนั้นส่วนใหญ่เป็น นักเรียน/นักศึกษา ที่ร้อยละ 60 พนักงานบริษัทเอกชน ที่ร้อยละ 16 ราชการ/รัฐวิสาหกิจและ ธุรกิจส่วนตัว ที่ร้อยละ 9 เท่ากัน ส่วน อาชีพอื่นๆ ที่ร้อยละ 6 จึงทำให้รายได้เฉลี่ยในเกณฑ์ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน สูงถึงร้อยละ 58 อันดับสองรองลงมาคือรายได้ 15,001-20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 22 และรายได้มากกว่า 30,000

บาท/เดือน ร้อยละ 17 ส่วนรายได้ 20,000-30,000 บาท/เดือน ร้อยละ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ท่าน

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Scale Mondel) เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับการพัฒนา และปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้วโดยได้ข้อสรุปดังนี้

ตารางที่ 4.16 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน (S.D)	แปลความ
1.เป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์			
1.1 สามารถถ่ายทอดคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์	4.37	0.64	มาก
1.2 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงที่มาของสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	4.46	0.61	มาก
1.3 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีเอกลักษณ์เฉพาะที่บ่งบอกถึงพระราชวังสนามจันทร์	4.58	0.60	มากที่สุด
2.มีความดึงดูดใจ			
2.1 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความดึงดูดใจด้วยรูปลักษณ์ที่มีคุณค่า	4.55	0.68	มากที่สุด
3.ขนาด รูปทรง และน้ำหนักไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง			
3.1 ขนาดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีขนาดเหมาะสม	3.67	0.72	มาก
3.2 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความเหมาะสม	4.02	0.89	มาก
3.3 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีน้ำหนักเหมาะสม	3.58	0.92	มาก
4.ด้านบรรจุภัณฑ์			
4.1 การป้องกันคุ้มครองสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้	3.70	0.89	มาก
4.2 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าได้อย่างเข้าใจ	4.06	0.97	มาก
4.3 ดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจอยากซื้อ บรรจุภัณฑ์สามารถดึงดูดใจให้ท่านเกิดความอยากซื้อสินค้า	4.16	0.81	มาก
รวม	4.11	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.16 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ท่าน มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.11$ โดยมีความพึงพอใจในด้านเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์โดยผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีเอกลักษณ์เฉพาะที่บ่งบอกถึงพระราชวังสนามจันทร์ มากที่สุด เนื่องจากมีรูปแบบเฉพาะ ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.58$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการออกเป็น 3 ช่วงที่สำคัญดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.1.2 แหล่งที่มาของข้อมูล

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.6 ผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.1.1.1 เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

5.1.1.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

5.1.1.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่สนใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

5.1.2 แหล่งที่มาของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดแหล่งที่มาของข้อมูลในการวิจัย เรื่องการศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม ตามขั้นตอนดังนี้

5.1.2.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และบทความ ก่อนหาข้อมูลเพิ่มเติมที่เจาะจงยิ่งขึ้น ด้วยการใช้แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น และการสัมภาษณ์ ด้วยคำถามแบบเปิด จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ 3 ท่าน ได้แก่

1.คุณวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักจัดการงานในพระองค์ชำนาญการ

2.คุณน้ำฝน จันทะเนตร เจ้าหน้าที่งานบริหารทั่วไป

3.คุณอุทัยวรรณ สืบพงษ์ พนักงานชาวที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ์ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผศ.อรชฎา ภาคสัญญา สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3. รศ.สุรศักดิ์ กังขาว สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ชัยมิตร แสงวงมงคล สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

2. ผศ.สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่าง

3. ผศ.ปาริชาติ รัตนผล ประจำสาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวจำนวน 41 ท่าน โดยทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

5.1.2.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยขอคำปรึกษา และคำแนะนำโดยใช้แบบสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่พระราชวัง ทั้งหมด 9 ท่าน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์ 3 ท่าน ได้แก่

1. คุณวิไลลา ผู้มีโชคชัย นักจัดการงานในพระองค์ชำนาญการ

2. คุณน้ำฝน จันทะเนตร เจ้าหน้าที่งานบริหารทั่วไป

3. คุณอุทัยวรรณ สืบพงษ์ พนักงานชาวที่

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ์ สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผศ.อรชฎา ภาคสัญญา สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3. รศ.สุรศักดิ์ กังขาว สาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ชัยมิตร แสงวงมงคล สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

2. ผศ.สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตเพาะช่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.ศศ.ปาริชาติ รัตนผล ประจำสาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยี
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

5.1.2.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่
ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ที่ได้ออกแบบขึ้นมา

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามแบบสอบถาม จากกลุ่มเป้าหมาย คือนักท่องเที่ยว จำนวน 100 ท่าน โดย
ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเครื่องมือในการวิจัย เรื่อง การศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์
ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

5.1.3.1 แบบสอบถามเพื่อหารูปแบบ และแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และ
บรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ หลังจากที่ผู้ทำวิจัยได้ทำการศึกษาจาก
ตำรา เอกสาร งานวิจัย และบทความ และได้หาข้อมูลเพิ่มเติม ที่เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น โดยการ
สอบถามข้อมูลเบื้องต้นด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List) และการสัมภาษณ์ด้วยคำถาม แบบ
ปลายเปิด จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 4 กลุ่ม จำนวน 50 ท่าน เพื่อคัดเลือกประเภท ผลิตภัณฑ์
ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่จะนำมาออกแบบ และพัฒนา พร้อมนำข้อมูลดังกล่าว มาใช้เป็นแนว
ทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวัง
สนามจันทร์

5.1.3.2 แบบสอบถามเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและ บรรจุภัณฑ์
สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) พร้อมข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์
และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุ
ภัณฑ์ให้เหลือ 1 รูปแบบ

5.1.3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ของกลุ่มเป้าหมาย ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุ
ภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับการออกแบบขึ้นมา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลเบื้องต้น
แบบตรวจสอบ (Check List) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Scale Model) เพื่อ
สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1.4.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบ

ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และความคิดเห็นจากงาน บัณฑิตศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอ
อนุญาตในการเก็บข้อมูล และความคิดเห็น จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 50 ท่าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่
ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้าน
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปเผยแพร่ภายนอก
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม และกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยว จำนวน 41 ท่าน โดยการใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List) และการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิดพร้อมหาแนวทาง การออกแบบเพื่อคัดเลือกชนิดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่จะนำมาออกแบบและพัฒนา

5.1.4.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์

ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอคำปรึกษา และคำแนะนำจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือในการให้คำปรึกษา แนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวัง สนามจันทร์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบ เรียงลำดับ ประกอบภาพสเก็ต (Sketch Design) ด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และคัดเลือกให้เหลือ 1 แบบ อีกทั้งใช้คำถามแบบเปิด เพื่อนำข้อเสนอแนะไป พัฒนาปรับปรุง เพิ่มเติม

5.1.4.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

โดยใช้แบบสอบถามในการสอบถามความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามแบบเรียงลำดับ ประกอบแบบจำลอง (Scale Model) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องการศึกษาและออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐมนี้ ผู้วิจัยได้ทำ การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบสถิติ และแปรผลข้อมูล ตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

5.1.5.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List) และการสัมภาษณ์ด้วยคำถามแบบเปิด จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งหมด 50 ท่าน สรุปผลว่า กล่องดนตรี ร้อยละ 12.5 จานโชว์ ร้อยละ 10 กล่องใส่ของ ร้อยละ 11 นาฬิกา ร้อยละ 11.5 แบบจำลองโชว์ ร้อยละ 11 และเมื่อสอบถามความต้องการทางด้านสถาปัตยกรรมที่กลุ่มเป้าหมายอยากให้นำมาออกแบบร่วมกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สรุปผลว่า สถาปัตยกรรมพระตำหนักชาลิมงคลอาสน์ ร้อยละ 37.3

5.1.5.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล และแบบสอบถามความต้องการ ในขั้นตอนที่ 1 มาสรุปเพื่อเป็นแนวคิดเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ โดยได้ทำการพัฒนาและออกแบบ จานโชว์ กล่องใส่ของ แบบจำลองโชว์ กล่องดนตรีและนาฬิกา โดยเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น เมื่อการวิจัยขั้นต้นเสร็จสิ้นแล้ว ผลการวิจัยขั้นต้นที่ได้นี้จะนำไปใช้ในการดำเนินการค้า ไม่ว่าการณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่เหมาะสมจะพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบเฉพาะ มีความโดดเด่น คือ เมื่อพบแล้วทำให้ระลึกถึงพระราชวังสนามจันทร์ แต่ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องความปลอดภัยและการใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมอื่นที่อยู่ภายในพระราชวังสนามจันทร์ด้วย

ทั้งนี้ ผู้ทำวิจัยได้ผลิตแบบจำลองผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

5.1.5.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับ สถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่ทำขึ้นมาเป็นต้นแบบ

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากมีรูปแบบเฉพาะเมื่อระลึกถึงสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

5.1.6 ผลการวิจัย

5.1.6.1 ขั้นตอนการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และค้นคว้าข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ รวมถึงข้อมูลของพระราชวังสนามจันทร์ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งทำการสอบถาม ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 50 ท่าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม และกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวจำนวน 41 ท่าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

- ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ที่สัดส่วนร้อยละ 76 ต่อ 24 โดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21-30 ปี ถึงร้อยละ 56 มีการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 48 และประกอบอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษามากที่สุด ร้อยละ 60 จึงมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน สูงถึงร้อยละ 58

- ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่มีที่กลุ่มเป้าหมายเลือก ได้แก่ กล่องดนตรี ร้อยละ 12.5 กล่องใส่ของ ร้อยละ 11 แบบจำลองโชว์ ร้อยละ 11 นาฬิกา ร้อยละ 11.5 จานโชว์ ร้อยละ 10

5.1.6.2 ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษา และค้นคว้า รวบรวมถึงสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายมา สามารถสรุป เป็นแนวคิดเพื่อการพัฒนาและออกแบบ โดยทำการพัฒนาและออกแบบ กล่องดนตรี กล่องใส่ของ แบบจำลองโชว์ นาฬิกา จานโชว์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำแบบร่าง (Sketch Design) ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อ นำไปสอบถามถึงความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้าน การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ด้านสถาปัตยกรรม ด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวัง สนามจันทร์ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญชาวด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในพระราชวังสนามจันทร์ ทั้งหมด 9 ท่าน เลือก กล่องดนตรี ด้วยคะแนนเฉลี่ย (\bar{x} =4.21) และบรรจุภัณฑ์ด้วยคะแนนเฉลี่ย (\bar{x} = 4.04) ดังนั้นผู้วิจัย จึงนำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ดังกล่าวมาปรับปรุงเพิ่มเติม พร้อมทั้งผลิตเป็นแบบจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.6.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับการออกแบบ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อประเมินความพึงพอใจของของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบ 4 ด้าน อันประกอบด้วย สินค้ามีเอกลักษณ์ มีความดึงดูดใจ ขนาด รูปทรง และน้ำหนักไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง และด้านบรรจุภัณฑ์

- ลักษณะทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมากถึงสัดส่วน 73 ต่อ 27 โดยส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี ถึงร้อยละ 56 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ถึงร้อยละ 48 และ ม.6 หรือต่ำกว่า ถึงร้อยละ 26 และประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ถึงร้อยละ 60 จึงทำให้มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน สูงถึงร้อยละ 58

- กลุ่มตัวอย่างที่เคยมาเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ พึงพอใจในรูปแบบกล่องดนตรีและบรรจุภัณฑ์ ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.11)

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้การศึกษาและพัฒนาต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เพื่อออกแบบต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยวิธีการลงพื้นที่ สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและผู้เชี่ยวชาญ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ มาประกอบการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ซึ่งพบว่า สถาปัตยกรรมในพระราชวังสนามจันทร์ มีรูปทรงและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมีสอดคล้องกับแนวคิดของ จิววัฒน์ เตมียพันธ์ (2545:17) และด้านการออกแบบก็ได้สื่อถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของปิ่นรัชฎ์ กาญจนนิจฐิติ (2553) และด้านความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะสามารถถ่ายทอดคุณค่า ทางสถาปัตยกรรม และสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยววนั้นได้

จากผลประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ และผลการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ที่ได้รับการออกแบบเพื่อเป็นต้นแบบ ผู้วิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านสถาปัตยกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายใน พระราชวัง สนามจันทร์ ทั้งหมด 9 ท่าน และกลุ่มเป้าหมาย 100 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่เคย เยี่ยมชมพระราชวังสนามจันทร์ ล้วนมีความคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อเป็น ต้นแบบ โดยเป็น กล่องดนตรี ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจระดับมาก โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ มีความดึงดูดใจ และเมื่อพบเห็นแล้วทำให้ระลึกถึงพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์.2537 ซึ่งกล่าวไว้ว่า เป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เมื่อผู้คนกล่าวถึง ของที่ระลึกประเภทนี้แล้วต้องรู้จักแหล่งที่มาของสิ่งนั้นได้ ซึ่งถือว่า เป็นเอกลักษณ์ที่เกิดมาจาก ประวัติความเป็นมานั้นๆ

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษา เรื่องการสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่สินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในทางการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่สะท้อนคุณค่าของ ศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นและสอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยทั้งในด้านการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและการส่งเสริมรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวไป พร้อมๆ และความต้องการของผู้บริโภคต่อสินค้าของที่ระลึก และสอดคล้องกับงานวิจัยการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกจากผ้าปักของชาวเขาเผ่าม้ง ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัด เพชรบูรณ์ นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดของชาวเขาเผ่าม้ง ลวดลายต่างๆของการปักผ้า เกิด จากการศึกษาจากธรรมชาติแล้วนำมาประยุกต์เป็นลวดลายต่างๆ ที่ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่า มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัด นครปฐม ซึ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวของพระราชวังสนามจันทร์

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว พระราชวังสนามจันทร์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เรียนรู้และมีข้อเสนอเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้และเพื่อการวิจัย ในครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 การนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและออกแบบของที่ระลึกสำหรับพระ ราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม นำไปพัฒนาเป็นต้นแบบอันแท้จริงเพื่อสามารถให้นักท่องเที่ยว ได้เลือกซื้อ

5.3.1.2 การนำผลวิจัยไปใช้เพื่อการออกแบบของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ นัก ออกแบบจำเป็นต้องศึกษากลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละสถานที่ต่างก็มีลักษณะแตกต่างกัน ทำให้ความ ต้องการแตกต่างกัน จึงไม่ควรนำผลวิจัยทั้งหมดไปใช้เพราะแต่ละสถานที่แตกต่างกัน

5.3.1.3 จากการศึกษา และเก็บรวบรวมงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มเป้าหมายพึงพอใจใน รูปแบบกล่องดนตรีมากที่สุด เนื่องจากมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เมื่อพบเห็นก็จะจดจำได้ว่า พระราชวังสนามจันทร์

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเป็นต้นแบบนั้นได้รับความพึงพอใจในระดับมากจากกลุ่มเป้าหมาย แต่ในการวิจัยก็ยังพบ ข้อจำกัด อยู่ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสิ่งที่ต้องคำนึงถึง เพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ผลงานการวิจัยครั้งนี้เป็นต้นแบบ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาเพื่อเป็นของที่ระลึกรูปแบบอื่นๆ ได้ อีก

2. การผลิตต้นแบบเพื่อการประกอบการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ผลิตต้นแบบ ให้ใกล้เคียงของจริงมากที่สุด เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเห็นภาพชัดเจนในการประเมินความพึงพอใจ

3. นักท่องเที่ยวแต่ละสถานที่ก็มีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป ดังนั้นผลที่ได้รับจากการวิจัยจึงไม่ สามารถนำมาเป็นข้อสรุปเพื่อผลิตของที่ระลึกสำหรับสถานที่อื่นๆ ได้ แต่สามารถนำวิจัยครั้งนี้ไป เป็นแนวทางในการวิจัยอื่นๆต่อไปได้

การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กลิ่น อุ๋นวิจิตร และคณะ .การสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่สินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.เอกสารอัดสำเนา.[Online].
- จารุสิทธิ์ เครือจันทร์.2552.เอกสารประกอบการสอนการออกแบบของที่ระลึก.สาขาวิชาออกแบบ
นิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การศึกษาภาคฤดูร้อน.เอกสาร
อัดสำเนา.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์.2537.ปกิณกะบทความวิชาการด้านการท่องเที่ยว.เล่ม 2 .เชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญชัย รอดเลิศ.การศึกษาและออกแบบสื่อการเรียนรู้งานศิลปะหัตถกรรมปลาตะเพียนสาน.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง.
- ชุกกลิ่น อุ๋นวิจิตร และคณะ .การสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่สินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยว.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.เอกสารอัดสำเนา.[Online].
- ดวงฤทัย ชำรงโชติ.2550.เทคโนโลยีภาษาขณะบรรจุ.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- ดารารักษ์ รัตนสุรีย์.2554 .การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกเพื่อการเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์
สิรินธร จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ.2555.การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนส
อาร์แอนด์ดี.
- นิรัช สุดสังข์.2548.การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นวนลัย บัญจวงษ์. 2542. หลักการออกแบบ. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ ศิลรัตน์.2532.ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต สำนักพระราชวัง.2551.เฉลิมฉลอง 100 ปี พระราชวังสนาม
จันทร์:บริษัท ดิน ดีไซน์ จำกัด.
- มนตรี ยอดบางเตย.2538.ออกแบบผลิตภัณฑ์.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์
- มหาวิทยาลัยศิลปากร.2539.พระตำหนักขาลิมคลออาสน์และพระราชวังสนามจันทร์.กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- เยาวลักษณ์ สิริวัฒนานุสรณ์.2555.ออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเชิง
ประวัติศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง.
- สุมาลี ทองรุ่งโรจน์.2555.ออกแบบบรรจุภัณฑ์.กรุงเทพฯ: บอส์สการพิมพ์.
- สุกัญญา กิมเปียม.(2551).การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิตสาขาพัฒนาศึกษา,
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เสาวลักษณ์ จันทรสกุล.(2546).การสร้างและทดลองใช้คู่มือท่องเที่ยวโบราณสถานในเขตพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา), มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี โสมดี.(2552).การออกแบบของที่ระลึก.เชียงใหม่:คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ที่ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

1.1 เพศ

[] ชาย [] หญิง

1.2 อายุ

[] น้อยกว่า 20 ปี [] 21 - 31 ปี
 [] 31 - 40 ปี [] 41 - 50 ปี
 [] มากกว่า 51 ปี

1.3 การศึกษา

[] ม.6 หรือต่ำกว่า [] อนุปริญญา (ปวส)
 [] ปริญญาตรี [] สูงกว่าปริญญาตรี

1.4 ท่านจัดอยู่ในกลุ่มใด

[] เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพระราชวังสนามจันทร์
 [] ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านบรรจุภัณฑ์
 [] นักท่องเที่ยว

1.5 อาชีพ

[] นักเรียน/นักศึกษา [] ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 [] พนักงานเอกชน [] ธุรกิจส่วนตัว
 [] อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.6 รายได้ / เดือน

[] ต่ำกว่า 15,000 บาท [] 15,000 - 20,000 บาท
 [] 20,000 - 30,000 บาท [] มากกว่า 30,000 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ที่ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

2.1 ประเภทของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกใดที่ท่านคิดว่ามีความแตกต่างจากของที่ระลึกที่มีอยู่เดิมในพระราชวังสนามจันทร์

☐ พวงกุญแจ	☐ กล่องดนตรี
☐ แผ่นแม่เหล็ก	☐ เสื้อยืด
☐ กล่องใส่ของ	☐ เข็มกลัด
☐ ที่ใส่นามบัตร	☐ จานโซว์
☐ เครื่องประดับ	☐ ที่คั่นหนังสือ
☐ แก้วน้ำ	☐ กรอบรูป
☐ นาฬิกา	☐ ที่ทับกระดาษ
☐ สมุดภาพ	☐ ถุงผ้า
☐ แบบจำลองโซว์	☐

อื่นๆ.....

2.2 สถาปัตยกรรมใดที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์พระราชวังสนามจันทร์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ พระที่นั่งพิมานปฐม	☐ พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี
☐ พระที่นั่งวัชรรมยา	☐ พระที่นั่งสามมัยคิริมขมาตย์
☐ พระตำหนักชาลิมงคลอาสน์	☐ พระตำหนักมารีราชบังลังค์
☐ พระตำหนักทับแก้ว	☐ พระตำหนักที่ขวัญ

2.3 ท่านต้องการให้บรรจุภัณฑ์มีลักษณะด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ด้านโครงสร้าง

☐ มีประสิทธิภาพปกป้องสินค้า	☐ มองเห็นสินค้าภายใน
☐ ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	

ด้านกราฟิก

☐ รูปแบบที่สวยงามโดดเด่นสะดุดตา	☐ นำเสนอข้อมูลครบถ้วน
☐ สามารถสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวปัทมา กระแสเสวตร
 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

แบบสอบถามเพื่อประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์
พระราชวังสนามจันทร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เรื่อง การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว
เชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม
โดย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

- 1.แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ที่มีต่อผล การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับพระราชวังสนามจันทร์
- 2.โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงด้วยตัวท่านเอง
- 3.กรุณาพิจารณาข้อความในแต่ละรายการ พร้อมทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตาม ความเห็นของท่าน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านบรรจุภัณฑ์ เจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับการออกแบบขึ้นมาใหม่ ด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List)
- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดกรอกรายละเอียด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ที่ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

1.1 ชื่อ.....

นามสกุล.....

1.2 ตำแหน่ง.....

1.3 สถานที่ทำงาน.....

1.4 การศึกษา

[] ต่ำกว่าปริญญาตรี

[] ปริญญาตรี

[] ปริญญาโท

[] ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านบรรจุภัณฑ์ และเจ้าหน้าที่พระราชวังสนามจันทร์ ที่ได้รับการออกแบบชิ้นใหม่

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ที่ตรงความคิดเห็นของท่าน

ระดับความคิดเห็นในการให้คะแนน

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

รายละเอียด	งานโชว์		แบบจำลองโชว์		กล่องใส่ของ		นาฬิกา		กล่องดนตรี						
	แบบที่ 1		แบบที่ 2		แบบที่ 3		แบบที่ 4		แบบที่ 5						
	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					
1.ด้านคุณค่าทางศิลปกรรม ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีการผสมผสาน ความงามทางด้านศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของพระราชวังสนามจันทร์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1				
2.ด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สามารถถ่ายทอดถึงความงามทางสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1				
3.ด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสื่อถึงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1				

รายละเอียด	 จานโชว์ แบบที่ 1	 แบบจำลองโชว์ แบบที่ 2	 กล่องใส่ของ แบบที่ 3	 นาฬิกา แบบที่ 4	 กล่องดนตรี แบบที่ 5	ระดับความคิดเห็น																	
						ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น													
						1	2	3	4	5													
4.ด้านความงาม 4.1 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ ที่อยู่เที่ยวอื่นๆ 4.2 เมื่อพบเห็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแล้ว ทำ ให้นึกถึงพระราชวังสนามจันทร์ 4.3 มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นของพระราชวัง สนามจันทร์ 4.4 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นได้รับ การ ออกแบบให้มีคุณค่าทางสุนทรียะเห็นแล้ว ก่อให้เกิดความชื่นชมยินดี และความพึงพอใจ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1								
	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1				
	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายละเอียด	 จานโชว์ แบบที่ 1	 แบบจำลองโชว์ แบบที่ 2	 กลองใส่ของ แบบที่ 3	 นาฬิกา แบบที่ 4	 กลองดนตรี แบบที่ 5	ระดับความคิดเห็น													
						ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น									
						5	4	3	2	1									
5.ด้านวัสดุ																			
5.1 วัสดุที่เหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก																			
5.2 ดูแลรักษาง่าย																			
5.3 ขนาดและน้ำหนักมีความเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก																			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวปัทมา กระแสเสวยตร

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เรื่อง การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว
เชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม
โดย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์
2. โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงด้วยตัวท่านเอง
3. กรุณาพิจารณาข้อความในแต่ละรายการ พร้อมทั้งทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความคิดเห็นของท่าน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ ด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ที่ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

1.1 ท่านเคยไปเที่ยวที่พระราชวังสนามจันทร์หรือไม่

[] เคย [] ไม่เคย

1.2 เพศ

[] ชาย [] หญิง

1.3 อายุ

[] น้อยกว่า 20 ปี [] 21 - 31 ปี
 [] 31 - 40 ปี [] 41 - 50 ปี
 [] มากกว่า 51 ปี

1.4 การศึกษา

[] ม.6 หรือต่ำกว่า [] อนุปริญญา (ปวส)
 [] ปริญญาตรี [] สูงกว่าปริญญาตรี

1.5 อาชีพ

[] นักเรียน/นักศึกษา [] ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 [] พนักงานเอกชน [] ธุรกิจส่วนตัว
 [] อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.6 รายได้ / เดือน

[] ต่ำกว่า 15,000 บาท [] 15,000 - 20,000 บาท
 [] 20,000 - 30,000 บาท [] มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวพระราชวังสนามจันทร์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ที่ตรงความคิดเห็นของท่าน

ระดับความคิดเห็นในการให้คะแนน

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.เป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์					
1.1 สามารถถ่ายทอดคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรมของพระราชวังสนามจันทร์					
1.2 ผลกระทบของที่ระลึกสื่อถึงที่มาของสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์					
1.3 ผลกระทบของที่ระลึกมีเอกลักษณ์เฉพาะที่บ่งบอกถึงพระราชวังสนามจันทร์					
2.มีความดึงดูดใจ					
2.1 ผลกระทบของที่ระลึกมีความดึงดูดใจด้วยรูปลักษณ์ที่มีคุณค่า					
2.2 ผลกระทบของที่ระลึกมีคุณภาพ					
2.3 มีรูปแบบเฉพาะ โดดเด่นจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ					
3.ขนาด รูปทรง และน้ำหนักไม่เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง					
3.1 ขนาดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีขนาดเหมาะสม					
3.2 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความเหมาะสม					
3.3 ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีน้ำหนักเหมาะสม					
4.ด้านบรรจุภัณฑ์					
4.1 การป้องกันคุ้มครองสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้					
4.2 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า บรรจุภัณฑ์สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าได้อย่างเข้าใจ					
4.3 ดึงดูดให้ลูกค้าเกิดความสนใจอยากซื้อ บรรจุภัณฑ์สามารถดึงดูดใจให้ท่านเกิดความอยากซื้อสินค้า					

ข้อเสนอแนะ.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวปัทมา กระแสเสวตร
 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

แบบสอบถามเพื่อหาประเภท เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
และบรรจุภัณฑ์พระราชวังสนามจันทร์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เรื่อง การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว
เชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม
โดย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

- 1.แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามหาประเภท เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ สำหรับพระราชวังสนามจันทร์
- 2.แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระราชวังสนามจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และด้านบรรจุภัณฑ์ และนักท่องเที่ยว
- 3.โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงด้วยตัวท่านเอง
- 4.กรุณาพิจารณาข้อความในแต่ละรายการ พร้อมทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความคิดเห็นของท่าน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 สอบถามหาประเภท เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ด้วยคำถามแบบตรวจสอบ (Check List)
- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๑๗.๐๑(๔).๐๑/๐๖๓

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

จ. มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบแจ้งตอบรับบทความ

เรียน คุณปัทมา กระแสเสวตร

ตามที่ท่านเสนอบทความวิจัย เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นั้น

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรได้รับ
บทความวิจัย เรื่อง การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกต้นแบบสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิง
สถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ของท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้วและได้พิจารณา
ตีพิมพ์บทความวิจัยดังกล่าวในวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรปีที่ ๗
ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์)

บรรณาธิการวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

งานวารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

โทร. ๐-๕๕๙๖-๒๕๕๙ โทรสาร. ๐-๕๕๙๖-๒๕๕๕

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

งานประชาสัมพันธ์
เลขที่ ๑๖๒๖/๒๖
วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ส่วนราชการ พระราชวังสนามจันทร์ (งานประชาสัมพันธ์ โทร ๐๓๔-๒๕๔๒๓๖)

ที่ พสจ ๐๖๒๖ / ๒๖ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติเข้าเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการพระราชวังสนามจันทร์

ตามที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม นางสาวปัทมา กระแสเสวยร เชื้อเก็บข้อมูลต่างๆ ในพระราชวังสนามจันทร์ นั้น

ในการนี้ งานประชาสัมพันธ์ ได้ติดต่อประสานงานกับนางสาวปัทมา กระแสเสวยร นักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ขอสรุปดังนี้

๑. ขออนุญาตสอบถามข้อมูลและประวัติความเป็นมาของพระราชวังสนามจันทร์

๒. ขอสอบถามข้อมูลสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม รวมทั้งสถิตินักท่องเที่ยวในปี ๒๕๕๖

๓. ขออนุญาตบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวบริเวณรอบนอกพระที่นั่งฯ และพระตำหนักฯ ภายในพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อประกอบการจัดเตรียมหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์

๔. ขออนุญาตเข้าพื้นที่ ในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ท้ายนี้ ได้แนบหนังสือขออนุญาตจากทางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มาด้วยแล้วจำนวน ๑ ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

(นางฉลิสลา ผู้มีโชคชัย)

นักจัดการงานในพระองค์ปฏิบัติกร

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานประชาสัมพันธ์

เรียน เลขาธิการพระราชวังผ่านที่ปรึกษาสำนักพระราชวัง(นางพรจันทร์ นกุลประดิษฐ์)

เพื่อโปรดทราบและอนุมัติ

(นายสัญญาชาติ วัชรวิริยะ)

ผู้อำนวยการพระราชวังสนามจันทร์

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

อนุมัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.๓๖๙๒
ที่ ศธ ๐๕๖๔.๐๔ / 4405 วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ / ดร.ธนิษฐ์ รัตนโอฬาร / ผศ.ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี

ด้วย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึก
และบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม” โดยมี
ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม นวัตกรรม
กระแสเสวตร มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

๑/๕
11/๖๕๖

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๒๔.๐๘/ ๔๗๕๖

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษา

เรียน ผู้อำนวยการพระราชวังสนามจันทร์

ด้วย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญเจ้าหน้าที่ จำนวน ๓ ท่านให้เป็นผู้เชี่ยวชาญและขอ
ถ่ายภาพขณะตอบแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษาดังกล่าว และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๕๔-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๔๒

โทรสาร. ๐๒-๓๒๕๔-๘๔๓๖

✉️ จ่อนักศึกษา โทร. ๐๘๕-๔๐๖-๐๒๐๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร. 3692

ที่ ศธ 0524.04/ 0054

วันที่ 1๘ มกราคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมไทย

เรียน รศ.สุรศักดิ์ กังขาว

ด้วยนางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรมไทย ของ นางสาวปัทมา กระแสเสวตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์สุทธิ สุนทรภณกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติการแทนคณบดี

คนดีเปี่ยมด้วยวิชาและน้ำ
แต่ อันนา น.กระแสเสวตร,

(รศ.สุรศักดิ์ กังขาว)

15.01.57

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร. 3692
ที่ ศธ 0524.04/ 0054 วันที่ 1๑ มกราคม 2557

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน ผศ.ธเนศ ภิรมย์การ

ด้วยนางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่
ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัด
นครปฐม” โดยมี ผศ.ดร.จตุรงค์ เล่าหะเพ็ญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์
สาริบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การออกแบบผลิตภัณฑ์ ของ นางสาวปัทมา
กระแสเสวตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ สุนทรภณกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ผู้ประสานงาน ผศ.ธเนศ ภิรมย์การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๒๔.๐๔/ ๐๐๕๔

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๕๒๐

๑๐ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์

เรียน ผศ.สุมาลี ทองรุ่งโรจน์

ด้วย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่
ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัด
นครปฐม" โดยมี ผศ.ดร.จตุรงค์ เล่าหะเพ็ญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์
สาริบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของ นางสาว
ปัทมา กระแสเสวตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒

โทรสาร. ๐๒- ๓๒๙-๘๔๓๖

ติดต่อนักศึกษา โทร.๐๘๕-๔๐๖-๐๒๐๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๒๔.๐๔/0054

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนคลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๕๒๐

๑๖ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน ผศ.อรชฎา ภาคลิ้นไชย

ด้วย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่
ระลีกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัด
นครปฐม” โดยมี ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์
สาริบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของ นางสาวปัทมา
กระแสเสวตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ผศ.อรชฎา ภาคลิ้นไชย
(นางอรชฎา ภาคลิ้นไชย)

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๔-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒

โทรสาร. ๐๒-๓๒๔-๘๔๓๖

ติดต่อนักศึกษา โทร.๐๘๔-๔๐๖-๐๒๐๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๒๕.๐๔/ ๐๐๕๔

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๕๒๐

๑๐ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์

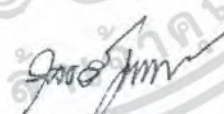
เรียน ผศ.ชัยมิตร แสงมงคล

ด้วย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่
ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัด
นครปฐม” โดยมี ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเทัญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์
สาริบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของ นางสาว
ปัทมา กระแสเสวตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒

โทรสาร. ๐๒- ๓๒๙-๘๔๓๖

ติดต่อนักศึกษา โทร.๐๘๔-๔๐๖-๐๒๐๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ ๐๕๒๔.๐๔/ ๐๐๕๔

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๕๒๐

๑๐ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์

เรียน ผศ.ปรีชาติ รัตนผล

ด้วย นางสาวปัทมา กระแสเสวตร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่
ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์จังหวัด
นครปฐม” โดยมี ผศ.ดร.จตุรงค์ เลหาทะเพ็ญแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.อุดมศักดิ์
สาริบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของ นางสาว
ปัทมา กระแสเสวตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิสุทธิ สุนทรกนกพงศ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. ๐๒-๓๒๕-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒

โทรสาร. ๐๒- ๓๒๕-๘๘๓๖

ติดต่อนักศึกษา โทร.๐๘๔-๕๐๖-๐๒๐๐

รับทราบและไปแจ้ง

Ami Room
อ.ศ.ปรีชาติ รัตนผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN.1

การศึกษาศรีรัตนพิมานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์และราชบุรี
ส่วนที่ ๒ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากไม้กระดานพระปฐมเจดีย์และราชบุรี

SOUVENIR

ภาพที่ ค.1 ภาพสเกตแบบที่ 1
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ภาพที่ ค.2 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 1
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

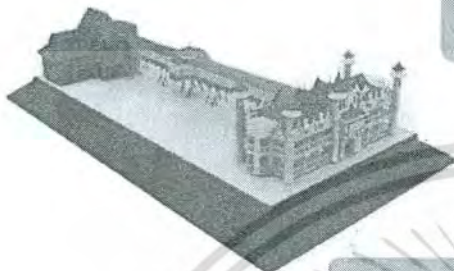
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN.2 การศึกษาและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบที่รวมถึงหลักการปฏิบัติ
สำหรับสถาบันที่ท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

SOUVENIR ■■■

“สถาปัตยกรรมจำลองย่อส่วน”

“สถาปัตยกรรมจำลองย่อส่วน” คือ
เป็นงาน 3 มิติ มองได้รอบด้านมีรายละเอียดเหมือนของจริง
ไม่ว่าจะเป็นสัดส่วน หรือเก็บรายละเอียดของพื้นผิวที่มี
เอกลักษณ์ของพระราชวังสนามจันทร์เหมาะสำหรับเป็นของขวัญ
เป็นของชำร่วยปีใหม่ ตกแต่งประดับบ้านของสะสม
วัตถุ ใช้ทอ คือ เรซิน สกนสังคยบสี มีลักษณะ
คล้ายของจริง ทำให้ดูมีคุณค่าสูง งดงาม

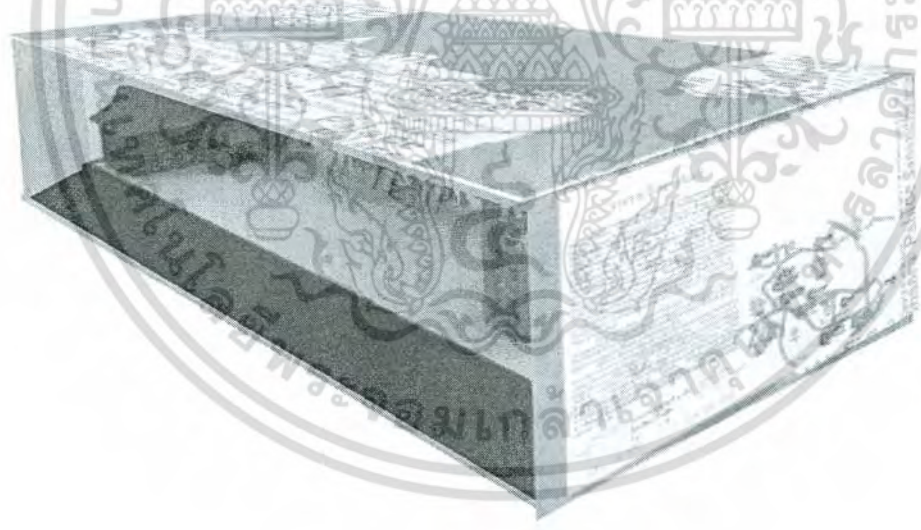

ขนาด 12.5 x 8.5 x 30.5 x 4.2 CM
สีเงิน-ทอง-เขียว-น้ำเงิน-ชมพู-ฟ้า

ภาพที่ ค.3 ภาพสเกตแบบที่ 2

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ภาพที่ ค.4 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN.3

การศึกษาด้านสถาปัตยกรรมเชิงสัมพันธ์กับงานออกแบบกราฟิกและการออกแบบผลิตภัณฑ์

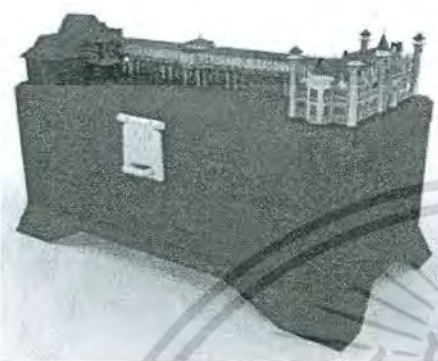
SOUVENIR

"กล่องใส่ซอง"

"กล่องใส่ซอง" คือ เป็นงาน 3 มิติ มองได้รอบด้านมีรายละเอียดเหมือนกับของจริง ไม่ว่าจะป็นสัดส่วนหรือใบรายละเอียดของหรือลักษณะเอกลักษณ์ของพระราชวังสนามจันทร์เหมาะสำหรับใส่ซอง เครื่องประดับ ตกแต่งบ้าน

วัสดุ พลาสติกปฏิกิริยาใช้วิธีหล่อเรซิน สีจากผงทำจากไม้

ขนาด สูง 18 x กว้าง 13 x ลึก 25 CM
 250 ชิ้น ไม้

ภาพที่ ค.5 ภาพสเกตแบบที่ 3

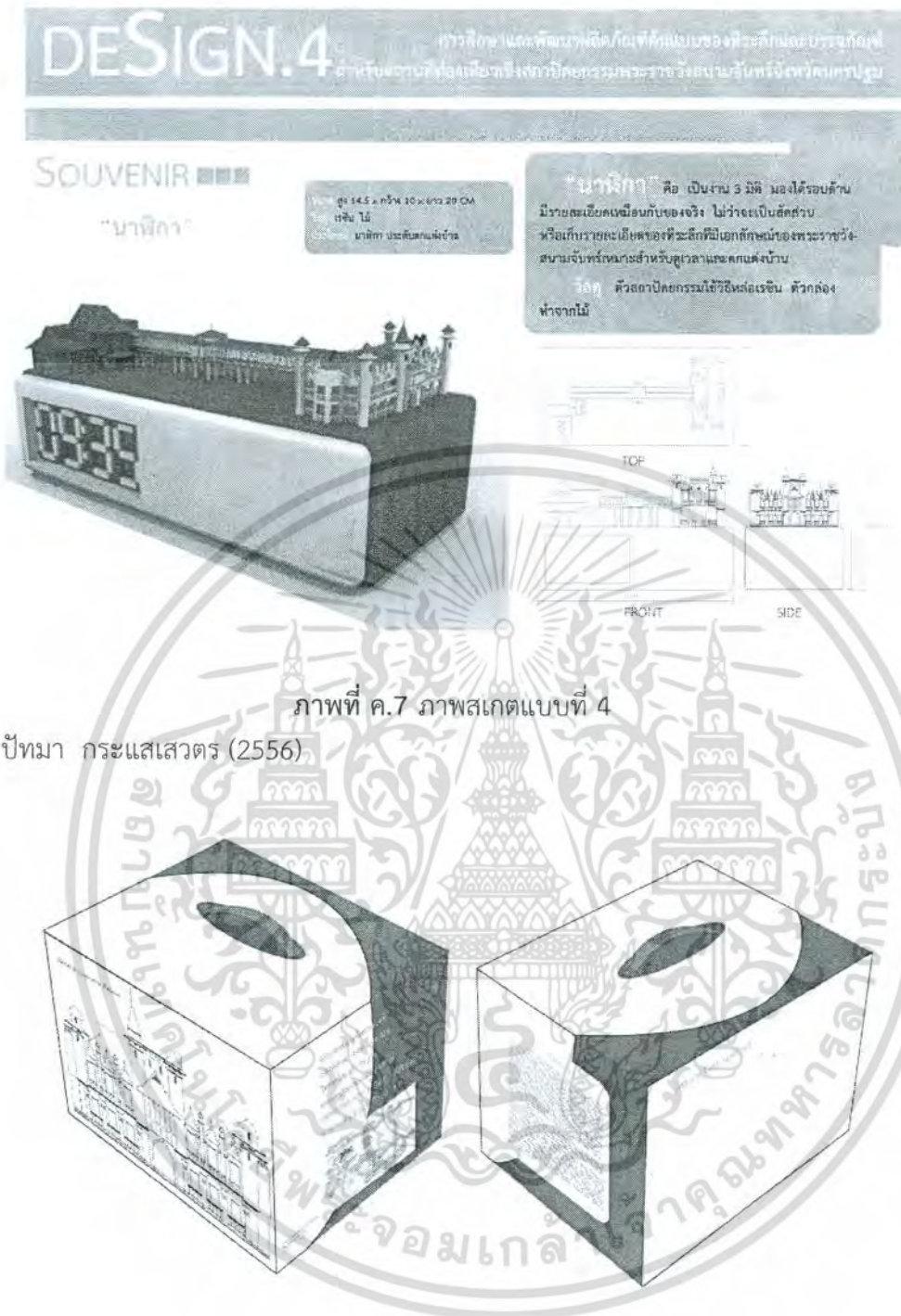
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ภาพที่ ค.6 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 3

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

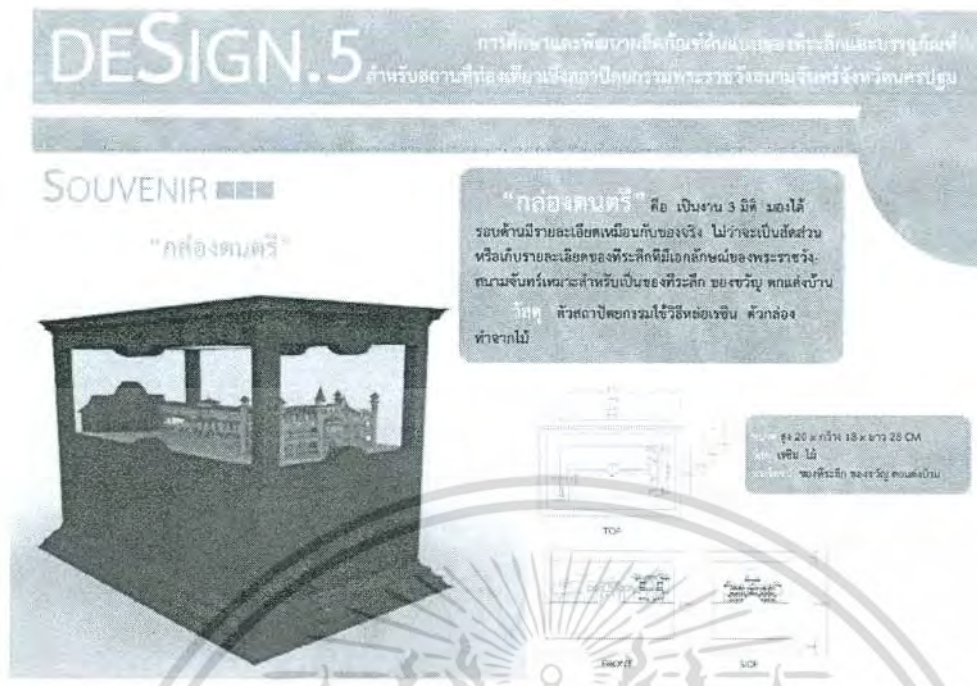
ภาพที่ ค.7 ภาพสเกตแบบที่ 4

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ภาพที่ ค.8 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 4

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.9 ภาพสเกตแบบที่ 5

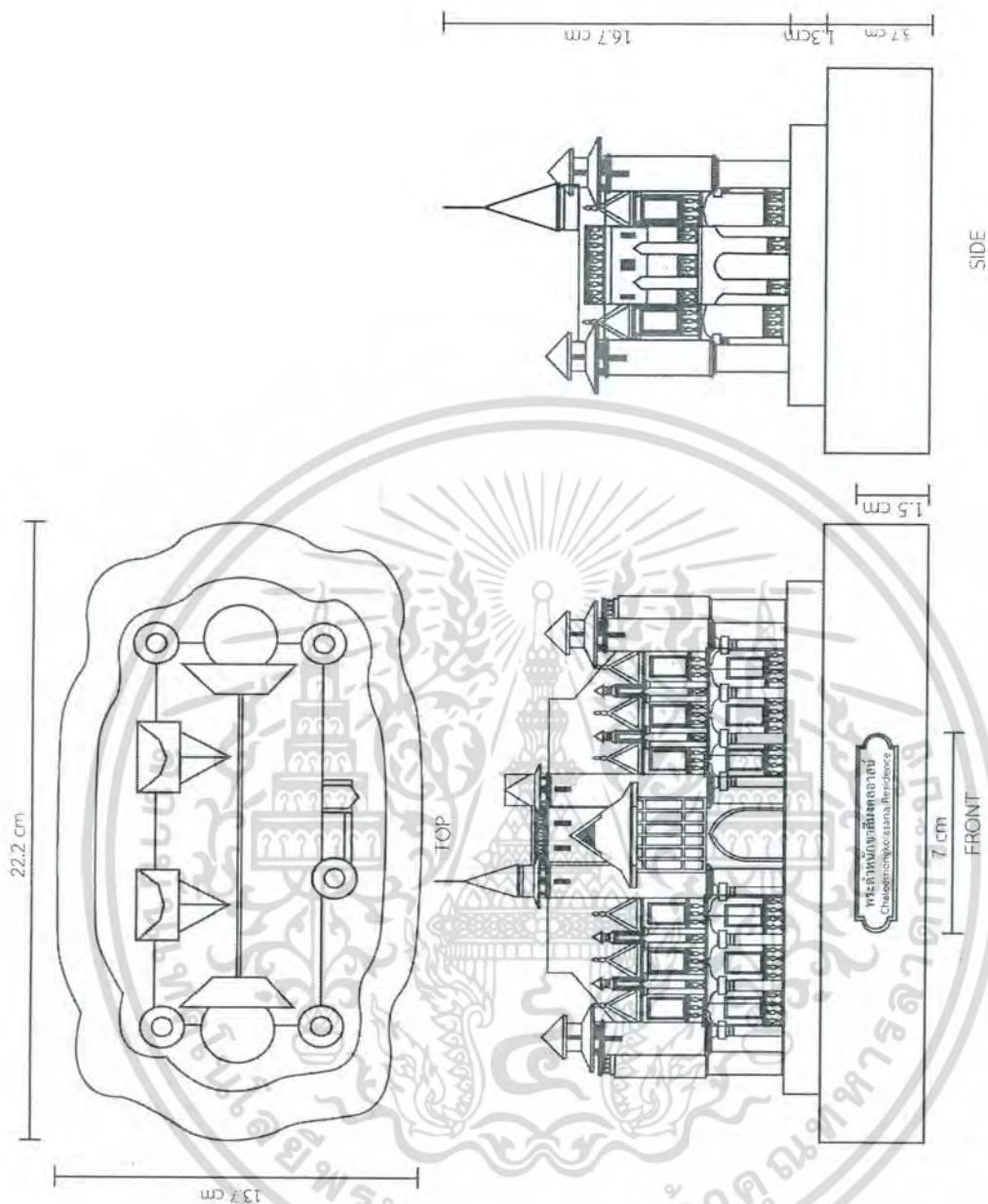
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

ภาพที่ ค.10 ภาพบรรจุภัณฑ์แบบที่ 5

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

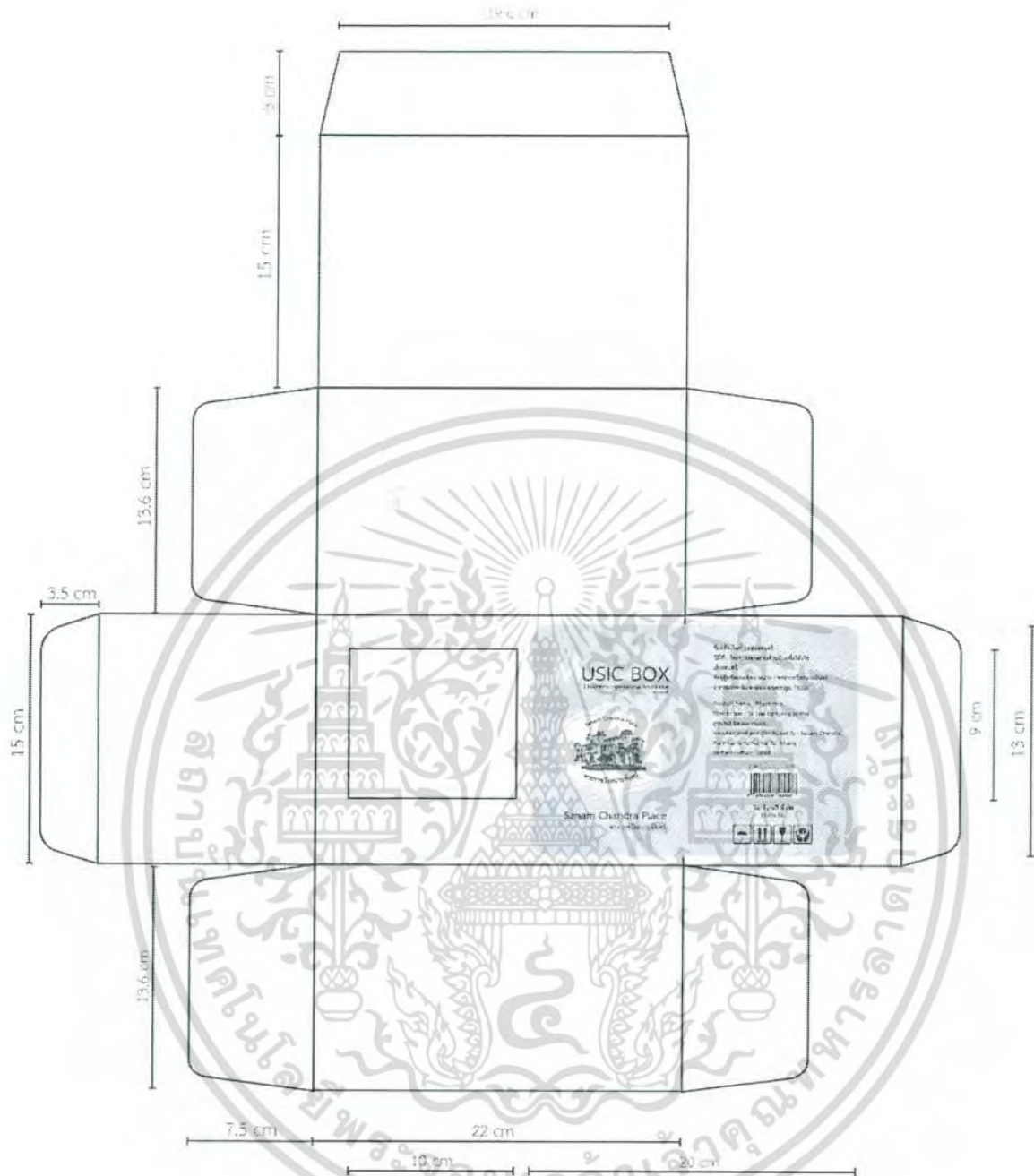
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.11 ภาพการเขียนแบบเพื่อการผลิต

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.12 ภาพการเขียนแบบเพื่อการผลิต

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.13 ภาพต้นแบบของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

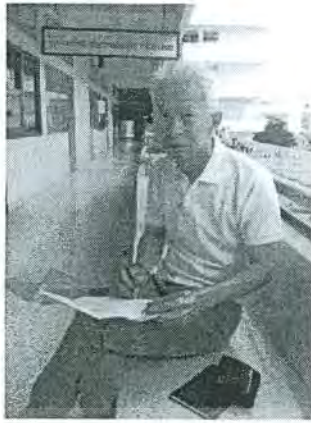
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.1 ภาพการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

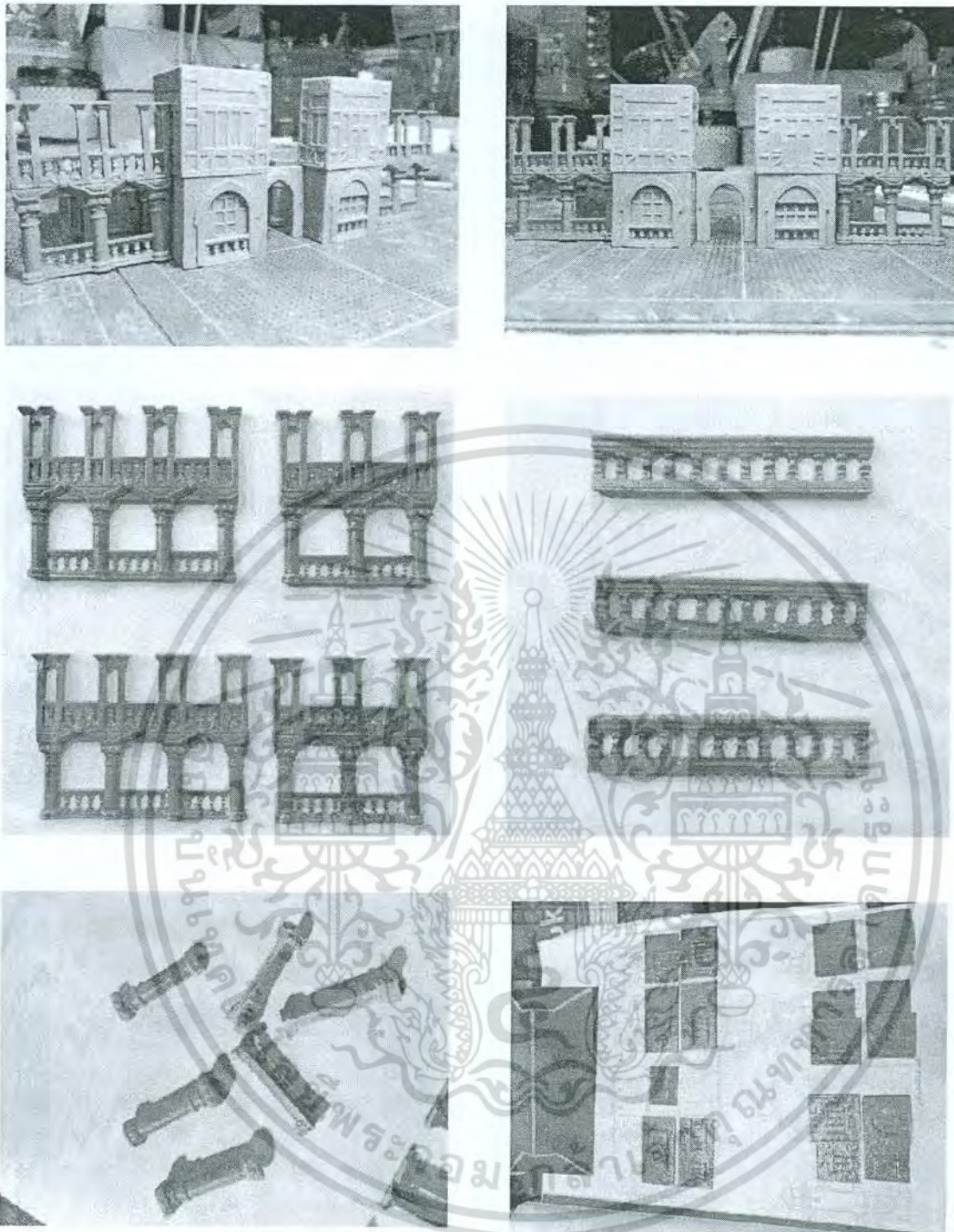
ที่มา : ปัทมา กระแสเสตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

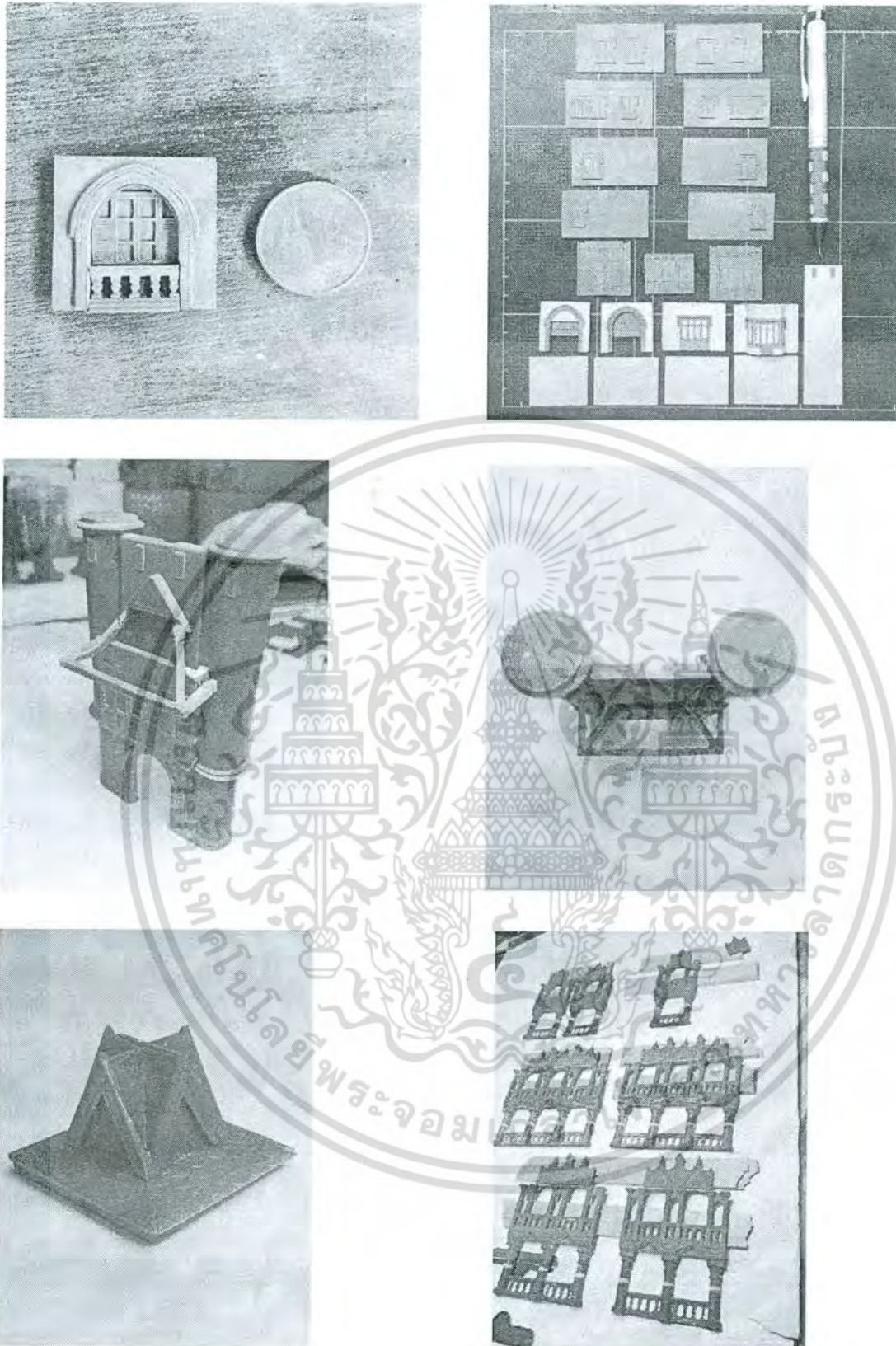
ภาพที่ ง.2 ภาพการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่าง
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

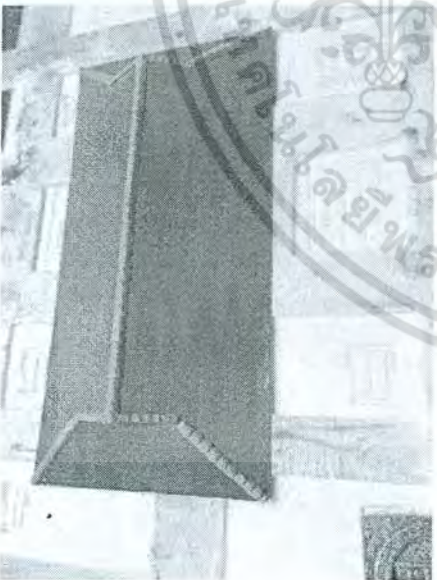
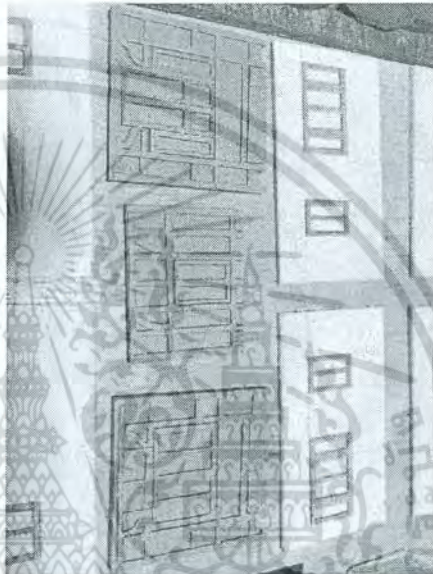
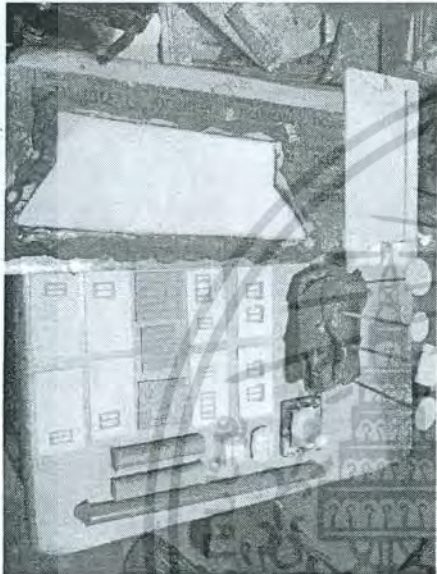
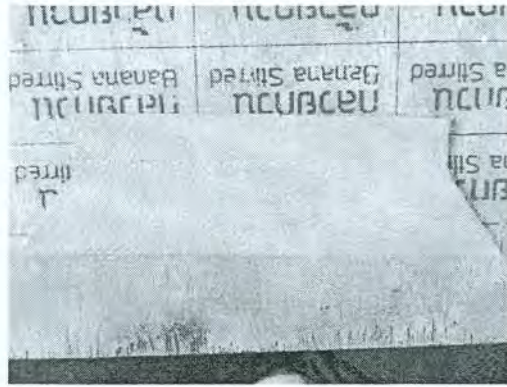
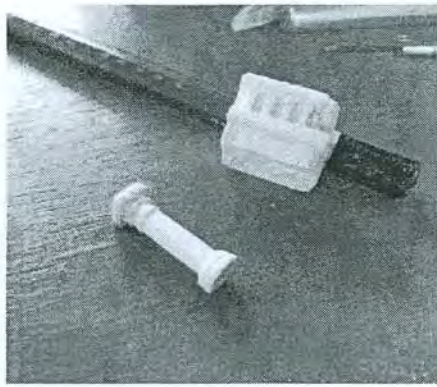
ภาพที่ ง.3 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.4 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก
ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

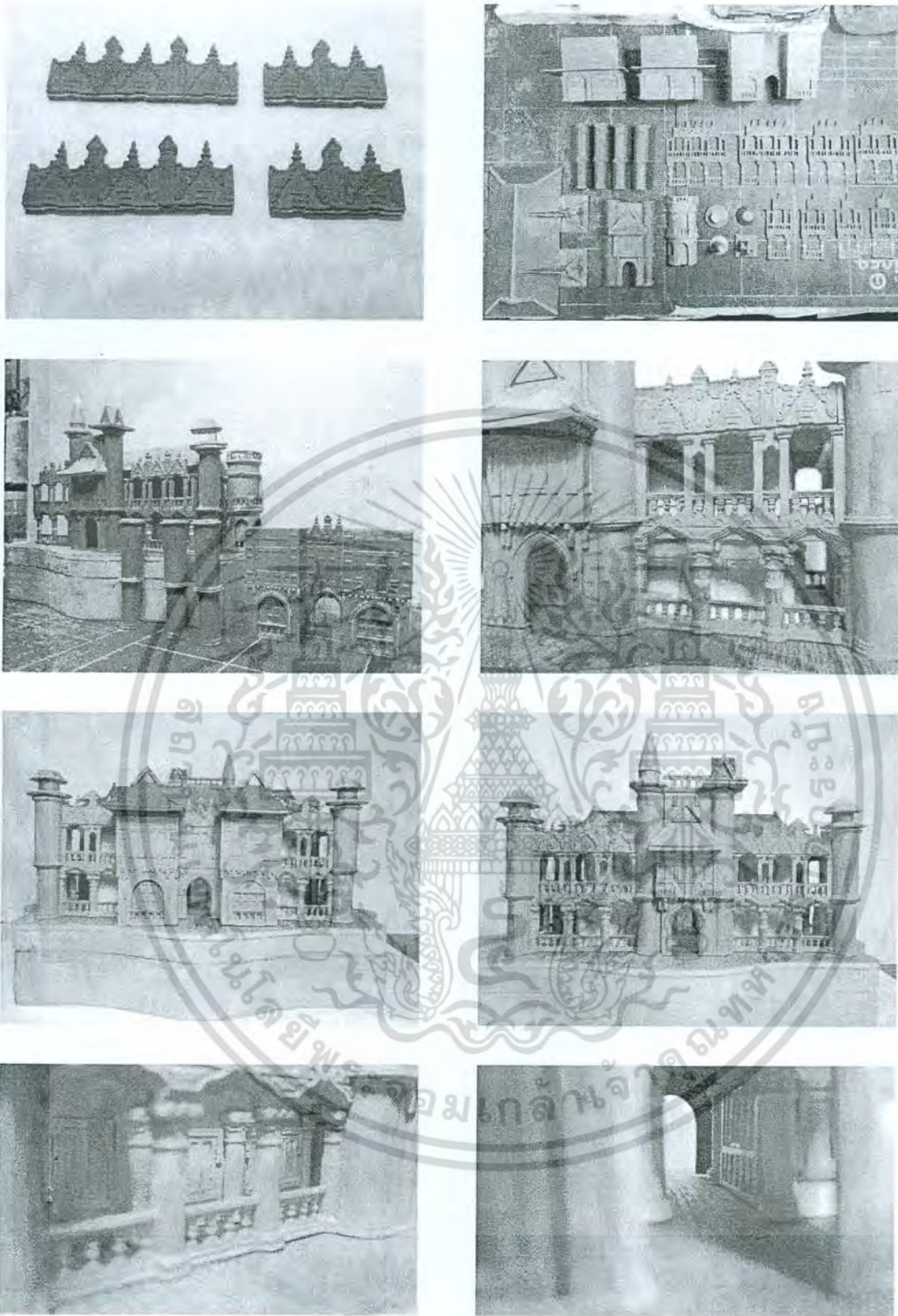
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.5 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

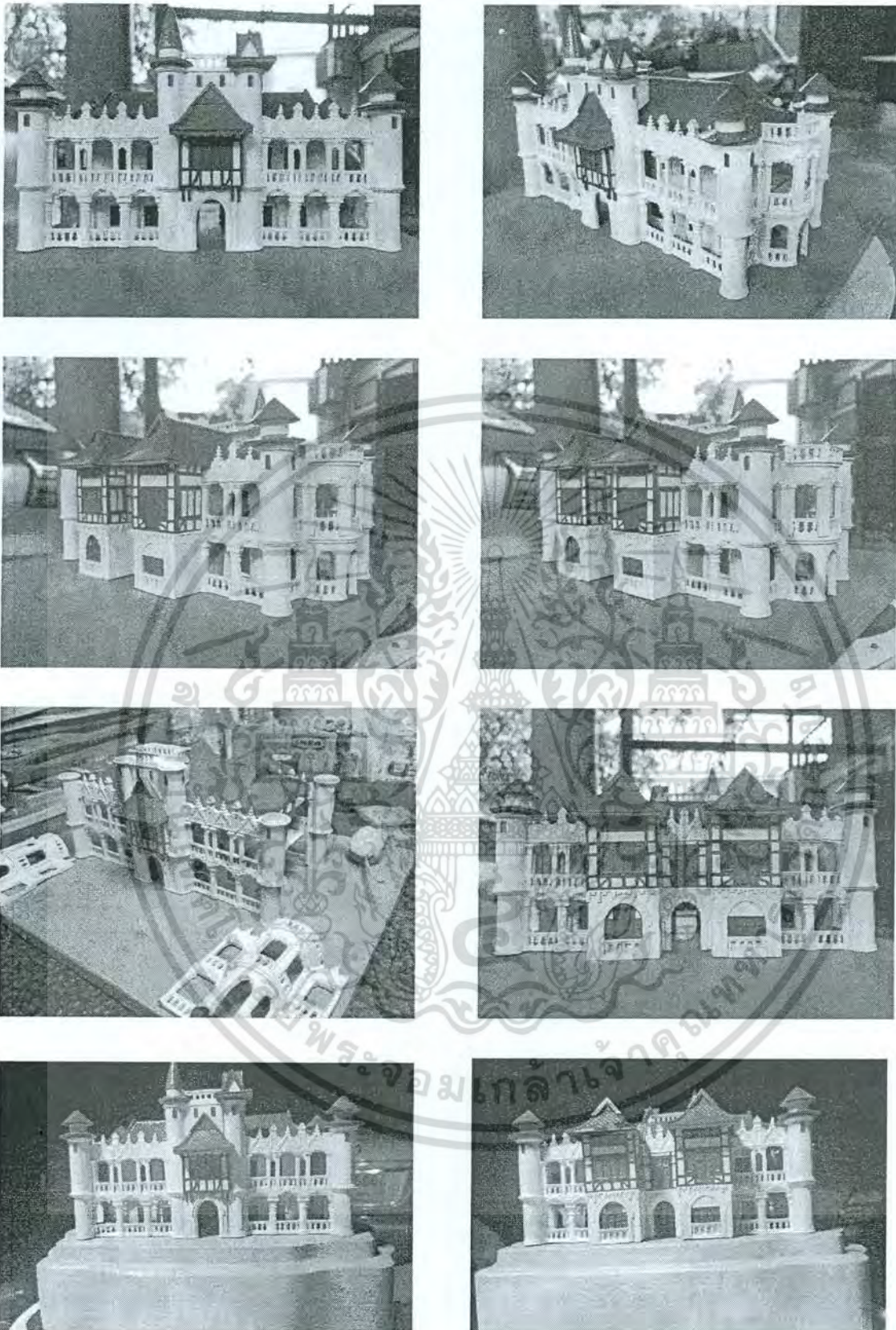
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.6 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

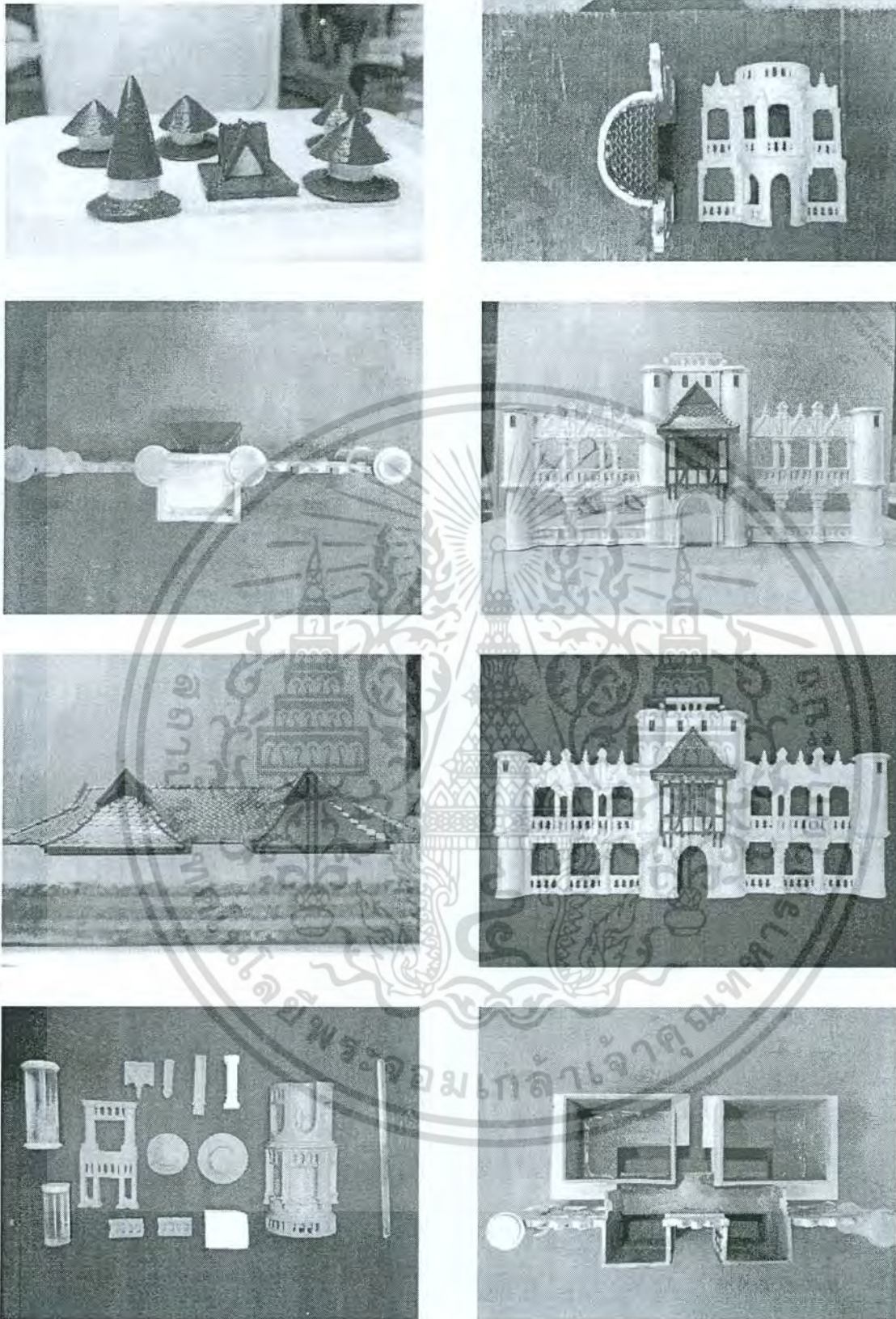
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.7 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของทีระลิก

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.8 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.9 ภาพขั้นตอนการทำต้นแบบของที่ระลึก

ที่มา : ปัทมา กระแสเสวตร (2556)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวปัทมา กระแสเสวตร
วันเดือน ปีเกิด	5 เมษายน 2529
ที่อยู่	146 หมู่ 11 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาออกแบบ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) จบการศึกษาปี 2551
ประสบการณ์การทำงาน	
2552-2553	บริษัท ลาดพร้าว พลาซ่า จำกัด ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่กราฟฟิคดีไซน์ ฝ่ายการตลาด
2553-2556	บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด(มหาชน) ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานโฆษณาและงานประชาสัมพันธ์(MMC)
2556-ปัจจุบัน	กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการ**140217**ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้